

సంపుటి : 74 సంచిక : 05 పుటలు : 52

CELEBRATING 75 YEARS

జాగృతి

కలి 5123 - శ్రీ ఫవ కార్మిక బహుళ దశమి

29 నవంబర్ - 05 డిసెంబర్ 2021

వెల: ₹15/-

आजादी का अमृत महोत्सव

స్వాతంత్ర్య అమృత మహోత్సవం

GOLKONDA SAHITHI MAHOTSAV
Sesant Kastur Memorial Institute
Commerce and Science
Narayanaguda Hyderabad

గోల్కొండ

సాహితీ మహోత్సవ్

సేం: గోవింద విమలారావు
గవ్వపూడి బస్ స్టాండ్ దగ్గర,
నారాయణగూడ, హైదరాబాద్.

గోల్కొండ

సాహితీ మహోత్సవ్

సేం: గోవింద విమలారావు
గవ్వపూడి బస్ స్టాండ్ దగ్గర,
నారాయణగూడ, హైదరాబాద్.

మేధో యుద్ధానికి సన్నద్ధం!

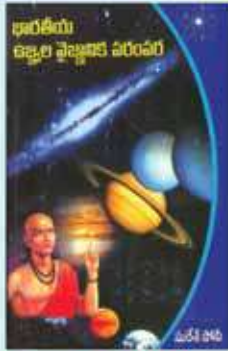
సాహిత్యం సమాజాలను కలిపి ఉంచాలి. విభజించే పనికి పాల్పడరాదు

జాగృతి చందాను చెల్లించడానికి పక్కనున్న క్యూఆర్.కోడ్‌ను మీ మొబైల్‌తో స్కాన్ చేయండి. లేదా <http://payit.cc/S18970> అని బ్రౌజర్‌లో టైప్ చేయండి.

74 ఏళ్లుగా వెలువడుతున్న జాతీయ తెలుగు వారపత్రిక

జాతీయ భావాలను మేల్కొల్పే ఉత్తమ సాహిత్యం మీరు తప్పక చదివి, పదిమందిచే చదివించదగిన పుస్తకాలు

వెల : ₹. 200/-

వెల : ₹. 300/-

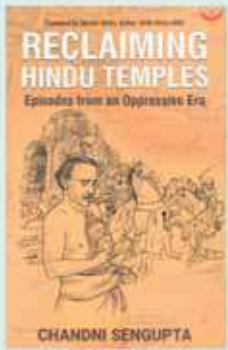
వెల : ₹. 200/-

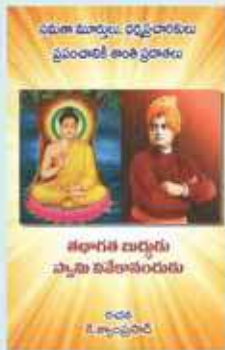
వెల : ₹. 300/-

వెల : ₹. 390/-

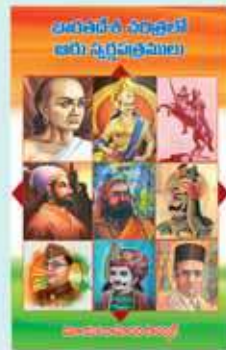
వెల : ₹. 299/-

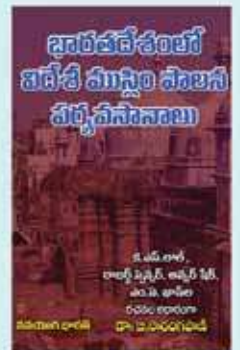
వెల : ₹. 100/-

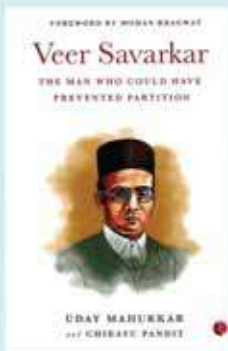
వెల : ₹. 90/-

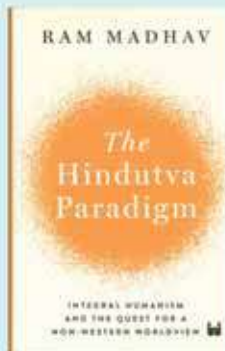
వెల : ₹. 250/-

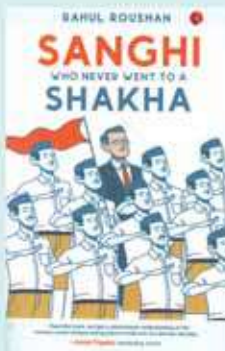
వెల : ₹. 250/-

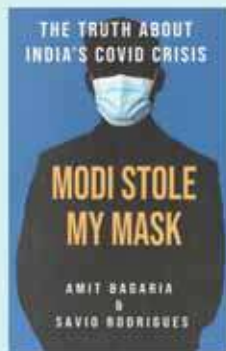
వెల : ₹. 595/-

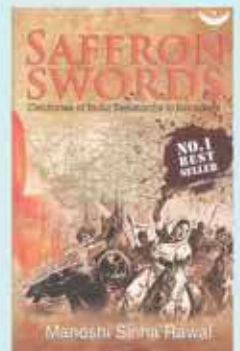
వెల : ₹. 799/-

వెల : ₹. 395/-

వెల : ₹. 399/-

వెల : ₹. 449/-

పై పుస్తకములకు మరియు క్రొత్త, పాత నవయుగ భారతి ప్రచురణలకై సంప్రదించండి

ఫోన్ ద్వారా మీకు కావలసిన పుస్తకాలు తెలియజేయండి! రిజిస్టరు ఫోన్సులో అందుకోండి!!

సాహిత్య నికేతన్ : 3-4-852, కేశవనిలయం, బర్మత్ పురా, హైదరాబాద్ -27.

040-27563236, 9290127329

సాహిత్య నికేతన్ : ఏలూరు రోడ్, గవర్నరు పేట, విజయవాడ - 2, దూరవాణి : 63035 41244

గోల్కొండ సాహితీ మహోత్సవం

GOLKONDA LITERARY FESTIVAL

(An Initiative of Samachara Bharati Cultural Association)

స్వధర్మ స్వాభిమాన్ స్వరాజ్య

గతం నాస్తి కాదు, అనుభవాల ఆస్తి. గతాన్ని గమనంలోకి తీసుకుంటూనే, భవిష్యత్తు వైపు.. లక్ష్యసిద్ధి వైపు దేశం సాగిపోగలదు. అందుకు మొదటిమెట్టు తెచ్చుకున్న స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడుకోవాలి. రకరకాల పేర్లతో స్వాతంత్ర్యాన్ని, అది కల్పించిన స్వేచ్ఛను దుర్వినియోగం కాకుండా చూసుకోవాలి. ఈ దేశానికి స్వాతంత్ర్యం తెచ్చి, ప్రజలకు స్వేచ్ఛను ప్రసాదించిన మహనీయుల త్యాగాల స్మరణతో అది సాధ్యమవుతుంది. ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్ పరమార్థేశం అదే. నవంబర్ 20,21 తేదీలలో జరిగిన గోల్కొండ సాహితీ మహోత్సవం ఆ క్రమంలోనిదే. రెండు రోజులు వర్షం కురుస్తూనే ఉన్నా ప్రజలు విశేషంగా హాజరయి విజయవంతం చేశారు. ఉపన్యాసాలు, చర్చలు, సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలతో కార్యక్రమం ఆలోచనలు రేకెత్తించింది. హైదరాబాద్ లోని కేశవ మెమోరియల్ స్మారక విద్యా ప్రాంగణం (నారాయణగూడ) ఇందుకు వేదికయింది. ఈ ఉత్సవాల నినాదమే -స్వధర్మ, స్వాభిమాన్, స్వరాజ్య.

మొదట ప్రముఖులు, ముఖ్య అతిథులు అంతా కలిసి కళాశాల ఆవరణలోని సర్కార్ పబ్లిక్ విగ్రహానికి పూలమాలలు వేసి నివాళు లర్పించారు. తరువాత అదే ప్రాంగణంలోని పబ్లిక్ సభా మందిరంలో ప్రారంభోత్సవ సభ జరిగింది.

ఉత్సవాలను గోల్కొండ సాహితీ మహోత్సవాలు అని పిలవడం వెనుక ఉద్దేశాన్ని సభకు అధ్యక్షత వహించిన ఆచార్య కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి స్వాగతో పన్యాసంలో వివరించారు. 1688 నాటి అక్కన్న మాదన్నలు ఆ కోటతో గుర్తుకు వస్తారు. నిజాం వ్యతిరేక పోరాటంలో కీలకంగా ఉన్న పత్రిక గోల్కొండ, గోల్కొండ కవులు పేరుతో ఒక

సంకలనాన్ని గుర్తుకు తెచ్చుకోవడం కూడా. మొత్తంగా తెలంగాణ ఆత్మగౌరవానికి ప్రతీక గోల్కొండ. సాహితీ మహోత్సవ ఔన్నత్యాన్ని కూడా ఆచార్య కసిరెడ్డి ఆహూతులకు వివరించారు. బండారు దత్తాత్రేయ, కిషన్ రెడ్డి, భాగ్యు, కోవెల సుప్రసన్నా చార్య, రతన్ శార్దా, ఆర్ఎన్ఎస్ అఖిల భారత కార్యకారితీ సదస్సులు వడ్ల భాగ్యు, ఆర్ఎన్ఎస్ తెలంగాణ ప్రాంత సంఘచాలక్ బూర్ల దక్షిణమూర్తి, ప్రముఖ పత్రికా రచయిత వల్లీశ్వర్, సమాచార భారతి అధ్యక్షులు ఆచార్య గోపాలరెడ్డి వేదికను అలంకరించారు. వీరిని ఆచార్య కసిరెడ్డి సభకు పరిచయం చేశారు.

సమర యోధుల ఘోటో ప్రదర్శనను కేంద్ర సాంస్కృతిక, పర్యాటక వ్యవహారాల మంత్రి జి. కిషన్ రెడ్డి, హరియాణా గవర్నర్ బండారు దత్తాత్రేయతో కలిసి ప్రారంభించారు. పక్కనే జాతీయ సాహిత్య విక్రయశాలలను ఏర్పాటు చేశారు.

ఈ ఉత్సవాన్ని సమాచార భారతి, జాతీయ సాహిత్య పరిషత్, ఇతిహాస సంకలన సమితి, సంస్కార భారతి, ప్రజ్ఞాభారతి తదితర సంస్థలు నిర్వహించాయి.

కథనాలు పే.6 నుంచి 15..

చిత్రమాలిక పే.50లో..

Printed & Published by **Nagol Sreenivas Reddy** on behalf of **Jagriti Prakashan Trust** and printed at Kala Jyothi Process Ltd, 1-1-60/5, Musheerabad, RTC 'X' Road, Hyderabad-500 020. And published at Jagriti Bhavan, 3-4-228/4/1, Lingampalli, Kachiguda, Hyderabad - 500 027.

Editor : Dr. Goparaju Narayana Rao.

సర్వశ్రేష్ఠ వివరాలు, ఫిర్యాదులు, వ్యాపార ప్రకటనల వివరాల కోసం
(ఉ|| 11 నుండి సా|| 6 గంటల మధ్య) సంప్రదించండి.

బి. నాగరాజు సర్వశ్రేష్ఠ మేనేజర్ 040-27561453/9959997013

జాగృతి చందా - సూచనలు

5 సం||ల చందా రూ.3000, సంవత్సర చందా రూ.650, విడి ప్రతి రూ.15

- ✦ అక్షరసూక్ష్మ పేరు, ఇంటి నెం., గ్రామం, మండలం, జిల్లా, పిన్ కోడ్, మొదలై నెం. సమగ్రంగా ఉండాలి. లేకుంటే కంప్యూటర్ ఆమోదించదు.
- ✦ తాత్కాలిక రసీదు చేరిన 15 రోజుల తర్వాత చందా నెం., ప్రారంభ తేదీ వివరాలు మీకు ఎస్.ఎం.ఎస్. చేస్తాం. ఆ వెంటనే సంచిత కూడా అందుతుంది. మీరు చందా నెం. నోట్ చేసుకోవాలి.
- ✦ పత్రిక అందకపోతే వెంటనే సంప్రదించగలరు. చిరునామా మారితే కార్యాలయానికి విధిగా తెలపండి.

చందా కట్టించే వారికి సూచనలు :

- ✦ చందాలు వసూలు చేసే పంపేవారు తమ పూర్తిపేరు, సెల్ నెం. రాయాలి.
- ✦ రసీదుపై చందాదారుని పూర్తి చిరునామా, పిన్ కోడ్, సెల్ నెం., ఈమెయిల్ ఉండాలి. వివరాలు jagritiweeklysub@gmail.comకు మెయిల్ చేయాలి.
- ✦ ఆన్లైన్/చెక్ ద్వారా కూడా చెల్లించవచ్చు. డబ్బు పంపాక 040-27561453/ 9959997013 సంబర్ధకు తెలియజేయాలి.
- ✦ మరిన్ని వివరాలకు చందాపుస్తకంలో మొదటి రసీదు వెనుక చూడగలరు.

చందా పంపవలసిన చిరునామా :

- ✦ 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-500 027.

జాగృతి బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు :

- ✦ A/c Name & No. Jagriti Prakashan Trust, 920010061405325, Axis Bank, Kothapet Branch. IFSC : UTIB0002157, PAN : AAATJ3829L
- ✦ చెక్కు డిడిపై Jagriti Prakashan Trust అని ఆంగ్లంలో రాయాలి.

సంపాదక మండలితో సంప్రదింపుల కోసం

(ఉ|| 11 నుండి సా|| 6 గంటల మధ్య)

కె. దుర్గారెడ్డి	అసోసియేట్ ఎడిటర్	9959310103
కె. హరీష్	సబ్ ఎడిటర్	9959991304

డిజైనర్లు : సిహెచ్. కుమార్, జి. తుకారాం

అక్కడ అధికారంలో ఉన్న పార్టీది అంతులేని రక్తదాహం. దానిని అంటకాగే ముస్లిం మతోన్మాదుల మూక సంగతి ఇక చెప్పేదేముంది? ఆ రెండూ హిందూత్వ మద్దతుదారులను లక్ష్యంగా చేసుకున్నాయి. వారిని వేటాడుతున్నాయి. ముస్లిం మతోన్మాదుల మధ్యయుగాల నాటి ఈ రక్తపిపాసకు ఆ ఎర్ర పార్టీ మద్దతుగా నిలిచింది. దానికి రుజువే - నవంబర్ 15న జరిగిన ప్రాముక్ సంజిత్ అనే 27 ఏళ్ల ఆర్ఎస్ఎస్ కార్యకర్త దారుణ హత్యదంశం. ముస్లిం మతోన్మాదులు పట్టవగలు, ముఖాలకు ముసుగులు కూడా లేకుండా, నడిరోడ్డు మీదే అతడిని నరికి చంపారు. ఈ హత్యకు సంబంధించి 22వ తేదీన పాపులర్ ఫ్రంట్ ఆఫ్ ఇండియా (పీఎఫ్ఐ) సభ్యుడిని అరెస్టు చేశారు. ఇతడి పేరు మాత్రం పోలీసులు వెల్లడించలేదు. ఇతడు హత్యతో నేరుగా సంబంధం కలిగి ఉన్నాడని మాత్రం చెబుతున్నారు. పీఎఫ్ఐ, దాని రాజకీయ తోక ఎస్డిపీఐ (సోషల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా)లకు చెందిన చాలామందిని పోలీసులు ఇప్పటికే ప్రశ్నించారు. మరొక పక్క పాలక్కాడ్కి చెందిన మరో ముగ్గురిని కూడా పోలీసులు అరెస్ట్ చేశారు. వీళ్లే సుబేర్, సలేం, ఇషాక్. ఇదంతా పోస్ట్మార్టమ్ వ్యవహారమే.

ఉదయం 9 గంటల ప్రాంతంలో సంజిత్ నరికి చంపారు. పాలక్కాడ్ జిల్లాలోని ఇకప్పల్లి అనేచోట ఇది జరిగింది. తన భార్యను ఆమె పనిచేసే చోటికి తీసుకువెళుతుండగా కొందరు ముప్పురులు కారుతో ఆయన ద్విచక్ర వాహనాన్ని డీకాట్టి, పడిపోయిన తరువాత నరికేశారు. అతడి శరీరం మీద 25కు పైగానే గాయాలు ఉన్నాయని చెబుతున్నారు. పది వరకు తల మీదే ఉన్నాయని కూడా వార్తలు వచ్చాయి. ఇదేం పైశాచికత్వం? ఇదేం పశు ప్రవృత్తి? ఇందులో పీఎఫ్ఐ రాజకీయ విభాగం సోషల్ డెమోక్రటిక్ పార్టీ ఆఫ్ ఇండియా హస్తం ఉండవచ్చునని పోలీసులు వెంటనే చెప్పారు. దీనికి పెద్ద అపరాధ పరిశోధన ఏమీ అవసరం లేదు. కుట్ర ఎస్డిపీఐదే. అయినా సంజిత్ హత్య జరిగిన 24 గంటల తరువాత కూడా పోలీసులు కదలలేదు. అధికార సీపీఎంకు ఆగ్రహం కలిగించే పని పోలీసులు చేయలేరు మరి! ఈ

శాలివాహన 1943 శ్రీ ఘన కార్తీక బహుళ దశమి

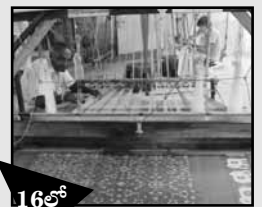
ముఖపత్ర కథనం

మేధో యుద్ధానికి సన్నద్ధం!

లోపలి పేజీలలో...

తెలంగాణ

ఖండాంతరాలు దాటిన ఖ్యాతి

16వో

21వో

నేతాజీ - ధారావాహిక

భయంకర పాదయాత్ర

- ఎం.వి.ఆర్. శాస్త్రి

20వో

జాగృతి

సంపాదకీయం

విషయాన్ని బీజేపీ రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు కె. సురేంద్రన్ గవర్నర్ ఆరిఫ్ మహమ్మద్ ఖాన్ ను కలుసుకుని ఫిర్యాదు చేయవలసి వచ్చింది. ఇది గడచిన పదిరోజులలో జరిగిన రెండో ఆర్ఎస్ఎస్ కార్యకర్త హత్య. ఇదంతా ఎన్డీపీఐ, సీపీఐ(ఎం)ల మధ్య ఉన్న అపవిత్ర బంధంతోనే అడ్డూఅదుపూ లేకుండా జరుగు తోందని కేరళ బీజేపీ, ఆర్ఎస్ఎస్ ప్రముఖులు ఆరోపించడం అసంబద్ధం కాదు.

ఒక ప్రైవేటు సంస్థలో పనిచేసే సంజీత్ ఆర్ఎస్ఎస్ మండల బౌద్ధిక్ ప్రముఖ్. పాలక్కాడ్ జిల్లాలో ప్రముఖ కార్యకర్త. ఆయనకు భార్య, ఒక కూతురు ఉన్నారు. తల్లి బాధ్యత కూడా ఆయనదే. సంజీత్ సతీమణి అర్చిత చెప్పిన వివరాలు

మార్క్సిస్టుల సాయం, మతోన్మాదుల ఘాతుకం

భీతావహంగా ఉన్నాయి. వెనుకనుంచి కారులో వచ్చి వారి ద్విచక్ర వాహనాన్ని డీకొట్టి, సంజీత్ కిందపడిన తరువాత చంపారు. కాన్పేట్ పిల్లలతో వెళుతున్న బస్సు, అంతా సంచరిస్తున్న రద్దీ ప్రదేశంలోనే ఈ హత్య జరిగింది. పైగా అర్చితను బలవంతంగా తీసుకువచ్చి జరుగుతున్న ఆ హత్యా కాండను చూపించారు దుండగులు. ముఖానికి ఎలాంటి ఆచ్ఛాదనలూ లేకుండానే యధేచ్ఛగా ఈ హత్యాకాండ సాగించారనీ, వాళ్లని గుర్తు పడతాననీ ఆమె చెబుతున్నారు.

నిజానికి సంజీత్ మీద ఎన్డీపీఐ కన్ను ఎప్పుటినుంచో ఉంది. రెండు వారాల క్రితం ఇలప్పల్లిలో ఒక ఎన్డీపీఐ కార్యకర్త మీద దాడి జరగడంతో అది మరింత బిగిసింది. అప్పటి నుంచి సంజీత్ తన నివాసంలో కాకుండా వేరే చోటు

ఉంటున్నారు. గతంలోను సంజీత్ మీద హత్యా ప్రయత్నాలు జరిగాయి. నిరుడు హత్యాప్రయత్నం జరిగితే, నలుగురు ఎన్డీపీఐ కార్యకర్తలను అరెస్టు చేశారు కూడా. ఈ ప్రయత్నం తరువాత నబీర్ అలీ, అన్వర్ సిద్దికి అనేవాళ్లు తమిళనాడుకు పారిపోతుండగా పట్టుకున్నారు.

ఎన్డీపీఐ, ఆర్ఎస్ఎస్ మధ్య ఘర్షణ కేరళలో కొత్తకాదు. అలాగే ఎన్డీపీఐ సీపీఎం మధ్య ప్రేమ వ్యవహారం కూడా పాతదే. గడచిన కొన్నేళ్లుగా రాజకీయ హత్యలు యధేచ్ఛగా జరిగిపోతున్నాయి. బిజు అనే 35 ఏళ్ల ఆర్ఎస్ఎస్ కార్యకర్తను త్రిచూర్ జిల్లా చావక్కాడ్లో ఈ అక్టోబర్ 31న ఎన్డీపీఐ గూండాలే చంపారు. ఈ హత్య వ్యక్తిగత కక్షల ఫలితమని పోలీసులు నమ్మించాలని చూస్తున్నారు. కానీ అది రాజకీయ హత్య అని బీజేపీ, ఆర్ఎస్ఎస్ నాయకులు వాదిస్తున్నారు. గడచిన ఫిబ్రవరిలోనే వయలార్ గ్రామ శాఖ ముఖ్యశిక్షక్ నందు కృష్ణన్ అనే 22 ఏళ్ల ఆర్ఎస్ఎస్ కార్యకర్త ఎన్డీపీఐ మతోన్మాదుల చేతిలో బలైపోయారు. ఇటీవలి కొన్నేళ్ల కాలంలోనే ఎన్డీపీఐ పది వరకు రాజకీయ హత్యలకు పాల్పడింది. ఇందులో ఒక ఎన్ఎఫ్ఐ విద్యార్థి నాయకుడు కూడా ఉన్నాడు. మతం మత్తు మందు కదా, ఈ మతోన్మాదులతో పనేమిటని అమాయకంగా ప్రశ్నించి ఉంటాడా అమాయకుడు. ఇది సీపీఎం విద్యార్థి విభాగమే. కానీ గట్టి చర్యలేమీ లేవు. కారణం- పాపులర్ ఫ్రంట్ ఆఫ్ ఇండియా మీద సీపీఎంకు ఉన్న గాఢమైన ప్రేమ. ఇటీవలి హత్యలకు పినరాయ్ విజయన్ బాధ్యత వహించాలని ఆర్ఎస్ఎస్, బీజేపీ చెబుతోంది. ఎందుకంటే హోంశాఖను కూడా ఆయనే నిర్వహిస్తున్నారు. చాలాచోట్ల స్థానిక సంస్థలలో సీపీఎం అధికారంలో కులుకుతున్నదంటే అందుకు ఎన్డీపీఐ అందే కారణం.

రాజకీయ హత్యలు, మతాంతరీకరణలు, లవ్ జిహాద్ ఇవన్నీ కేరళకు మామూలైపోతున్నాయి. లవ్ జిహాద్తో హిందూ, క్రైస్తవ యువతులను లోబరుచుకుని సిరియా వంటి చోటికి ఉగ్రవాద కార్యకలాపాల కోసం ఎగుమతి చేస్తున్న సంగతి వాస్తవం. ఇకనైనా హిందూ సమాజం, నిజమైన ప్రజాస్వామిక వాదులు, వెన్నెముక ఉన్న మేధావులు మేల్కొనడం అవసరం.

29 నవంబర్ 2021, సోమవారం

అసతీ మా సద్గమయ తమసో మా జ్యోతిర్గమయ మృత్యోర్మా అమృతంగమయ - బృహదారణ్యకోపనిషత్

ప్రత్యేక వ్యాసం
'శాంతి నిలయ'వాసిని
కార్తిక బ్రహ్మాత్మవం

ధారావాహిక నవల
ఆమె మారింది
- గంటి భానుమతి

కథ
రాజు కాని రాజు
- మధురాంతకం మంజుల

ధారావాహిక నవల
పూలగండువనం
- డా॥ చింతకింది శ్రీనివాసరావు

అన్నదాతల అభీష్టం మేరకే (జాతీయం-1)	- 18
తలకెక్కిన మతోన్మాదం (జాతీయం)	- 23
సోమనాథ్, రాజేంద్రప్రసాద్, నెహ్రూ	- 29
అర్థంలేని పోరాటాలు కాలం చెల్లిన విధానాలు (సక్పలిజం)-	36
ప్రజలకు ఏం సందేశమిస్తున్నా? (ఆంధ్రప్రదేశ్)	- 38

ప్రతిభకు 'ఫేలర్తా'భిషేకం! (క్రీడ)	- 43
ఆఫ్ఘాన్ భద్రతకు ఉమ్మడిగా పోరాడుదాం!	- 44
బాలజాగృతి	- 46
వారఫలాలు	- 48
పదరసం	- 49

స్వాతంత్ర్య భావనను మేల్కొల్పేది సాహిత్యమే

(స్వరాజ్యం రావడం వేరు. స్వాతంత్ర్యం రావడం వేరు అంటున్నారు ఆరీఎస్ఎస్ అఖిల భారత కార్యకారిణి సదస్సులు వి. భాగ్యయ్య. గోల్కొండ సాహిత్య మహోత్సవంలో ప్రధాన వక్తగా పాల్గొన్న ఆయన గ్రామానికి వెలుగు వచ్చినప్పుడే నిజమైన స్వాతంత్ర్యమని చెప్పారు. ఉపన్యాసంలోని కొన్ని భాగాలు:)

ఇవాళ అన్ని రంగాలలోను మార్పు రావాలి. విద్యావిధానంతో పాటు అన్ని జీవనరంగాల్లో మార్పు రావాలి. ఇందుకు ఆధారం సాహిత్యం. సాహిత్యం బుద్ధికి పదును పెడుతుంది. న్యాయాన్వయాల విచక్షణ కలిగిస్తుంది. వివేకాన్ని ఇస్తుంది. ఎందుకు జీవించాలో, ఎలా జీవించాలో చెబుతుంది. హృదయాన్ని మేల్కొల్పుతుంది. అదే సౌశీల్యం. అటు ఆధ్యాత్మికత, అధిభౌతికత రెండూ మన సాహిత్యంలో

దర్శనమిస్తాయి. అయినా మనవారు 'ఏకో రస: కరుణ ఏవ' అన్నారు. కరుణమొక్కటే రసమన్నారు.

దేశానికి స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 75సంవత్సరాలు పూర్తయిన సందర్భంగా ఈ అమృతోత్సవాలు జరుపుకుంటున్నాం. కానీ దేశానికి వచ్చింది స్వరాజ్యమే. స్వాతంత్ర్యం ఇంకా రాలేదు. స్వాతంత్ర్యం అంటే ఒక జాతి తనదైన జీవితాన్ని గడుపుతూ మానవాళికి, ప్రపంచానికి సేవ చేసే అవకాశాన్ని కల్పించేది. స్వరాజ్యంలో మనం ఎంతో ప్రగతి కూడా సాధించాం. కానీ ప్రతి దానికి ప్రభుత్వంపై ఆధారపడటం, ప్రతి పని ప్రభుత్వమే చేయాలని అనుకోవడం సమాజానికి నష్టకారకమని రవీంద్రనాథ్ టాగూర్ అన్నారు. ఈ విషయంలో

సాహిత్యం మన బాధ్యతను గుర్తు చేయాలి. మనసుకు దిశ చూపుతూ హృదయాన్ని మేల్కొల్పి సాహిత్యం వేదాలు, ఉపనిషత్తులు, రామాయణం, భారతం, భాగవతం, బౌద్ధ వాఙ్మయం రూపంలో ఈ పుణ్యభూమిలో మనకు అందింది. కాళిదాసు, వేమన, నన్నయ, తిరువళ్ళవర్ వంటి వారి సాహిత్యం సాంస్కృతిక వికాసానికి తోడ్పడింది. యోగి అరవిందుల జీవితం, సాహిత్యం చూస్తే ఆధ్యాత్మికత, ఆధునికత సమపాళ్లలో ఉన్నాయని అర్థమవుతుంది. ఇంకా చెప్పాలంటే నిన్నటి ఉదయం మళ్లీ వచ్చినట్టే మన దేశం అఖండమవుతుంది.

భారతీయ జీవనం పట్ల ఎప్పుడైనా ఆత్మన్యూనతలను తొలగించడానికి మన సాహితీవేత్తలు ఎంతో కృషి చేశారు. ఇందుకు ఒక ఉదాహరణ గుర్రం

జాషువ 'మాతలకు మాత సకల సంపత్తమేత మన భరతమాత' వద్యం. ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ 'మాలవల్లి' నవలలో రామదాసు పాత్రలో కనిపించే ధార్మిక చింతన కూడా గొప్ప ఉదాహరణ. సంస్కృతి నుంచి, దేశీయత నుంచి రామదాసు వంటి వారిని ఎలా వంచించదలిచారో, విదేశీ మతాలలో చేర్చదలుచుకున్నారో ఆ నవల చెబుతుంది. భారత ఆధ్యాత్మికతకు రామదాసు కొండంత అండగా నిలబడతాడు. రామదాసు హేతుబద్ధమైన జవాబులతో అవతలి మిషనరీ విచలితుడవుతాడు. సాహిత్యం సమాజాలను కలిపి ఉంచాలి. విభజించే పనికి పూనుకోరారు. చరిత్ర మరిచిన దేశాలు కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయి. ఎనిమిది శతాబ్దాలు విదేశీ పాలనలో మగ్గిపోయినా మన దేశం అనాదిగా నిలబడటానికి కారణం మన సాహితీవేత్తలే.

1857 నాటి ప్రథమ స్వాతంత్ర్య సంగ్రామంలో నానాసాహెబ్, ఝాన్సీ రాణి వెంట సమస్త సమాజం కదిలింది. నాడు ఈ సమాజం సంస్కృతి ఆధారంగా నడిచింది. బ్రిటిష్ వారు వచ్చిన తర్వాత మెకాల్ విద్యా విధానంతో సంస్కృతిని, మాతృభాషలని, స్వాభిమానాన్ని గాయపరిచారు. ఫలితం - జాతీయభావన అణగారిపోయింది. వీటిని అధిగమించడానికి భారతీయులు అనేక ఉద్యమాలు చేశారు. గాంధీజీ కంటే ముందే లాల్, బాల్, పాల్ ఆధ్వర్యంలో జాతీయ భావాలతో స్వాతంత్ర్యం కోసం మహోద్యమం నడిచింది. బెంగాల్ విభజన వ్యతిరేకోద్యమానికి బంకించంద్రుడి 'వందేమాతర' గీతం ఊపిరిపోసింది. భారతమాత ఎక్కడైనా, ఏ భాషలో అయినా భారతమాతే! మాతృభూమి పట్ల అందరూ విధేయత చూపాలి.నత్యం, అహింస జీవన విలువలుగా ఉండాలి. అరవిందుల అజరామర కావ్యం చూడండి! అందులో మహాసాధ్వి సావిత్రి యమలోకానికి వెళ్లి భర్తను బతికించుకున్నది. ఇదొక

ఉత్సవ ప్రారంభ దృశ్యాలు.. సర్దార్ పటేల్ కు నివాళి.. ఫోటో ప్రదర్శనకు శ్రీకారం.. వివరాలు చదువుతున్న దత్తాత్రేయ

ప్రతీక. 24వేల పంక్తుల ఆ మహాకావ్యంలో మనం కోల్పోయిన దాని గురించి ఆ మహాకవి తపించడం కనిపిస్తుంది. ఇక ఉద్ధాం సింగ్ ఇంగ్లండ్ వెళ్లి ఓడ్వ్యుయర్స్ యమలోకానికి పంపాడు. ఓడ్వ్యుయర్స్ పంజాబ్ గవర్నర్ గా ఉండగానే జలియన్ వాలా బాగ్ మారణహోమం జరిగింది. ఆ సమయంలో ఆయన-నిన్ను కాల్చుకుంటే నా మాతృభూమికి అవమానమని అన్నారు. ఈ మాటలే నేతాజీ చేత అజాద్ హింద్ ఫౌజ్ సాయంతో యుద్ధం చేయడానికి ప్రేరణ కలిగించాయి. 1943లో మొదటి భారత స్వతంత్ర ప్రభుత్వాన్ని స్థాపించినవారు నేతాజీ. ఆ ప్రభుత్వాన్ని జపాన్, జర్మనీ, ఇటలీ, కొరియా, ఐర్ష్ రిపబ్లిక్ వంటి దేశాలు గుర్తించాయని మరచిపోవద్దు. కానీ స్వతంత్రం వచ్చాక కొందరు నేతాజీని దేశద్రోహిగా చిత్రించడం అత్యంత విషాదం. స్వతంత్రం కోసం బొంబాయిలో నావికాదళం తిరుగుబాటు చేసింది.

ఒకవైపు గాంధీజీ నేతృత్వంలో అహింసా సత్యాగ్రహం, మరోవైపు నేతాజీ నేతృత్వంలోని అజాద్ హింద్ ఫౌజ్ యుద్ధం. ఇంకోవైపు బొంబాయి నావికదళ తిరుగుబాటు. ఇన్ని పోరాట పంథాల కారణంగానే స్వాతంత్ర్యం సిద్ధించింది. ఇప్పటికైనా స్వాతంత్ర్యం అన్ని రంగాల్లో సిద్ధించాలి. ఎందుకంటే-మనమింకా మానసిక బానిసత్వంలోనే మగ్గుతున్నాం. ఇటీవలి ఉదాహరణ చూడండి! అల్లోపతి వైద్యం గొప్పదే. కానీ కరోనా కాలంలో ఆయుర్వేద వైద్యాన్ని ఐసిఎంఆర్ ఎందుకు గుర్తించలేదు? ఆయుర్వేదమే కాదు, వ్యవసాయం, కుటీర పరిశ్రమలు, చేనేత అన్ని అభివృద్ధి పథాన సాగాలి. పురోగతి అంటే నగరాలు పెరగడం కాదు. వాటి పెరుగుదల దేశానికి శాపం. గ్రామం పెరగాలి. అక్కడ వాటికి విద్య, వైద్యం, ఆర్థిక పరిపుష్టి వచ్చినప్పుడే దేశానికి నిజమైన స్వాతంత్ర్యం వస్తుంది. ఆ దిశగా మన ప్రయత్నాలు కొనసాగాలి.

75 ఏళ్ల స్వతంత్ర భారతంలో అజాద్ కా అమృత్ మహోత్సవ్ నిర్వహణ ఉద్దేశం- పాతికేళ్ల తరువాత స్వతంత్ర భారత ఆవిర్భావ సూరేళ్ల ఉత్సవాలను ఘనంగా, అర్థవంతంగా జరుపుకోవడానికి స్ఫూర్తిని పొందడానికేనని కేంద్ర మంత్రి జి.కిషన్ రెడ్డి అన్నారు. వచ్చే ఏడాది నిజాం విమోచన 75 ఏళ్ల ఉత్సవాలకు సిద్ధం కావాలనీ, హైదరాబాద్ లో ఒక గిరిజన సాంస్కృతిక మ్యూజియం ఏర్పాటుకు నిధులు కేటాయించిన సంగతీ ఆయన చెప్పారు. ఆయన ప్రసంగంలోని కొన్ని అంశాలు:

స్వాతంత్ర్యం వచ్చి డెబ్బయే ఐదు సంవత్సరాలు గడిచాయి. ఆ సందర్భంగానే అజాద్ కా అమృత్

హైదరాబాద్ లో గిరిజన మ్యూజియం

మహోత్సవ్ ను నిర్వహించుకుంటున్నాం. ఇన్నేళ్లు గడిచినా ఆ మహా పోరాటంలో సర్వ త్యాగం చేసిన కొందరి చరిత్రలు వెలుగు చూడలేదు. చాలామందికి గుర్తింపు రాలేదు. అలాంటి వారి చరిత్రలన్నీ ఇప్పుడు వెలుగులోకి తేవాలని మోదీ నాయకత్వంలోని కేంద్ర ప్రభుత్వం ఈ ఉత్సవాలకు పిలుపు నిచ్చింది.

దేశమంతా అజాద్ కా అమృత్ మహోత్సవ్ ను నిర్వహిస్తున్నారు. ప్రభుత్వాలు, స్థానిక సంస్థలు, ప్రజా సంఘాల కృషితో ఇప్పుడు ఆ పోరాటంలో పాల్గొన్న ఎందరినో స్మరించుకోగలుగుతున్నాం. ముఖ్య మంత్రులు, మంత్రులు, సాంస్కృతిక వ్యవహారాల శాఖలు, పోలీసు యంత్రాంగం మధ్య సమన్వయంతో ఈ ఉత్సవాలు నిర్వహిస్తున్నారు. ఈ ఉత్సవాలకు సంబంధించిన నిర్ణయాల అమలుకు హోంమంత్రి అమిత్ షా నాయకత్వంలో జాతీయ అమలు సంఘం కూడా ఏర్పాటుయింది. ఇందులో ప్రసార సాధనాల భాగస్వామ్యం కూడా ఉంది.

ఇటీవలే ప్రధాని మోదీ నవంబర్ 15, బిర్లా ముండా జయంతిని గిరిజన గౌరవ దినోత్సవంగా ప్రకటించారు. బిర్లా అడవి బిడ్డల కోసం, వారి గౌరవం కోసం, హక్కుల కోసం ఎంతో పోరాటం చేశారు. రాంబీ జైలులో వాస్తవానికి హత్యకు గురయ్యారు. వారిని స్మరించుకోవాలి. బిర్లా ఏ జైలులో అయితే మరణించారో, అదే జైలును ఇటీవలనే ప్రధాని మోదీ మ్యూజియంగా ప్రకటించారు. హైదరాబాద్ లో కూడా గిరిజన సంస్కృతిని ప్రతిబింబించే ఒక ప్రదర్శనశాలను ఏర్పాటు చేయడానికి కేంద్రం రూ. 15 కోట్లు కేటాయించింది. మన చరిత్రలో ఎంతో ఖ్యాతి ఉన్న రాంజీ గోండు, అల్లూరి సీతారామరాజు, కొమురం భీంల పోరాటాల చరిత్ర కూడా ఈ

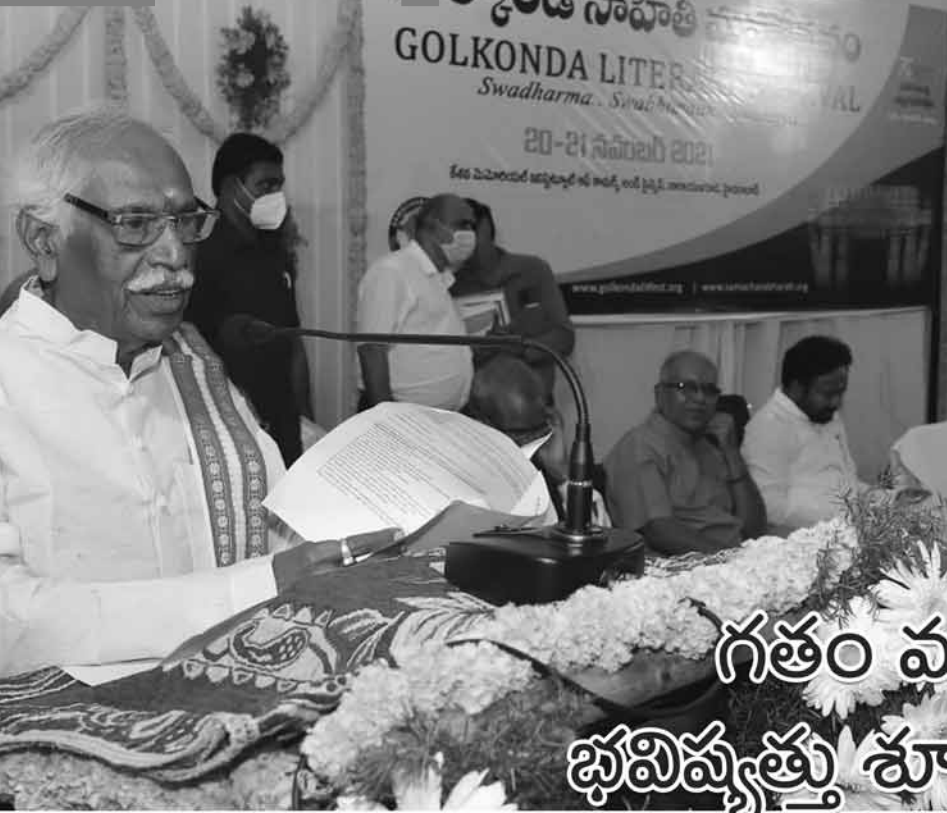

తరాలకు అందవలసి ఉంది.

నేతాజీ చరిత్రను ఇప్పటికే అందించాం. ఆయన చరిత్రతో సంబంధం ఉన్న ప్రదేశాలను చారిత్రక, దర్శనీయ స్థలాలుగా తీర్చిదిద్దే పనిలో ప్రభుత్వం ఉంది. ఢిల్లీలో ఆయన జీవిత విశేషాలను చెప్పే ఒక మ్యూజియం ఏర్పాటుకు సన్నాహాలు జరుగుతున్నాయి. దేశ చరిత్ర ప్రతి వ్యక్తికీ అందాలి. సోషల్ మీడియా, ప్రచురణ రంగం ఇందుకు దోహదపడాలి. వచ్చే ఏడాది సెప్టెంబర్ 17ను నిజాం విమోచన 75 ఏళ్ల సందర్భాన్ని జరుపుకోవాలి. తద్వారా నిజాం అరాచకాలు, నిజాం పాలనలోని దాష్టీకాలు, అణచివేతల చరిత్ర వర్తమాన తరాలకు అందించాలి.

స్వాతంత్ర్యం వచ్చి 75 ఏళ్లు గడిచిన సందర్భంగా జరుపుకుంటున్న ఈ ఉత్సవాల వెనుక స్వతంత్ర భారతి సూరేళ్ల సందర్భం, ఈ పాతికేళ్ల ప్రయాణం రూపురేఖలు ఉన్నాయి. కొన్ని పనికిమాలిన విదేశీ దిగుమతి సిద్ధాంతాలతో కొందరు కల్లోలం సృష్టించాలని చూస్తున్నారు. యువతరం అధికంగా ఉన్న మనదేశం ప్రపంచాన్ని శాసించే దిశగా సాగాలని ప్రతిజ్ఞ చేయాలి. స్వతంత్ర భారతం వందేళ్ల సందర్భంలో వచ్చే ఆగస్ట్ 15న ఎర్రకోట మీద ఎవరు జెండా ఎగురవేస్తారో తెలియదనీ, ఎవరు జెండా ఎగుర వేసినా దేశం సమన్నత స్థానంలో ఉండాలని మొన్న ఆగస్ట్ 15న ప్రధాని మోదీ తన ప్రసంగంలో చెప్పిన సంగతి మీకు తెలుసు. కాబట్టి నిన్నటి పోరాటయోధుల త్యాగాలనూ, స్ఫూర్తిని స్మరించుకుంటూ, దేశాభివృద్ధి కోసం శ్రమించాలి. వారి త్యాగనిరతిని గుర్తు చేసుకుంటూ ఈ స్వాతంత్ర్యాన్ని కాపాడుకోవాలి.

జైహింద్!

గతం మరిస్తే భవిష్యత్తు శూన్యం

(మన వాఙ్మయం ఎంతో శక్తిమంతమైనదనీ, దీనితో దేశాన్ని సమున్నత స్థాయికి తీసుకువెళ్లగలమనీ, మనకి ఇస్తున్న దేశభక్తి, జాతీయత అచంచలమైనవనీ ముఖ్య అతిథిగా హాజరైన హరియానా గవర్నర్ బందారు దత్తాత్రేయ అన్నారు. ఆయన ఉపన్యాసంలోని కొన్ని భాగాలు:)

సాహితీవేత్తలను గౌరవించడమంటే దేశాన్ని గౌరవించడమే. తమ కలం బలంతో దేశ ప్రజలను

జానిన భావాల నుంచి విముక్తం చేసిన వారు కవులూ రచయితలే. బ్రిటిష్ వారు మన సంపదను ఎంత దోచినా మన సంస్కృతిని దేశభక్త కవులు కాపాడారు. అజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ ఉద్దేశాన్ని ఇప్పుడు మళ్లీ వారే యువతరానికి అందించాలి. దేశానికి స్వాతంత్ర్యం తేవడానికి జరిగిన త్యాగాల గురించి, రక్తతర్పణల గురించి రాయాలి. అసలు స్వాతంత్ర్యం లక్ష్యం ఏదో కూడా తెలియచెప్పాలి. గతాన్ని మరిచి

పోయే జాతికి భవిష్యత్తు ఉండదు. అందుకే కవులూ, రచయితలతో పాటు మనందరం కూడా ఆ కృషిలో భాగం వంచుకో వాలి. సాధించుకున్న ఈ స్వాతంత్ర్యం డబ్బయ్ బదేళ్లుగా ఎలా నిలిచిందీ అప్పుడే అర్థమవుతుంది. దేశభక్తి కవిత్వం అన్ని భాషలలోనూ వచ్చింది. ఎందుకంటే స్వాతంత్ర్య సమరయోధులను ఎవరూ మరచిపోరు. అలాగే, తరచు వినిపించే ఒక ప్రశ్న-ఆర్ఎస్ఎస్ స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పాల్గొన్నదా? ఈ ప్రశ్నకు సమాధానం ఇవ్వగలుగుతున్నాం. సంఘ వ్యవస్థాపకులు డాక్టర్ కేశవరావ్ బలిరాం హెడ్గెవార్ ఉప్పు సత్యాగ్రహంలో, అలహీ సత్యాగ్రహంలో పాల్గొన్నారు. ఈ చరిత్ర ఎంతో ఉత్తేజాన్ని ఇచ్చింది నాకు. అనేకమంది స్వయం సేవకులు త్యాగాలు చేశారు. దేశం కోసం పాటుపడిన ప్రతివారిని స్మరించు కోవాలి. జాతీయ భావాలు

ఎంత విస్తరిస్తే అంతమంచిది. ఎంత మేధస్సు, ఎంత పురోగతి సాధించి నప్పటికి మన నేలను మరచి పోకూడదు. నిజాం నవాబును ఎదురించిన చాకలి ఐలమ్మ, దొడ్డి కొమురయ్య, పోయబుల్లాఖాన్ వంటి వారి త్యాగాలు చిరస్మరణీయం. శ్రీరాముడు జననీ జన్మభూమిశ్చ స్వర్గాదపి గరీయసి అన్నాడన్న సంగతి నదా స్మరించుకోవాలి. రామాయణం లేదా భారతం లేకుంటే మన దేశానికి విలువలు ఎక్కడ నుంచి వచ్చేవి? మన వాఙ్మయం ఎంతో శక్తిమంతమైనది. దీనితో దేశాన్ని సమున్నత స్థాయికి తీసుకు వెళ్లగలం. అవి మనకి ఇస్తున్న దేశభక్తి, జాతీయత అచంచలమైనవి. అలాంటి ఆశయాలను ఇవాళి యువతరానికి చెప్పే బాధ్యతను స్వీకరించిన ఈ సాహితీ మహోత్సవకు అభివందనాలు. ★

సామాజిక చైతన్యం తేవడంలో జానపద సాహిత్యం పాత్ర అమోఘమని ప్రముఖ రచయిత డాక్టర్ భాస్కరయోగి అన్నారు. మహోత్సవంలో భాగంగా జరిగిన స్వాతంత్ర్య సమరంలో సాహిత్యం, జానపద కళల పాత్రపై నిర్వహించిన గోష్టిలో డాక్టర్ యోగి, స్వాతంత్ర్య సమరంలో సాహితీవేత్తల కృషికి సమాంతరంగా జానపద సాహిత్య ప్రభావం కూడా ఉందని అన్నారు. ఇందుకు ఉదాహరణగా ఉయ్యాలవాడ నర్సింహారెడ్డి వీరగాధను గుర్తుచేశారు. ఆయన ఇంకా ఇలా వివరించారు. జానపద గేయాలలో, భజన పాటలలో, కథలు, గేయాలు, ఒగ్గకథ వంటి కళారూపాల్లో ధర్మాధర్మ వివక్షణ కనపడుతుంది. నాడు భజనల ద్వారా దేశభక్తిని ప్రభోదించారు. వెల్పూరి హన్మంతదాస్ రచించిన బొబ్బిలి యుద్ధం కథ ప్రజలను ఉత్తేజితులను చేసింది. దొడ్డి కొమురయ్య, కన్నెగంటి హనుమంతు, సర్వాయి పాపన్న తదితరులపై వచ్చిన గేయాలు, యక్షగానాలు

జానపద సాహిత్యం కదిలించింది.

డా. భాస్కరయోగి

సామాన్య ప్రజానీకం నాలుకలపై నర్తించాయి. వైజాం నవాబు విధించిన ఆంక్షలను తప్పించుకోవడానికి తిరుపతమ్మ కథల పేరుతో రామాయణం, భారతం చెబుతూ మన ధర్మం గురించి జానపదులు వివరించారు.

అనంతరం ప్రొఫెసర్ అరవిందరావు మాట్లాడుతూ 20 శాతం ఉన్న ముస్లింలు 80 శాతం అధికారాన్ని అనుభవించారని, తెలంగాణలో 1939 వరకు మక్తబా ప్రాథమిక పాఠశాలలు మాత్రమే ఉర్దూ మాధ్యమంగా నడిచేవని అన్నారు. వైజాం

(ఆ నో భద్రాః క్రతవో యస్తు విశ్వతో... (నలుదిక్కుల నుంచి జ్ఞానం అందనీ) అంటూ ఆశీః ప్రసంగం చేశారు ఆచార్య కోవెల సుప్రసన్నాచార్య. అలా అనుకుంటూనే భారతీయుడు నేను ఎప్పుడూ, ఎవరికీ, ఎప్పటికీ తక్కువ కాదు అన్న స్ఫూర్తి కలిగి ఉంటాడు అని పలికారు సుప్రసన్నాచార్య. ఇలాంటి ఒక సాహితీ మహోత్సవం నిర్వహిస్తున్నందుకు అటు ఆశీఃపులు, ఇటు అభినందనలు, అభివాదాలూ కూడా అందించారా పండితుడు. వారి ఉపన్యాసంలోని అంశాలు:)

ఒక సాంస్కృతిక చైతన్యం మళ్లీ విజృంభించి, గర్జించినట్టు అనిపిస్తున్నది. ఉత్తరాన కేదారనాథ్ లో ఆదిశంకరులవారు ఆశీసలయ్యారు. పశ్చిమాన పటేల్ నిలబడ్డారు. దక్షిణాన కన్యాకుమారిలో వివేకా నందులవారు, తిరుపత్తువరు ఉన్నారు. వేయేళ్ల ముందే భక్తి ఉద్యమానికి అంకురార్పణ చేసిన భగవద్ రామానుజులు హైదరాబాద్ కు వస్తున్నారు. సాంస్కృతిక చైతన్యం తిరిగి విజృంభిస్తున్నదని చెప్పడానికి ఇంతకంటే నిదర్శనం ఇంకేం కావాలి!

ఈ దేశం సహజంగానే శక్తిమంతమైనది. స్ఫూర్తి వంతమైనది. అన్ని వైపుల నుంచి జ్ఞానం రావాలని అనుకుంటూనే, నేను ఎప్పుడూ తక్కువకాదు అన్న స్ఫూర్తిని కూడా కలిగి ఉంది. 1818లో కాబోలు కలకత్తాలోని హిందూ కళాశాలలో పనిచేసిన హెన్రీ డిరాజియో అనే కవి దేశాన్ని మాతృమూర్తి అని తన రచనలో సంబోధించారు. దేశాన్ని తల్లి అని సంబోధించడం అప్పటి నుంచే ఆరంభమైంది. వివేకానందుల షికాగో ఉపన్యాసం ప్రేరణ ఇచ్చింది. వందేమాతర గీతం ఉద్యమంలో భాగమైంది. పరాక్రమశీలతను అలవరుచుకోవలసిన ఆవశ్యకతను ఆ గీతమే చెప్పింది. అదొక ఉపాసనా గీతం.

రామకృష్ణ పరమహంస విద్యకు ఫలితం సంస్కారం అన్నారు. విద్యలో విశ్వభావన ఉండా లన్నారు. ఆయనకు మామూలు చదువు తక్కువ. కానీ ఈ మాటని బట్టి అంతటి విద్యావంతుడు లేడనీ అనిపిస్తుంది. ఒక శక్తిదూతను మనకు ఇచ్చాడాయన. అందుకు ప్రేరణ కాళీమాత. అసలు ఆమె మన ఉద్యమం నడిపించిందా అనిపిస్తుంది. అరవిందులు భవానీ మందిరం పేరుతో కరపత్రాలు రాశారు. అంటే భారతదేశమే. ఉత్తరపర ఉపన్యాసంలో విశ్వజనీనమైన భారతీయతను దర్శించారాయన. తనకు అంతలా కృష్ణభగవానుడే దర్శనమిస్తున్నాడని చెప్పారాయన, అందులో.

మార్పు రాక గురించి చెప్పాలంటే - అది 1857లో ప్రారంభమైంది. ఒకవైపు పైన చెప్పుకున్న నిజ చైతన్యమార్గం. మరొకవైపు దీనికి విరుద్ధమైన సిద్ధాంతాలూ వచ్చాయి. ఆర్ఎస్ఎస్ స్థాపన,

ఇది సాంస్కృతిక చైతన్య గర్జన

కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఏర్పాటు 1925లోనే జరిగాయి. కమ్యూనిస్టులు ఒక మూర్తిత్రయాన్ని మన మీద రుద్దారు. వాళ్లే కందుకూరి వీరేశలింగం, గురజాడ అప్పారావు, గిడుగు రామమూర్తి. వీరు అపార కృషి చేశారు. కానీ ఆ ముగ్గురూ కూడా బ్రిటిష్ అనుకూలరే. కందుకూరి అయితే బ్రిటిష్ వారిలో న్యాయబుద్ధిని చూశాడు. బ్రిటిష్ వారికి అనుకూలమైన విజయనగరం సంస్థానాధీశుని దగ్గర పనిచేసేవాడు

సుప్రసన్నాచార్యకు దత్తాత్రేయ సత్కారం ఎడమ పక్కన ఆచార్య కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి

గురజాడ. గిడుగు తన ఆశించినది వేరు, జరిగింది వేరు అని వాపోయారు చివర. గురజాడ ప్రబోధించిన దేశభక్తి భావన నిజమైనది కాదు. చివరికి అబ్బూరి రామకృష్ణారావు 1953 ప్రాంతంలో సాహిత్యంలో మనం చేసిన కృషంతా వృథా అన్నారు. ఇవాళ జాతీయ సాహిత్య స్ఫూర్తి కనిపిస్తున్న తరుణంలో తెలుగు వేరు, ఆంధ్రం వేరు అంటున్నారు. ఇందుకు భాషాశాస్త్రం ఒప్పుదు. ★

. పద్యం గుండె తలుపు తట్టింది..

పరిపాలనలో తెలంగాణ స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో కన్నడ, మరాఠీల పాత్ర మరువలేనిదని అన్నారు. 1939లో కన్నడ సాహిత్య పరిషత్ స్థాపించినా కూడా నైజాం ఆంక్షల కారణంగా రహస్యంగా జాతీయోద్యమం నడిపిందని గుర్తు చేశారు.

జాతీయోద్యమ ప్రభావంతో 350 గ్రామాలు స్వాతంత్ర్య ప్రకటన చేయడంతో రాయచూరులో 3,756 మంది అరెస్టయ్యారు. వీరశైవ విద్యావర్ధన్ హోస్టల్, నృపతుంగ పాఠశాల, కర్ణాటక శిక్షణా సమితి, కేశవరావు కోరట్కర్ గారి పేర ఏర్పడిన పాఠశాల

జాతీయోద్యమ సాహిత్యానికి దోహదం చేశాయని అన్నారు. కీర్తన కేసరి, జయభేరి, నర్సింగదేవ లాంటి కవులు కన్నడ భాషా అభివృద్ధికి విశేష కృషి చేశారని చెప్పారు. మనం గోల్కొండ సాహితీ పురస్కారంతో సాహితీవేత్తలను గౌరవించుకోవాలని కోరారు.

సంగారెడ్డి జిల్లాకు చెందిన అవధాని అవుసుల భానుప్రకాష్ మాట్లాడుతూ స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పద్యం పాత్రను వివరించారు. చిలకమర్తి లక్ష్మీ నర్సింహం, కాళోజీ, మాడపాటి, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, ముదిగొండ లక్ష్మీనర్సింహ, ఓగిటి అచ్యుత రామయ్య వంటి కవులేందరో సమాజ చైతన్యానికి కృషి చేశారని తెలిపారు. సమాజంలోని వస్తువును వెతుక్కొని కవి మార్గనిర్దేశనం చేస్తాడని అన్నారు. ప్రాచీన విద్యావిధానంలో చదవడం అంటే పద్యం నేర్పడమేనని అంటూ పద్యం గొప్పతనాన్ని తెలిపారు. మనం దేశభక్తి, ఆత్మీయశక్తి, ఆధునికతలతో ముందుకేగుదామని పిలుపునిచ్చారు. ★

‘ఆంగ్లేయుల ఏలుబడి-అంతులేని దోపిడి’ (తెలుగు)

డాక్టర్ బి. సారంగపాణి రచించిన ఈ పుస్తకాన్ని హరియాణా గవర్నర్ బండారు దత్తాత్రేయ ఆవిష్కరించారు. ఎనిమిది దశాబ్దాల ఆంగ్లేయుల పాలనలో భారతదేశాన్ని ఎంత దారుణంగా దోచుకున్నదీ చెప్పే ఉద్ఘాటమిది.

నిజామ్ రూల్ అన్ మాస్టర్ (ఆంగ్లం)

నిజాం ఏలుబడి గురించి ఆచార్య కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి అందించిన రచనలోని కొన్ని అంశాల ఆంగ్లానువాదం. ఆర్ఎస్ఎస్ అఖిల భారత కార్యకారిణి సభ్యులు వి. భాగ్యు ఆవిష్కరించారు. అనువాదకులు ‘ప్రదక్షిణ’ (సుశ్రీ శైలజ).

స్వరాజ్య సాధనలో ఆర్ఎస్ఎస్ (తెలుగు)

డాక్టర్ రతన్ శార్దా ఆంగ్ల రచన ‘సంఘ్ అండ్ స్వరాజ్’కు ఇది తెలుగు అనువాదం. అనువాదకులు కేశవనాథ్ ఖండవల్లి. జి. కిషన్ రెడ్డి ఆవిష్కరించారు. స్వరాజ్య సమరంలో, పంజాబ్, శత్రుత్వంలో శరణార్థులను రక్షించడంలో ఆర్ఎస్ఎస్ నిర్వహించిన పాత్రల గురించి ఈ పుస్తకం వివరిస్తుంది.

రచయిత డా॥ బి.సారంగహరిని సత్కరిస్తున్న హరియాణా గవర్నర్ బండారు దత్తాత్రేయ

అనువాదకురాలు 'ప్రదక్షిణ'కు సత్కారం

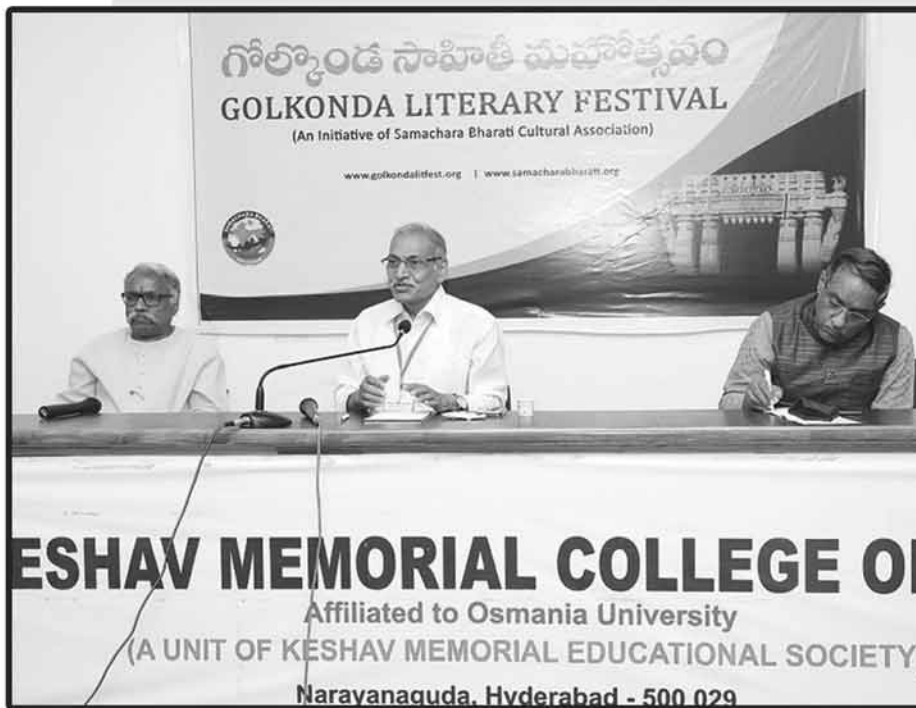

అనువాదకుడు కె.కేశవనాథ్కు సత్కారం

ఈ ఆవిష్కరణలు కేశవ మెమోరియల్ విద్యా సంస్థలోని పబ్లిక్ సభా మందిరంలోనే (నవంబర్ 20) జరిగాయి.

దిశా నిర్దేశం చేసే రచనలను ప్రచురణకర్తలు ప్రోత్సహించాలి

సమాజ దశను, దేశను సాహిత్యమే నిర్దేశిస్తుందని గోల్కొండ సాహిత్య మహోత్సవంలో భాగంగా జరిగిన ప్రచురణకర్తల సమ్మేళనంలో ఆర్ఎస్ఎస్ తెలంగాణ ప్రాంత సహ కార్యవాహ డా॥ అన్నదానం సుబ్రహ్మణ్యం వ్యాఖ్యానించారు. ఇలాంటి దృక్పథంతో చేసిన రచనలను ప్రచురణకు తీసుకురావాలని ప్రచురణకర్తలకు పిలుపునిచ్చారు. ఏ పరిస్థితులు ఎదురైనా రచయితలు రచనలు ఆపవద్దని, ఆలోచనలు అక్షరరూపం దాల్చాలని

గోష్టిలో పాల్గొన్న డా॥ అన్నదానం సుబ్రహ్మణ్యం, పబ్లిష్టర్, రతన్ శార్దా

పిలుపునిచ్చారు. స్వామి వివేకానంద పుస్తకం చదివిన కారణంగానే అన్నా మాజీ దేశ మారిందని, ఆంగ్లంలో రఘువీర్ రాసిన స్వామి పుస్తకం చదవడంతోనే ఇండోనేషియా జాతిపిత సుకర్నో దేశ కూడా మారిందని సుబ్రహ్మణ్యం అన్నారు.

గౌతమబుద్ధుడి చరిత్ర చదవడంతోనే అంబేద్కర్ మహాశయుని ఆలోచనల్లో అద్భుతమైన మార్పు వచ్చిందని అన్నారు. ఇలా సామాజిక స్పృహ ఇతివృత్తంగా రచనలు జరగాలని, వీటిని ముద్రణ కర్తలు ప్రోత్సహించాలని, ముద్రణకర్తలు, రచయితల మధ్య పరస్పర సంబంధాలు పెరగాలని ఆకాంక్షించారు. రచనాశైలి పిల్లలకు సైతం అర్థమయ్యే స్థాయిలో ఉండాలని సూచించారు. పుస్తకం కొని, చదివే మానసిక స్థితిని సమాజంలో నిర్మాణం చేయాలని చెప్పారు.

అనంతరం ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్న ప్రముఖ రచయిత రతన్ శార్దా మాట్లాడుతూ రచయితలు తమ రచనలను మార్కెటింగ్ చేయడం అసలు సమస్యగా మారిందని అన్నారు. పుస్తకాలు అందరినీ చేరడానికి అన్ని వయసుల వారిని దృష్టిలో పెట్టుకుని రచనలు చేయాల్సిన అవసరం ఉందని అన్నారు. సామాజిక మాద్యమాలకు అలవాటుపడ్డ యువత సైతం రచనలు చదివేలా చేయాల్సి ఉందన్నారు. ★

స్ఫూర్తినిచ్చే సాహిత్య సృష్టి జరగాలి

సాహిత్య స్ఫూర్తి పేరుతో జరిగిన స్వాతంత్ర్య ఉద్యమంలో తెలుగు సాహిత్యం సంగోష్టి లోతైన అంశాలతో, విశ్లేషణలతో జరిగింది. ఆచార్య కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి మాట్లాడుతూ స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో సాహిత్యం ఒక ఆయుధ మైందని అన్నారు. ఇందుకు ఉదాహరణగా బంకించంద్ర, గరిమెళ్ల సత్యనారాయణ, చిలకమర్తి, దాశరథి తదితరుల సాహిత్యాన్ని ఉదహరించారు. గరిమెళ్ల 'మాకొద్దీ తెల్లదొరతనం' గేయం, చిలకమర్తి 'భరతఖండంబు చక్కని పాడియావు' పద్యం జాతియోద్యమాన్ని ఉద్యతం చేయగలిగాయని అన్నారు. ఇంతటి ఘన చరిత్రను బ్రిటిష్ వారు అణచివేసి వారి సొంత చరిత్రను రాశారు. మన చరిత్రను మనం రాసుకోలేదు. మెకాల్ మానసపుత్రులు కూడా దాన్నే కొనసాగిస్తున్నారు. ఇప్పుడు మనం మనదైన చరిత్రను వెలికితీయాల్సిన అవసరమొందామని అన్నారు.

దేశభక్తులు వారి త్యాగాల కారణంగా చిరంజీవులు. వారి గాథలకు అక్షరరూపం ఇచ్చేది రచయితలు, కవులేనని డాక్టర్ కెవికే శర్మ తన ప్రసంగంలో చెప్పారు. ఈ గాథలే భావితరాలకు తరగని సంపద అని కూడా ఆయన గుర్తు చేశారు. ఆనాటి పరిస్థితులలో ఏ అంశం జాతినీ జాగృతం చేసి కర్తవ్యం వైపు నడిపిస్తుందో గమనించే కవులంతా దేశభక్తి కవితాన్ని ప్రజల ముందు

డాక్టర్ కెవికే శర్మ, డా॥ కసిరెడ్డి, డా॥ బాలశ్రీనివాసమూర్తి

ఉంచారని ఆయన విశ్లేషించారు. వేదుల, దుర్భాక, బసవరాజు, గరిమెళ్ల, జాషువ, గడియారం వంటివారు ఈ అంశంలో చేసిన కృషి అద్భుతమని శర్మ కొనియాడారు. మా తెలంగాణ కోటిరత్నాల వీణ అంటూ దాశరథి కవితా శంఖం పూరించి, నిజాం విముక్తికి తోడ్పడ్డారని చెప్పారు.

కార్యక్రమంలో తెలంగాణ యూనివర్సిటీ తెలుగు శాఖాధిపతి డాక్టర్ గుమ్మన్నగారి బాలశ్రీనివాసమూర్తి పత్రికల పాత్రను వివరించారు. భారత స్వాతంత్ర్యోద్యమంలో పత్రికలు ప్రధాన పాత్ర పోషించాయని, ఆ కాలంలో ప్రసార సాధనాలు లేకపోయినా, అక్షరాస్యత అంతగా లేకపోయిన దేశాన్ని పత్రికలే ప్రభావితం చేశాయన్నారు. మారుమూల ప్రాంతాలకు సైతం వార్తలు చేరేవన్నారు. తెలుగులో మొట్టమొదటిసారి గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు స్వరాజ్య పత్రికలో ఓ బ్రిటిష్ పిశాచమా అని రాసినందుకు దేశద్రోహం కింద వారు అరెస్టయ్యారు. స్వామినాథన్ నదానంద్ ఫ్రీప్రెస్ జర్నల్ నడిపించడానికి ఎంతో నష్టపోయినా తల వంచలేదని గుర్తుచేశారు. తన పత్రికలో బ్రిటిష్ వ్యతిరేక విమర్శలు రాసినందుకు ఆయన కట్టిన జరిమానా రూ. 70వేలు. అదే విధంగా సుబ్రమణ్యభారతి, మట్నూరి కృష్ణారావు తమ రచనలతో ఆనాటి ప్రజలను, నాయకులను ఎంతో ప్రభావితం చేశారని అన్నారు.

మనం మరచిన వీరులు అనే అంశం మీద వివేకానంద మందిరంలో (నవంబర్ 21) జరిగిన గోష్టిలో డాక్టర్ సుదక్షిణ, సతీశ్ కుమార్, వెంకటరాజం పాల్గొన్నారు.

ఆ మహిళల ఆక్రందనను చరిత్ర ద్వారా వినాలి : డాక్టర్ సుదక్షిణ

విసుసూరి రామచంద్రారెడ్డి అనే దయాదాక్షిణ్యాల లేని భూస్వామి తమ ఇంట్లో పనిచేసే మహిళను ఈడ్చుకురావడంతో తిరుగుబాటుకు మూలమన్న అభిప్రాయం ఉంది. అప్పటికి ఆమె మూడు రోజుల బాలింత. తీరా ఆమె పని తరువాత ఇంటికి వెళ్లి చూస్తే ఆ పసికందు పాలు లేక మరణించింది. నిజం చెప్పాలంటే ఆ పసికందుని కూడా పోరాటమే, దాష్టీకానికి బలికావడమే. తెలంగాణ జిల్లాలలో ఎక్కడికీ వెళ్లినా ఇలాంటి దారుణ గాథలు వినిపిస్తాయి. మా గాథ వినడంబట్టి, మా కథ వినడంబట్టా మహిళలు, పురుషులు పోటీ పడతారు. అంత విషాదం ఇక్కడ ఉంది. స్వాతంత్ర్య పోరాటంలో మిగిలిన దేశమంతటిది ఒక ధోరణి. తెలంగాణ పోరాటం ధోరణి వేరొకటి. ఇక్కడ స్త్రీల పోరాటం మరీ క్లిష్టమైనది. నిజాం దాష్టీకాలు, రజాకార్ అకృత్యాలు, వీటికి తోడు సంస్థానాలకు బయట జరుగుతున్న ఉద్యమ స్ఫూర్తితో కదలడం వేరొకటి. ఆంధ్రప్రాంతంలో ఎందరో మహిళలు అక్కడ జరిగిన ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. దువ్వూరి సుబ్బమ్మ, ఉన్నవ లక్ష్మీబాయిమ్మ వంటివారు అక్కడ జరిగిన స్వరాజ్య ఉద్యమంలో కనిపిస్తారు. కానీ నిజాం రాజ్యంలో మహిళల పరిస్థితి వరమ ఘోరం. కానీ వాటికి బలైపోయిన వారి జీవిత చరిత్రలు వెలుగు చూడలేదు. భర్తలను కట్టేసి, వారి ఎదురుగానే స్త్రీలను నగ్నం చేసి బతుకమ్మలాడించిన అమానుషం ఇక్కడ జరిగింది. రాక్షసత్వానికి పేరుమోసిన రజాకార్లు గ్రామం మీద దాడి చేస్తున్నారని తెలియగానే నిస్సహాయతతో చెరువులో దూకి చనిపోయిన విషాదాంతాలు కూడా ఉన్నాయి. దేశం కోసం త్యాగం చేసిన వారిని అంతా గుర్తు చేసుకుంటారు. అరుట్ల కమలాదేవి హైదరాబాద్ లో చదివి, తన గ్రామంలో అందరికీ అక్షరం పంచారు. కరీం బుచ్చమ్మ, జ్ఞానకుమారి

సంస్కారాల సంఘర్షణ

(స్వరాజ్య సమరంలో రాజకీయ ఉద్యమమే కాదు, విలువలూ, సంస్కారాలూ, విద్యా, గ్రంథాలయాల అభివృద్ధి, ఆర్య సమాజం, మహారాష్ట్రల పాత్ర, గిరిజనోద్యమాలు కూడా కనిపిస్తాయి. నవంబర్ 21న లా కళాశాల సభా మందిరంలో ఈ అంశాల మీద గోష్టి జరిగింది. అందులో విశేషాలు:)

అలి సంస్కారాల మధ్య సంఘర్షణ : హబ్బార్ నాగేశ్వరరావు

స్వాతంత్ర్యోద్యమం అంటే కేవలం రాజకీయ స్వాతంత్ర్యం సాధించడమే కాదు. విదేశీ పాలనలో మనం పోగొట్టుకున్న కొన్ని సంస్కారాలూ, విలువలూ తిరిగి సాధించుకోవడం కూడా. భారతదేశానికి సంబంధించినంతవరకు గోరక్షణ ఒక సంస్కారం. మనకు భూమి, గోవు ఒక్కటే. నిజం చెప్పాలంటే భారత స్వాతంత్ర్యం సమరమంటేనే సంస్కారాల మధ్య సంఘర్షణ. పాశ్చాత్య పోకడలు, వికృతులతో పోరాటం కూడా.

ఈ సందర్భంగా ఇద్దరు వ్యక్తుల గురించి ప్రస్తావనకు వచ్చింది. ఒకరు మన పురాణ పురుషుడు దిలీపుడు. రెండో వ్యక్తి ఫైడల్ కాస్ట్రో. కామధేనువును సింహం నుంచి రక్షించడానికి దిలీపుడు తనను తాను సింహానికి బలి కావడానికి సిద్ధపడ్డాడు. మరొకటి- ఒకసారి వాహనం మీద ప్రయాణిస్తున్న ఒక పాశ్చాత్యుడు ఎవరి గొడవా పట్టకుండా పచ్చిక మీద మేస్తున్న గో సమూహాన్ని చూసి తుపాకీ తీసి ఆరుసార్లు కాలాడు. ఆరు ఆవులు కన్నుమూశాయి. అతడే కాస్ట్రో. దిలీపుడు

హెడా, భూలక్ష్మి, చాకలి ఐలమ్మ, సంగెం లక్ష్మీ బాయమ్మ, ఓబులరెడ్డి రంగమ్మ, చెరుకుపల్లి రంగమ్మ ఎందరో ఉద్యమంలో పాల్గొన్నారు. చాలామంది చనిపోయారు. ఇప్పటికీ కొందరు మన మధ్య ఉన్నారు. వారి నుంచి సమాచారం సేకరించే పనిని తక్షణం ఆరంభించాలి.

రాంజీ, భీమ్ : సతీశ్ కుమార్

పురాణాలలో కనిపించినట్టే ఆధునిక కాలంలోనూ గిరిజన రాజ్యాలు కనిపిస్తాయి. అనాడు గుహుడు, సుగ్రీవుడు వంటి వారి రాజ్యాలు ఉన్నాయి. ఇప్పుడు గోండ్వానా కనిపిస్తుంది. ఆంగ్లేయుల రాకతో సైన్య సహకారపద్ధతి ప్రవేశ పెట్టడం, విభజించి పాలించడం వల్ల గిరిజనుల జీవితాలు కూడా

విస్తృత వీరులకు వందనం!

ఛిన్నాభిన్నమైనాయి. రాంజీ గోండు జీవితం ఇందుకు గొప్ప ఉదాహరణ. ఆయన అటు ఆంగ్లేయులతో, ఇటు నిజాంతో పోరాడవలసి వచ్చింది. తాంతియా తోపే, రఘాస్నీ లక్ష్మీబాయిల మద్దతు ఉంది. రోహిల్లాలు అనే తెగవారితో కలసి రాంజీ గోండు యుద్ధం ఆరంభించాడు. అది గెరిల్లా యుద్ధం. కానీ ఆ యుద్ధంలో రాంజీ, గోండు సైనికులు, రోహిల్లాలు ఓడి బందీలుగా చిక్కారు. రాంజీ సహా వేయిమందిని తీసుకువచ్చి ఒక మర్రిచెట్టుకు ఉరి వేశారు. అదే

వేయి ఉరుల మర్రిగా తరువాత ఖ్యాతి గాంచింది. అలాగే కొమురం భీమ్ కూడా. ఆయన వెనుక నిలిచిన కొమురం సూర్ ను ప్రతి తరం తలుచుకోవాలి. అటు జానపద సాహిత్యం, ఇటు పలు రంగాల వారు రాసిన ఆధునిక చరిత్రలు క్రోడీకరించి రాంజీ, భీమ్ చరిత్రలను మరింత వెలుగులోకి తీసుకురావాలి.

పరిశోధకులు తాకని రంగాలు ఎన్నో:

వెంకటరాజం

ఈ దేశం మీద దండయాత్రకు వచ్చి, ఇక్కడి

ప్రజలతో కలిసిపోయినవారు ఉన్నారు. కానీ ఆంగ్లేయులు అలా కాదు. వచ్చారు, దోచుకున్నారు, పోయారు. వీళ్లే క్రైస్తవ మిషనరీలను తెచ్చారు. విద్య, వైద్యం పేరుతో విస్తరించారు. నేను చూసిన ఒక మిషనరీ జట్టి కాశీనాథ్. ఈయన సికింద్రాబాద్ లోని లాలాపేటలో ఉండే వాడు. విద్యావ్యాప్తికి బాగా కృషి చేశాడు. అలాగే కట్టంగూరి నరసింహారెడ్డి, మనోహర్ వంటివారు కూడా విద్యాపరంగా సేవలు అందించారు. తెలంగాణలో చరిత్రకు ఎక్కని ఘట్టాలు, వ్యక్తులు ఎందరో ఉన్నారు. నిజాం రాజ్యంలో స్త్రీల మీద జరిగిన ఘోరాలు చరిత్ర మరువలేనివి. పరిశోధకులు స్మరించని రంగాలను పట్టించుకోవాలి. ★

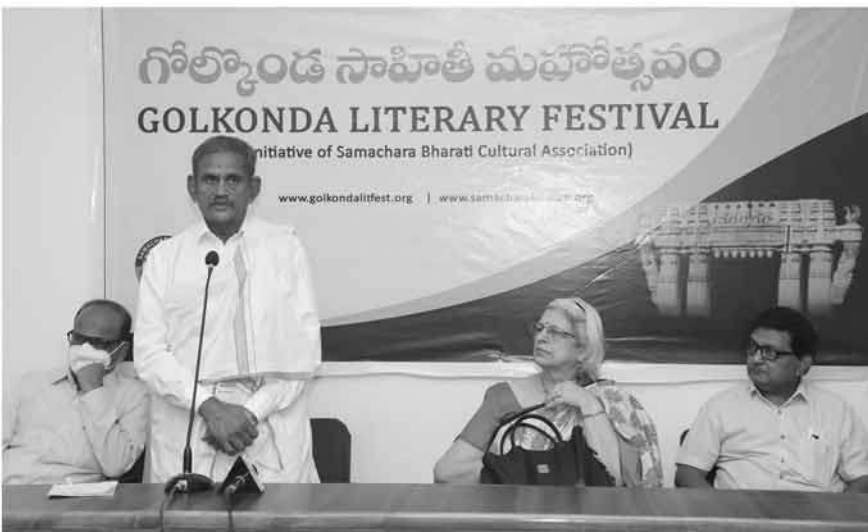
పురాణ పురుషుడు కావచ్చు. గోవు పట్ల అలాంటి భక్తి ప్రపత్తులే ఇటీవలి కాలం వరకు కూడా ఈ నేల మీద ఉన్నాయని సాక్ష్యం చెప్పేది- ఆవుల సుబ్బన్న ఉదంతం. తెలుగు ప్రాంతంలో ఉన్న పెనుకొండ అందరికీ తెలుసు. ఇక్కడ తొరుపట్టు

ఉండేది. అంటే ఒట్టిపోయిన ఆవులను తరలించే స్థలం. ఆ ఆవులతో పాటు పాడియావులు కూడా మేతకు వచ్చేవి. వీటన్నిటికీ కాపలాదారు ఆవులు సుబ్బన్న పోర్చుగీసు వాళ్లు ఈ దేశంలోకి వచ్చినప్పుడు అక్కడ కొన్ని ఆవులను పట్టుకు పోవడానికి

ప్రయత్నించారు. ఇందుకు సుబ్బన్న ప్రతిఘటించాడు. విదేశీయులు దాడి చేశారు. అయినా అతడిని కొట్టి పడేశారు. సుబ్బన్న ఆరుపులు విని వచ్చిన గోపాలురు పోర్చుగీసు వాళ్ల మీద తిరగబడి ఆవులను రక్షించుకున్నారు. సుబ్బన్న రక్షణకు పూనుకున్నవారు అబ్బురాజు, బుచ్చిరాజు. ఈ ఘన చరిత్ర అంతా ఒక కోలాటం పాటతో, ఇతర సాహిత్య ప్రక్రియల్లో ఉంది.

హెబ్బార్ చెప్పిన ఈ చరిత్ర శ్రోతలను ఆకర్షించింది.

ఇదే గోష్టిలో దేశ స్వరాజ్య సమరంలో, హైదరాబాద్ విముక్తి పోరాటంలో ఆర్య సమాజ్ నిర్వహించిన సాహసోపేత పోరాటం గురించి వెంకట రఘురామ్ తన ప్రసంగంలో వివరించారు. స్వాతంత్ర్య కాంక్ష తెచ్చిన చైతన్యాలలో ఒకటి విద్యా వాప్తి. ఈ అంశం గురించి ప్రముఖ జర్నలిస్ట్ కె. రాకాసుధాకర్ వివరించారు. ఇలాంటి ప్రయత్నం అన్ని ప్రాంతాలలోనూ కనిపిస్తుందని ఆయన చెప్పారు. అలాగే గ్రంథాలయాల స్థాపన ద్వారా జరిగిన కృషి గురించి ఆయన వివరించారు. ★

మనం మేధో యుద్ధానికి సన్నద్ధమ

మేధావుల మధ్య అంతర్యుద్ధం: టీహెచ్ చౌదరి

మేధావుల మధ్య అంతర్యుద్ధం జరుగుతోందని డాక్టర్ టీ. హనుమాన్ చౌదరి అన్నారు. స్వావలంబన ఎడల విశ్వాసం, వసుదైక కుటుంబం, ఏకం సత్ విప్ర బహుదా వదంతి వంటి ఆశయాలకు బద్ధులైన భారతీయులు మేధోపరమైన యుద్ధాలకు సన్నద్ధమవుతున్న కాలంలో మనం ఉన్నామని వ్యాఖ్యానించారు. సాహిత్యంతో పాటు మనవైన నృత్యం, సంగీతం, నాటకం వంటి కళా సంపదతో ఆ మేధో యుద్ధాన్ని సాగించాలని అన్నారు. గోల్కొండ సాహితీ మహోత్సవం ముగింపు కార్యక్రమానికి ఆయన ముఖ్య అతిథిగా హాజరయ్యారు. అవతలి పక్షంలో RNI (రెసిడెంట్స్ ఆఫ్ నాన్ ఇండియన్స్), కమ్యూనిస్టులు, కుహనా మేధావులు ఉన్నారని ఆయన చెప్పారు. విక్రంతా 1838 నాటి మెకాల్ తలవుల లోనే ఉన్నారనీ, ఆంగ్లేయులుగానే కొనసాగుతున్నారనీ, కానీ వేదభాషతో మాత్రమే భారతీయత అభివృద్ధిస్తుందని స్పష్టం చేశారు. ఇందుకు మనందరికీ ఆత్మవిశ్వాసం కావాలి. కొన్ని సందర్భాలలో అహింసా పథం పనికిరాదంటూ భగవద్గీత చెప్పిన విషయాన్ని విస్మరించలేమని గుర్తు చేశారు. కులాలను, ప్రాంతాలను విడదీసి అత్యంత ప్రమాదకర రీతిలో అంతర్యుద్ధానికి పురికొల్పుతున్న వారినీ ఎదిరించాల్సిన సమయం వచ్చిందని హెచ్చరించారు. అలాంటి మేధోపరమైన యుద్ధానికి సంసిద్ధం కావడానికి గోల్కొండ సాహితీ మహోత్సవం వంటి కార్యక్రమాలు దోహదపడతాయని డాక్టర్ చౌదరి అన్నారు.

ఇది భారతీయ సమాజం మేధోపరమైన యుద్ధానికి సన్నద్ధమయిన కాలమని, మహానుభావులైన వారి ప్రేరణాత్మక చరిత్రలను మరుగు పరచి దురాక్రమణదారుల చరిత్రలను మనపై రుద్దిన కుహనా చరిత్రకారులనే మనం ఇంకా భరిస్తున్నామని నవంబర్ 21న కేశవ మెమోరియల్ విద్యా సంస్థ ప్రాంగణంలోని వబేల్ హాలులో జరిగిన గోల్కొండ సాహితీ మహోత్సవం ముగింపు సభలో వక్తలు అన్నారు. ఆక్రమణదారులను తరిమికొట్టడమే కాదు, మనదైన ధర్మాన్నీ, వాఙ్మయాన్నీ మనం కాపాడుకుంటూనే ఉన్నామని గుర్తుచేశారు. ముఖ్య అతిథిగా జస్టిస్ ఎల్. నర్సింహారెడ్డి, విశిష్ట అతిథిగా టి. హనుమాన్ చౌదరి. ముఖ్యవక్తగా ఆర్.ఎస్.ఎస్ అఖిల భారతీయ ప్రచార ప్రముఖ సునీల్ అంబేకర్, డా. సి.సంజీవ్ కుమార్ శర్మ, డాక్టర్ కిషన్ రావు, సంస్కార భారతి అధ్యక్షులు కె.కె.వి. శర్మ, సమాచార భారతి అధ్యక్షులు డా॥ గోపాల్ రెడ్డి, అచార్య కసిరెడ్డి వెంకటరెడ్డి వేదికనలంకరించారు. వల్లీశ్వర్ స్వాగతం పలికారు.

కుహనా చరిత్రకారులని సహిస్తున్నాం: జస్టిస్ నరసింహారెడ్డి

మహావీరులు, ధార్మికులు అయినా మన పూర్వులకు వాస్తవ చరిత్రలను మరుగున పెట్టి, విధ్వంసకారుల చరిత్రలను దేశంలో ఎక్కువగా ప్రచారం చేశారని జస్టిస్ ఎల్. నరసింహారెడ్డి అన్నారు. కార్యక్రమంలో ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్న జస్టిస్ నర్సింహారెడ్డి, చరిత్ర మనం ఇప్పుడు చెప్పుకుంటున్నట్టుగా కేవలం తేదీలు, యుద్ధాలు, రాజులు, వాళ్ల వంశాల పేర్లు కాదనీ చరిత్ర అంటే సత్యాలని వ్యాఖ్యానించారు. నేతాజీ, స్వామి వివేకానంద, సర్దార్ పటేల్ వంటి మహానుభావుల పేర్లను కావాలని విస్మరించిన కుహనా చరిత్రకారులను మనం నేటికీ సహిస్తున్నామని ఆయన ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. మన ధర్మం, సంస్కృతి, మనదైన జీవిత విధానం, అది ఇచ్చే సంతోషం, ఆహారపు అలవాట్లు ఎంత ఉన్నతమైనవో కొవిడ్ మహమ్మారి వేళ రుజువైందని ఆయన అన్నారు. మన జాతిని నిజానికి అవే రక్షిస్తున్నాయని చెప్పారు.

'స్వ'లో స్వభాష ఒకటి: సునీల్ అంబేకర్

ఎన్నో ఆక్రమణలు, సుదీర్ఘ విదేశీ పాలన తర్వాత కూడా తెలుగు సాహిత్యంతో పాటు, మన అన్ని భాషాసాహిత్యాలు నిలిచి ఉన్నాయని ఆర్ఎస్ఎస్ అఖిల భారతీయ ప్రచార ప్రముఖ సునీల్ అంబేకర్ అన్నారు. మన స్వాతంత్ర్య పోరాట తాత్వికతలోని 'స్వ'లో స్వభాష ఒకటని ఆయన అన్నారు. విదేశీ దురాక్రమణదారులను తరమడమే కాదు, మన ధర్మాన్ని తరం తరువాత తరం నిలబెట్టుకుంటూ

వస్తున్నామని, భాష కూడా తరం నుంచి తరానికి అందుతుందని చెప్పారు స్వభాషా ప్రయోగం ఆనందాన్ని ఇస్తుందన్నారు. ఇంకా ఆయన, ఆంగ్లేయులను దేశం నుంచి తరమడానికి మాత్రమే మనం వారితో సంఘర్షించలేదు. ఆ సంఘర్షణ వెనుక స్వధర్మాన్ని, సంస్కృతిని కాపాడాలన్న ఆరాటమూ ఉంది. స్వధర్మం ఒక్కరోజులో ఎవరో లిఖిస్తే, ఎవరో నిర్మిస్తే వచ్చినది కాదు. తరతరాల వారి సాధనలో పరిశుద్ధమైనది. మన రుషుల సాధనలో, సాహితీ వేత్తల కృషితో ఇంతవరకు అందుతూనే ఉంది. ఆర్న వాఙ్మయంగా చెప్పుకునే వేదాలు ఎంతో మధనం తరువాత మనకు ప్రసాదంగా లభించాయి.

ఎలా జీవించాలి! ఎక్కడ వినప్రంగా ఉండాలి! ఎక్కడ ధైర్యసాహసాలు ప్రదర్శించాలి! వంటి అంశాలను మన సాహిత్యం చెబుతుంది. తులసీదాస్ మొఘలుల కాలంలో రాసిన రామాయణంలో రాముడు ధనుర్ధారి, మహావీరుడు. వీర సావర్కర్ రాసిన 1857 నంగ్రామ చరిత్ర యువకుల పరాక్రమం, వీరత్వం అక్షరబద్ధం చేసింది. మనకు సాహిత్యం నుంచి దిశానిర్దేశం రావాలి. స్వాభిమానం, ప్రేరణ ఇచ్చే సాహిత్యం మనకు ఎప్పుడూ అందుతూనే ఉంది. నందుల పరిపాలన సక్రమంగా లేకపోతే, ప్రజలు సంఘర్షణతో కొత్త రాజును ఎంచుకున్న దేశం మనది. ఇది రాజుతోనే నాశనమయ్యే దేశం కాదు.

సాహిత్యంతో సమాజానికి పరిశుద్ధత వస్తుంది. నిజానికి సాహిత్యం పుస్తకాలలోనే కాదు, మన ప్రతీ కణంలో రగులుతూనే ఉంటుంది. మళ్లీ పుడుతూనే

వుతున్నాం!

ఉంటుంది. ఉదాహరణ తక్షశిల విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయం. ఎన్నో వేల విలువైన గ్రంథాలు ఉన్న దానిని విదేశీయులు తగుల బెట్టినా మన సాహిత్య ధార ఆగిపోలేదు. నిత్యజీవనంలో అదీ భాగమే. భారతం ఇతిహాసం. రామాయణం జీవన విధానం. మన జీవన సౌందర్యం ఆయుర్వేదం. ఇదంతా భారతీయ సాహిత్యమే. కాళిదాసు కావ్యాలలో రుతువులు, పువ్వులు, వనాల సౌందర్యాన్ని ఎంతో అద్భుతంగా వివరించాడు. మనదైన సౌందర్య దృష్టికి అదొక గీటురాయి. మనకు స్వాధీనత లేదా స్వాతంత్ర్యం వచ్చిన మాట నిజమే. కాని స్వాభిమానం రావాల్సి ఉంది. ప్రపంచానికి స్వాభిమానాన్ని అందించే దేశం భారత్ మాత్రమే. ఈ దేశాన్ని ఏ విధంగా మార్చుకోవాలో రాజ్యాంగ నిర్మాతలు రాముని చిత్రంతో (మన పురాణ పురుషుల బొమ్మలు రాజ్యాంగ అసలు ప్రతిరో ఉంటాయి) మనకు సూచించారు. దాని కోసం మన భావితరం, యువతరం కృషి చేయాలి. ఈ దేశంలో సాహిత్యానికి కొరత లేదు. కావలసినదల్లా చదివే అభిరుచి. అధ్యయనం అవసరాన్ని గుర్తించడం. మన విశ్వవిద్యాలయాలలోని గ్రంథాలయాలలో ఎన్నో పుస్తకాలున్నాయి. అంతా వాటిని తెరచి చూడాలి. ఇప్పుడు మనదైన చింతన పట్ల మార్పు వస్తున్నది, దానికి మనం ప్రోత్సాహం ఇవ్వాలి. వేగం తేవాలి. సాహిత్య ప్రవాహం రావాలి, అందులో చెత్త సాహిత్యం, కుమానా చరిత్ర కొట్టుకుపోవాలి. యువకుల ఆలోచనలలో విప్లవం ఉంది. తప్పుడు చరిత్రను మార్చాలని ప్రయత్నిస్తున్నారు. వారిని ప్రోత్సహించాల్సిన బాధ్యత మనందరిపై ఉంది అంటూ అంబేకర్ దిశనిర్దేశం చేశారు.

సంస్కృతితో వికృత: సంజీవకుమార్ శర్మ

పాలకులు లేకున్నా ధర్మాన్ని యథావిధిగా ఆచరించాలి. అదే స్వధర్మమని అని సంజీవకుమార్ శర్మ (మహాత్మాగాంధీ విశ్వవిద్యాలయం, మోతీహార్, బిహార్) అన్నారు. మన దగ్గర ఉన్న మంచినీ అందరికీ పంచాలి. పనుడైక కుటుంబకమ్ అనే మన భావన కరోనా సమయంలో ప్రపంచానికి భారత్ ద్వారా అనుభవానికి వచ్చిందని ఆయన గుర్తుచేశారు. సాంస్కృతిక ఐకమత్యం మన దేశాన్ని ఏకంచేస్తుందని అన్నారు. ధర్మం పరిస్థితిని బట్టి మారుతుంది. మాయలతో మాయా రూపంగానే వ్యవహరించాలని చెప్పారు.

సభా కార్యక్రమంలో ప్రార్థన మొదలు, మధ్య మధ్య దేశభక్తి పాటలతో ఆహూతులను కదిలించిన ఘనత మైథిలి, ఉదయకుమార్లకు దక్కుతుంది.

నవంబర్ 20 సాయంత్రం సంచలన స్కూల్ ఆఫ్ డ్యాన్స్ బాలికలు, డాక్టర్ కిరణ్మయి నృత్య దర్శకత్వంలో 'మాతృస్థవం' ప్రదర్శన జరిగింది. పిల్లలు దాస్యంలో మగ్గుతుంటే తల్లి పడే వేదనను హృద్యంగా ప్రదర్శించారు. జనజాగృత నవ భారత మహోదయం వంటి సంఘ శాఖలలో పాడుకునే పాటలనే అద్భుతమైన నృత్య రూపకాలుగా మలచి, హావభావాలతో, చక్కని ఆహార్యంతో బాలికలు ప్రదర్శించారు. చిరంజీవులు సమ్మోహనకృష్ణ, జయసాయి సరస్వతి, శోభిత, నవ్య, ఎన్సీహెచ్ సాయితన్మయ ఇందులో పాల్గొన్నారు.

తరువాత 'హైదరాబాద్ విమోచన పోరాటం' రూపకం చక్కని ప్రయోగ దృష్టితో ప్రదర్శించారు. హైదరాబాద్ నగరంలోని ఆరు పాఠశాలలకు చెందిన విద్యార్థుల బృందాలు ఈ రూపకాన్ని ప్రదర్శించి

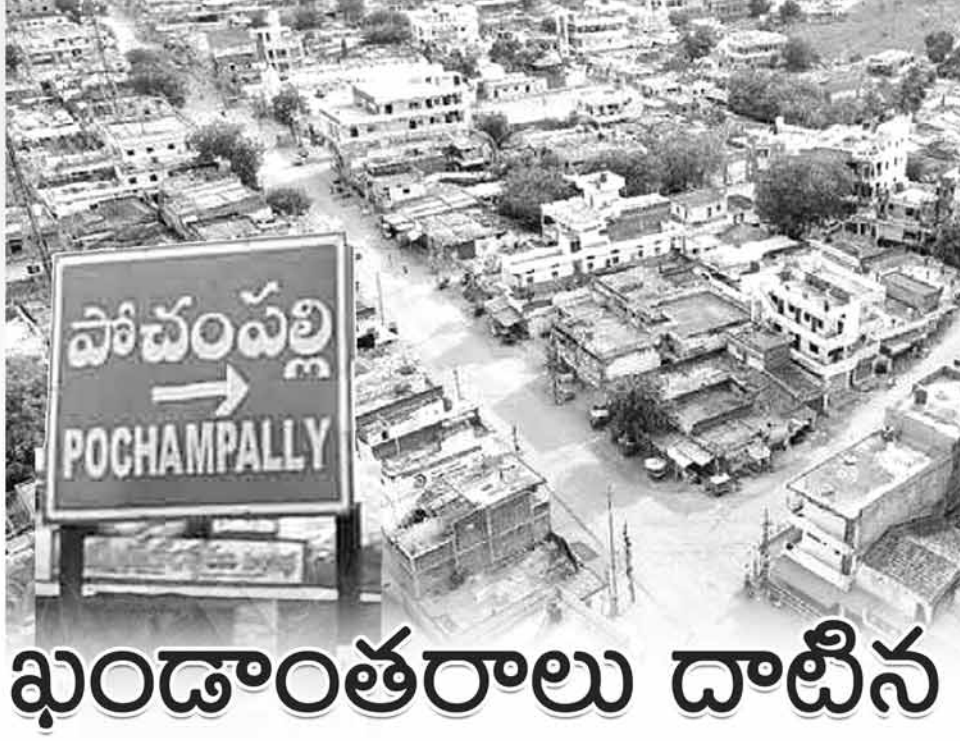
గుబాళించిన సాంస్కృతిక సౌరభాలు

రక్తి కట్టించారు. ఆఖరి నిజాం మీర్ ఉస్మాన్ అలీ ఖాన్ కాలంలో హిందువులు ఎదుర్కొన్న హింస, మాతృభాష కోసం వారు పడిన ఆరాటం, అంతిమంగా తిరుగుబాటు, ఖాశిం రజ్వీ ప్రగల్భాలు, నెహ్రూ-పటేల్ సంవాదం, చివరికి నిజాం లోంగుబాటు దృశ్యాలను బాలబాలికలు ప్రదర్శించారు. ప్రయోక్తలు తమ వ్యాఖ్యానంలో ఆంగ్ల పదాలు తొలగించి ఉండవలసింది. ప్రతీకాత్మకమైన ఆహార్యంతో, పాటలు, నృత్యాలతో అరగంట మాత్రమే సాగిన ఈ రూపకం ప్రేక్షకుల ప్రశంసలు పొందింది. విద్యా విజ్ఞాన హైస్కూల్ (మలక్ పేట్), సరస్వతి శిశుమందిర్ (కార్వాన్), స్వామి దయానంద్ హైస్కూల్ (అంబర్ పేట్), వివేకానంద హై స్కూల్ గుడి (మల్లాపూర్), సాయిభూపతి హైస్కూల్ (నాగోల్), విద్యాభారతి హైస్కూల్ (నాచారం) విద్యార్థులు ప్రదర్శించారు. ఇతివృత్తంగా దీక్షకున్న 6 దృశ్యాలను ఆ ఆరు పాఠశాలల వారు ప్రదర్శించారు. దాశరథి, మహిళా ఉద్యమకారిణి, నెహ్రూ, సర్దార్ పటేల్, వానమామలై, సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, షోయబుల్లాఖాన్, వందేమాతరం (వావిలాల) రామచంద్రారావు పాత్రధారులు అందరినీ ఆకట్టుకున్నారు. మీర్ ఉస్మాన్ అలీఖాన్, రామానందతీర్థ, ఖాశిం రజ్వీ, కిషన్ ప్రసాద్ వంటి పాత్రలలోను బాలలు కనిపించారు.

రెండవ రోజు సిద్ధిపేట కళాకారులు ప్రదర్శించిన పేరిణి తాండవం ఉద్రూతలూగించింది. ★

పోచంపల్లి... చారిత్రక ప్రాధాన్యం ఉన్న తెలంగాణలోని యాదాద్రి భువనగిరి జిల్లాకు చెందిన ఓ గ్రామం. ఇప్పటికే జాతీయస్థాయిలో అరుదైన గుర్తింపు పొందిన ఘనత ఉంది. ఇటీవలే మున్సిపాలిటీగానూ అవతరించింది. సిల్క్ సిటీగా కూడా పేరొందింది. స్వాతంత్ర్యోద్యమ స్ఫూర్తికి నిదర్శనంగా నిలిచింది. వినోబాభావే భూదానోద్యమంతో భూదాన్ పోచంపల్లిగా పేరు మార్చుకుంది. ఇన్ని ఘనతలు సాధించిన ఈ గ్రామం తాజాగా మరో ఘనతను తన ఖాతాలో వేసుకుంది. ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రపంచ పర్యాటక సంస్థ (యునెస్కో నేషన్స్ వరల్డ్ టూరిజం ఆర్గనైజేషన్) పోచంపల్లిని ఉత్తమ పర్యాటక గ్రామాలలో ఒకటిగా ఎంపిక చేసింది. 2021 డిసెంబర్ 2వ తేదీన స్పెయిన్ లోని మాడ్రిడ్ లో జరిగే UNWTO జనరల్ అసెంబ్లీ 24వ సెషన్ సందర్భంగా ఈ ప్రతిష్టాత్మక అవార్డును ప్రధానం చేయనున్నారు.

ఖండాంతరాలు దాటిన

పోచంపల్లి.. భూదాన్ పోచంపల్లిగానే కాదు, చేనేత వస్త్రకళల నిలయంగానూ ప్రసిద్ధి. 1910లో అనప్ జామీల కాలంలో పోచంపల్లిలో చీరల పరిశ్రమ ఏర్పడింది. భూదానోద్యమంతో భూదాన్ పోచంపల్లిగా గుర్తింపు పొందింది. పోచంపల్లి చీరకి మగువల మనసులో ప్రత్యేక స్థానం ఉంది. తమదైన ప్రత్యేక శైలితో పోచంపల్లి నేత కార్మికులు వస్త్రాలు నేస్తారు. ఈ తరహా నేత భారతదేశంలో ఎక్కడా కనిపించదు. 'పోచంపల్లి ఇక్కత్' అని పిలిచే ప్రత్యేక శైలి వస్త్రాలు ఇక్కడ లభిస్తాయి. ప్రత్యేకమైన శైలి ద్వారా నేసిన సున్నితమైన చీరలు ఇక్కత్ చీరలు. ఈ వైవిధ్యానికి గుర్తింపు కూడా లభించింది. ఫలితంగా

2004లో పోచంపల్లి ఇక్కత్ కు భౌగోళిక సూచిక (GI) పేటెంట్ లభించింది. ఈ ప్రత్యేకమైన కళ, నైపుణ్యం కారణంగా పోచంపల్లిని భారతదేశ సిల్క్ సిటీ అని కూడా పిలుస్తారు. ఇక్కత్ అనేది మలేషియా, ఇండోనేషియాలో వాడే పదం. దీని అర్థం 'టై అండ్ డ్రై'. ఇక్కత్ లో కట్టిన నూలు విభాగాలను నేయడానికి ముందుగా నిర్ణయించిన రంగు నమూనాకు చుడతారు లేదా కడతారు. ఆ తర్వాత రంగులు వేసే ప్రక్రియ చేపడతారు. ఈ రంగు వస్త్రం అంతటా కాకుండా.. కొంత ప్రాంతంలోకే చొచ్చుకుపోయి వెర్రెట్ గా కనిపిస్తుంది. ఈ టై అండ్ డ్రైతో వస్త్ర ప్రపంచంలో తమకంటూ ప్రత్యేక స్థానం సంపాదించు కున్నారు ఇక్కడి నేతన్నలు. తేలియా రుమాళ్లు, గాజులు, పూసలు ఇక్కడి నుంచి అరబ్ దేశాలకు ఎగుమతి చేసిన చరిత్ర ఉంది.

చేనేత జీవనాధారం

గ్రామీణ వాతావరణం, కులవృత్తులకు నిలయ మైన పోచంపల్లి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా పర్యాటకులను ఆకర్షిస్తుంది. ఇక్కడి జీవన స్థితిగతులను తెలుసు కోటానికి ప్రపంచ దేశాల పరిశోధకులు క్షేత్ర స్థాయి పర్యటనలకు గ్రామాన్ని సందర్శిస్తుంటారు. యాదాద్రి భువనగిరి జిల్లాలో 5,294 చేనేత మగ్గలకు జియో ట్యాగ్స్ ఉంటే, అందులో సగం భూదాన్ పోచంపల్లి లోనే ఉన్నాయి. ఈ గ్రామ జనాభాలో 65శాతం మంది నేత కార్మికులే ఉన్నారు. జిల్లాలో ఉన్న చేనేత కార్మికుల్లో అత్యధికంగా పోచంపల్లిలోనే ఉన్నారు. పోచంపల్లి చేనేత కళాకారులు నేసిన అనేక రకాల ఇక్కత్ వస్త్రాలకు ప్రపంచవ్యాప్తంగా మంచి గుర్తింపు ఉంది. సాంప్రదాయ, చేనేత, వ్యవసాయ అనుబంధ రంగాలను ఇక్కడి ప్రజలు జీవనాధారంగా చేసుకొని

ఖ్యాతి

జీవిస్తున్నారు.

పోచంపల్లికి అంతర్జాతీయ పురస్కారం దక్కడంతో పర్యాటకుల సంఖ్య గణనీయంగా పెరిగే అవకాశం ఉంది. తద్వారా స్థానికులకు ఉపాధి అవకాశాలు లభిస్తాయి. ఫలితంగా భవిష్యత్తులో ఈ గ్రామం మరింత అభివృద్ధి చెందేందుకు ఆస్కారం ఏర్పడింది.

భూదానోద్యమానికి నాంది

1951, ఏప్రిల్ 18న పోచంపల్లి నుంచే ఆచార్య వినోబాభావే భూదాన్ ఉద్యమం ప్రారంభించారు. ఆయన చేపట్టిన పాదయాత్ర దేశంలో ఓ కొత్త శకానికి నాంది పలికింది. దానికి పోచంపల్లి వేదికగా నిలిచింది. వినోబాభావే పిలుపుతో ఈ గ్రామానికి చెందిన వెదిరె రామచంద్రారెడ్డి హరిజనులకు తనకున్న వంద ఎకరాల భూమిని పంచేశారు. అంతేకాదు.. అనంతరం ఈ కార్యక్రమాలను విస్తృతం చేస్తూ సుమారు 44 లక్షల ఎకరాల భూమిని దాతల నుంచి స్వీకరించి భూమి లేని పేదలకు పంచిపెట్టారు. భూదానోద్యమంతో ఈ గ్రామం భూదాన్ పోచంపల్లిగా మారింది. గ్రామంలో ఓ మ్యూజియం కూడా ఉంది. పర్యాటక శాఖ దీన్ని నిర్వహిస్తుంది. గ్రామంలో ఇప్పటికీ వినోబాభావే మందిరం ఉంది, ఇది గతంలో వినోబా గ్రామాన్ని సందర్శించడానికి వచ్చినపుడు బస చేసిన ప్రదేశం.

ఐక్యరాజ్య సమితి ప్రపంచ పర్యాటక సంస్థ వైబిట్ కార్యక్రమంలో భాగంగా తొమ్మిది మూల్యాంకన ప్రాతిపదికలకు అనుగుణంగా గ్రామీణ ప్రాంతాలను విశ్లేషించి ఉత్తమ పర్యాటక గ్రామాలను ఎంపిక చేస్తుంది. ఎంపికైన గ్రామాలకు అవార్డులను అందజేస్తోంది. గ్రామీణ పర్యాటక రంగాన్ని

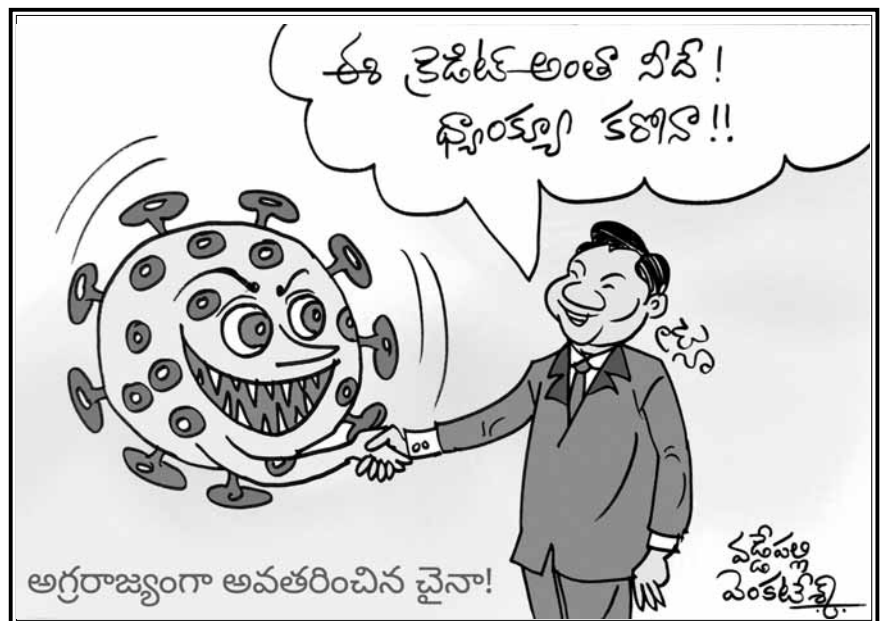
ప్రోత్సహించడమే ఈ ప్రాజెక్టు ప్రధాన లక్ష్యం. సాంఘిక, ఆర్థిక, పర్యావరణ రంగాల్లో సుస్థిరాభివృద్ధి, గ్రామీణ సంస్కృతిని ఎలా పరిరక్షిస్తున్నారు, గ్రామీణ పర్యాటకానికి ఎంత ప్రాధాన్యం ఉంది? గ్రామీణ పర్యాటకానికి ఊతం ఇచ్చేలా వాటి అభివృద్ధి, అక్కడ నివసిస్తున్న ప్రజల జీవనశైలి, నూతన పద్ధతిలో ప్రపంచానికి తెలియజేయడంలో భాగంగా ఐక్యరాజ్య సమితి ప్రపంచ పర్యాటక సంస్థ ఈ ప్రాజెక్టులో భాగంగా పలు గ్రామాలను విశ్లేషించింది. పర్యాటక రంగానికి ప్రోత్సాహకం, గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో జనాభాను పెంచడం, మౌలిక వసతుల కల్పన, సంప్రదాయాల పరిరక్షణ, వాటిని భావితరాలకు అందించటంతోబాటు ఆర్థిక అసమానతల తొలగింపు ఈ ప్రాజెక్టు ప్రధాన ఉద్దేశం. శిక్షణ, అభివృద్ధికి సంబంధించి అవకాశాలను పొందడం ద్వారా గ్రామీణ పర్యాటక సామర్థ్యాన్ని పెంచుకోవడానికి గ్రామాలను ప్రోత్సహించడం కూడా దాని లక్ష్యంలో ఓ భాగం. భారతదేశం నుండి యుఎస్ డబ్ల్యుటీవో ఉత్తమ పర్యాటక గ్రామంగా ఎంపిక చేసేందుకు గానూ పర్యాటక మంత్రిత్వశాఖ మూడు గ్రామాలను సిఫార్సు చేసింది. మేఘాలయాలోని 'కాంగ్ థాన్', మధ్యప్రదేశ్ లోని చారిత్రాత్మక గ్రామం 'లాడ్ పురా ఖాన్', తెలంగాణలోని 'పోచంపల్లి' పోటీలో ఉన్నాయి. వీటిని పరిశీలించిన ఐక్యరాజ్యసమితి ప్రపంచ పర్యాటక సంస్థ పోచంపల్లిని ఉత్తమ పర్యాటక గ్రామంగా ఎంపిక చేసింది.

ప్రపంచం దృష్టిని ఆకర్షించిన పోచంపల్లి ప్రముఖంగా వస్త్ర వ్యాపార కేంద్రం. ఇక్కడ యాభై నుంచి ఎనభై దుకాణాలు ఉన్నాయి. మూడు షాపింగ్ కాంప్లెక్స్ లూ ఉన్నాయి. హైదరాబాద్ కు యాభై కిలోమీటర్ల దూరంలోనే ఉండటం వల్ల ఇది

కొనుగోలుకు సుప్రసిద్ధ కేంద్రంగా మారింది. అయితే, పోచంపల్లితో పాటు.. చుట్టుపక్కల ఉన్న సుమారు నలభై గ్రామాల ప్రజలు కూడా చేనేతనే ప్రధాన ఉపాధిగా జీవనం సాగిస్తున్నారు. వీటన్నింటిని కలిపి పోచంపల్లి పర్యాటక సముదాయంగా చూడాలన్న డిమాండ్లు, ప్రతిపాదనలు కూడా వస్తున్నాయి. ప్రధానంగా కొయ్యలగూడెం (కోయాస్ ఇక్కత్), సిరిపురం (సిరికో ఫ్యాబ్రిక్స్), వెల్లంకి, పుట్టపాక, గట్టుపల్లె కూడా సందర్శించవలసిన గ్రామాలని స్థానికులు చెబుతున్నారు. ఈ గ్రామాలు ఒక్కోరకానికి ఒక బ్రాండ్ గా భావించ వచ్చుంటున్నారు. ఈ గ్రామాలు సందర్శిస్తే కాటన్, సిల్క్ చీరలే కాదు, డ్రెస్ మెటీరియల్ తో పాటు, బెడ్ షీట్లు, కందువాలు, టవల్స్, కర్టెన్లు, దీవాన్ సెట్లు, టేబుల్ టాప్స్ తదితరాలన్నీ పర్యాటకులను ఆకర్షిస్తాయని చెబుతున్నారు. పైగా.. ఇవన్నీ ఇరవై కిలోమీటర్ల వరిధిలోనే ఉంటాయంటున్నారు. ఇదంతా కలిసే సిల్క్ సిటీగా భావించాలంటున్నారు. యునెస్కో పురస్కారం లభించిన సందర్భంగా వీటన్నిటినీ ఒకే గొడుగు కిందకు తెచ్చి పర్యాటకాన్ని అభివృద్ధి చేస్తే మరింత ప్రయోజనం ఉంటుందన్న వాదనలు వినిపిస్తున్నాయి.

ఇప్పటికే తెలంగాణలోని ములుగు జిల్లాలో ఉన్న రామప్పకు అంతర్జాతీయ గుర్తింపు దక్కింది. యునెస్కో ప్రపంచ వారసత్వ సంపదగా రామప్ప దేవాలయం గుర్తింపు దక్కించుకుంది. తెలుగు రాష్ట్రాల్లో వారసత్వ గుర్తింపు పొందిన తొలి కట్టడంగా రామప్ప రికార్డు సృష్టించింది. ఇప్పుడు పోచంపల్లికి కూడా ప్రపంచస్థాయి గుర్తింపు దక్కడంతో ప్రపంచపటంలో తెలంగాణకు మరింత ప్రాధాన్యం పెరిగినట్లు అయింది.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

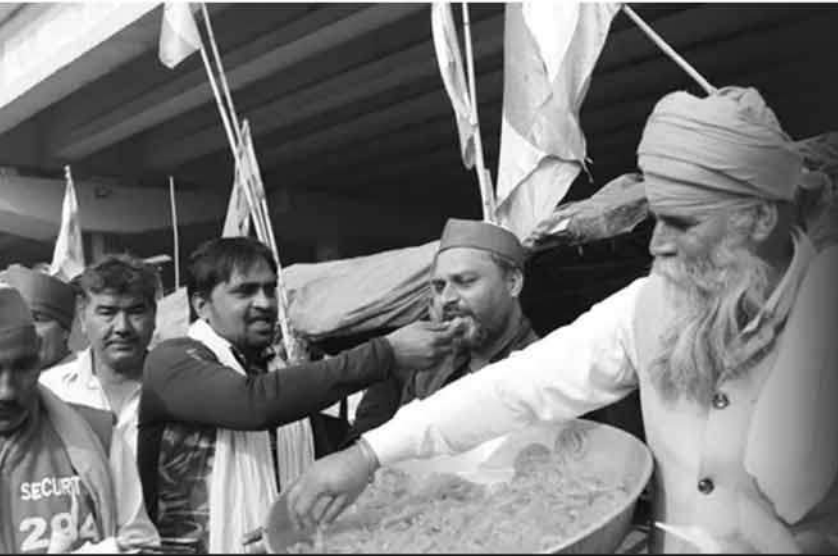

వాస్తవానికి ఈ మూడు చట్టాల పేర్లలోనే అవి రైతుల ప్రయోజనాలకు పట్టం కడతాయన్న అభిప్రాయం ఉంది. మొదటిది రైతు ఉత్పత్తుల వాణిజ్య, వ్యాపార (ప్రోత్సాహక, సులభతర) చట్టం. దీని ప్రకారం రైతు తన ఉత్పత్తులను వ్యవసాయ మార్కెట్ల వెలుపల దేశంలో ఎక్కడైనా అమ్ముకునే స్వేచ్ఛ ఉంది. ఎక్కడ ఎక్కువ ధర ఉంటే అక్కడ విక్రయించు కోవచ్చు. ఇలా చేసే విక్రయాలపై రుసుములేవీ విధించరు. ఈ నిబంధనలు రైతులకు ఏ రకంగా చూసినా మేలు చేస్తాయే తప్ప ఎంత మాత్రం హాని చేయవు. ఈ విషయాన్ని ఎవరూ కాదనలేరు. రెండోది ధరల హామీ, వ్యవసాయ సేవలపై రైతుల (సాధికారత, రక్షణ)

విమర్శకులు సూటిగా వివరించలేకపోతున్నారు. అయితే రైతుల్లో దురభిప్రాయాన్ని కలిగించడంలో మాత్రం విపక్షాలు విజయవంతమయ్యాయి. **రైతులకు మేలే: షేత్యారీ సంఘటన్**
మూడు సాగు చట్టాలను రద్దు చేయడం దురదృష్ట కరమని రైతు నాయకుడు, మహారాష్ట్ర షేత్యారీ సంఘటన్ అధ్యక్షుడు అనిల్ ఘన్వాట్ వ్యాఖ్యానించడం

వివరించారు. తమ నివేదికను సుప్రీంకోర్టు విడుదల చేయకపోతే త్వరలో తామే రైతులకు అందుబాటులోకి తెస్తామని ఆయన తెలిపారు. చట్టాల రద్దన్నది సర్కారు సొంత నిర్ణయమని, త్రిసభ్య కమిటీలోని మరో సభ్యుడు అశోక్ గులాటి వ్యాఖ్యానించారు.
వాస్తవాలకు వక్రభాష్యం...
వాస్తవాలు, నిపుణుల అభిప్రాయాలు ఇలా ఉంటే

అన్నదాతల అభీష్టం

మూడు నూతన వ్యవసాయ చట్టాలను రద్దు చేస్తూ నరంద్రమోదీ నాయకత్వంలోని నేషనల్ డెమోక్రటిక్ అలయన్స్ (ఎన్డీఏ) ప్రభుత్వం నిర్ణయం తీసుకుంది. అన్నదాతల మనోభావాలను, అభిప్రాయాలను, ఆలోచనలను గుర్తిస్తూ, గౌరవిస్తూ తీసుకున్న ఈ నిర్ణయం ప్రతిఒక్కరూ హర్షించదగ్గది. రైతు ఉత్పత్తుల వాణిజ్య, వ్యాపార (ప్రోత్సాహక, సులభతర) చట్టం-2020, ధరల హామీ, వ్యవసాయ సేవలపై రైతుల (సాధికారత, రక్షణ) ఒప్పంద చట్టం-2020, నిత్యావసర సరకుల (సవరణ చట్టం)-2020.. ఉపసంహరించుకుంటున్నట్లు స్పష్టంగా ప్రధాని ప్రకటించారు. జరిగిన పరిణామాల నేపథ్యంలో

ఒప్పంద చట్టం. పండించే పంట కొనుగోలు, ధరకు సంబంధించి ముందస్తుగానే ఎగుమతిదారులు, కొనుగోలుదారులతో ఒప్పందం కుదుర్చుకునే అవకాశం ఈ చట్టం కల్పిస్తుంది. దీనివల్ల రైతులకు ధరకు సంబంధించి ముందుగానే స్పష్టత వస్తుంది. మార్కెట్ ధరల్లో ఉండే ఒడిదొడుకులు, ప్రతికూలతలు రైతులపై వడవు. వారికి ఈ చట్టం రక్షణగా నిలుస్తుంది. ఇది ఏ రకంగా రైతులకు హానికరమో ఎవరూ నిర్దిష్టంగా చెప్పలేరు. తృణధాన్యాలు, పప్పులు, నూనెగింజలు, ఉల్లి, బంగాళాదుంప వంటి వాటిని నిత్యావసరాల జాబితా నుంచి తొలగించాలని, వాటి ఎగుమతులపై నిల్వ పరిమితి, సంబంధిత ఆంక్షలు విధించకూడదని మూడో చట్టం పేర్కొంటోంది. యుద్ధం, కరవు, విపత్తులు, ధరల్లో అసాధారణ పెరుగుదల వంటి పరిస్థితుల్లోనే ఈ ఆంక్షలు విధించాలని చట్టం నిర్దేశిస్తోంది. స్థూలంగా చూసినప్పుడు ఈ చట్టం వల్ల రైతులకు ఎలా నష్టమో ఎవరూ చెప్పలేరు. కార్పొరేట్ కంపెనీలకు మోదీ సర్కారు దోచిపెడుతుందనే రొడ్డుకాట్టు వాదన తప్ప ఈ మూడు చట్టాలు ఏ విధంగా రైతులకు హానికరమో

గమనించదగ్గ విషయం. స్పష్టంగా రైతు, రైతు సంఘం నాయకుడైన ఘన్వాట్కు చట్టాల్లో కనిపించని లోపాలు ఇతరులకు కనిపించడం వెనక రాజకీయ దురుద్దేశం తప్ప మరొకటి కాదు. మహారాష్ట్ర షేత్యారీ సంఘటన్కు దేశవ్యాప్తంగా రైతుల్లో మంచి పేరుంది. రైతుల ప్రయోజనాల కోసం పోరాడే సంస్థగా గుర్తింపు ఉంది. ఘన్వాట్ కేవలం రైతు నాయకుడే కాదు. సాగుచట్టాల రద్దుపై అధ్యయనానికి సర్వోన్నత న్యాయస్థానం నియమించిన త్రిసభ్య కమిటీలో ఒక సభ్యుడు. 'పాత సాగుచట్టాలు ఫలితమివ్వక లక్షలాది రైతులు ఆత్మహత్యలు చేసుకుంటున్నారు. ఇప్పుడు కేంద్రం కొత్త చట్టాలను రద్దు చేస్తున్నందున భవిష్యత్తులో మరో ప్రభుత్వమూ కనీసం మరో 50 ఏళ్లపాటు సాగు రంగాన్ని సంస్కరించే సాహసం చేయదు. ఇది రైతులకు కీడుచేస్తుంది. మా కమిటీ ఇచ్చిన నివేదికపై సుప్రీంకోర్టు ఇప్పటివరకూ చర్చించలేదు. ఈ చట్టాల్లో ఉన్న కొన్ని లోపాలను నివేదికలో పేర్కొన్నాం. వాటిని పరిగణనలోకి తీసుకుని మార్పులు, చేర్పులు చేసి ఉంటే రైతులకు, దేశానికి మేలు జరుగుతుందని ఘన్వాట్ తన అభిప్రాయాన్ని సూటిగా, స్పష్టంగా

మరోవైపు రైతు సంఘాలు, రాజకీయ పార్టీల నాయకులు చేస్తున్న బాధ్యతారాహిత్య ప్రకటనలు విస్మయకరమైనాయి. రాజకీయ నాయకులంటే ఎన్ని కల అవసరాల కోసం మాట్లాడతారని అనుకోవచ్చు. కానీ రైతు సంఘాల నాయకులూ వారి తరహాలోనే వ్యాఖ్యానాలు చేయడం ఆందోళన కలిగిస్తోంది. వచ్చే ఏడాది ప్రథమార్థంలో జరగనున్న అయిదు రాష్ట్రాల

మేరకే..

(యూపీ, ఉత్తరాఖండ్, గోవా, పంజాబ్, మణిపూర్) ఎన్నికల నేపథ్యంలో మోదీ సర్కారు ఈ నిర్ణయం తీసుకుందని కాంగ్రెస్, తదితర పార్టీలు విమర్శించడం విడ్డూరంగా ఉంది. కేవలం రైతుల ఆందోళన, ఆవేదనను పరిగణనలోకి తీసుకునే చట్టాల రద్దు నిర్ణయం తీసుకున్నామన్న ప్రధాని మాటల్లోని చిత్త శుద్ధిని అవి ఉద్దేశపూర్వకంగా గుర్తించడం లేదు.

గోవా, మణిపూర్లో రైతుల ప్రభావం నామమాత్రం. అందువల్ల ఎన్నికల కోణంలోనే సర్కారు రద్దు నిర్ణయం తీసుకుందనడంలో ఎంతమాత్రం హేతుబద్ధత లేదు. పంజాబ్కు సంబంధించి ఏ పార్టీకి స్పష్టమైన మెజార్టీ రాదని, అరవింద్ కేజ్రీవాల్ నాయకత్వంలోని ఆమ్ ఆద్మీ పార్టీ ఏకైక పెద్ద పార్టీగా అవతరిస్తుందని సర్వే జోన్యం చెప్పింది. వాస్తవానికి పంజాబ్లో భాజపా ఏనాడూ అతిపెద్ద పార్టీ కాదు. అకాలీదళ్ మిత్రపక్షంగా ఉంటూ వస్తోంది. సాగు చట్టాల పేరుతో భాజపాతో అనుబంధాన్ని తెంచుకున్న అకాలీదళ్ పరిస్థితి కూడా ఏమీ బాగాలేదు. అది అధికార ఛాయలకు కూడా రాలేదని సర్వే

విడ్డూరంగా ఉంది. సొంత నియోజకవర్గమైన అమేధిలో ప్రజల తిరస్కారానికి గురైన రాహుల్ గాంధీ పెద్ద పెద్ద మాటలు మాట్లాడటం ఆశ్చర్యకరం. కారణాలు ఏమైనప్పటికీ ఎన్నికల అనంతరం మూడేళ్లయినా రాజధాని నగరాన్ని దాటి ప్రజల వద్దకు వెళ్లని హస్తం పార్టీ అధినేత్రి సోనియాగాంధీ విమర్శల్లో పస కనిపించడం లేదు. అయిదు రాష్ట్రాల అసెంబ్లీ ఎన్నికల్లో ఓట్లు, సీట్లను పెంచుకునే యావల్లో హస్తం పార్టీ సహా అన్ని విపక్షాలు రైతులను పక్కదారి పట్టిస్తున్నాయి. తద్వారా రాజకీయంగా లబ్ధి పొందేందుకు పడరాని పాట్లు పడుతున్నాయి. రాజకీయ పార్టీలు, రైతు సంఘాల నాయకుల

సహజంగా ఎవరైనా ఈ నిర్ణయాన్ని హర్షిస్తారు, స్వాగతిస్తారు, ఆహ్వానిస్తారు. కానీ విపక్షాలకు ఈ నిర్ణయం సైతం మింగుడు పడకపోవడం ఆశ్చర్యం. ఆందోళన, ఆవేదన కలిగిస్తోంది. ఇన్నాళ్లూ అవి రైతు వ్యతిరేక చట్టాలని రైతుల్లో అపోహలు కలిగించిన విపక్షాలు వాటిని రద్దు చేసినా హర్షించకపోవడం రాజకీయం తప్ప మరొకటి కానేకాదు. ఏదో ఒక విధంగా ప్రభుత్వంపై వ్యతిరేకతను ప్రోబ చేయడం, తద్వారా రాజకీయంగా లబ్ధిపొందడం తప్ప మరో ఆలోచన ప్రతిపక్షాలకు లేదనడానికి ఇంతకు మించి మరో నిదర్శనం అక్కర్లేదు. కానీ భారతీయ రైతులు అంత అమాయకులు కారు. పాలూనీళ్లనూ హంస వేరు చేసినట్లు ప్రభుత్వ నిర్ణయంలోని చిత్తశుద్ధిని, విపక్షాల రాజకీయ ప్రయోజనాన్ని వేరు చేసి చూడగలరనడంలో ఎలాంటి సందేహం లేదు.

ఎన్నికలకు, ఈ నిర్ణయానికి సంబంధం ఏమిటో అర్థం కాని విషయం. ఒక్క పంజాబ్ తప్ప మిగిలిన నాలుగు రాష్ట్రాల్లో భారతీయ జనతా పార్టీ విజయం తథ్యమని ఇటీవల ఎన్నికల సర్వేలు తేల్చిచెప్పాయి. ప్రభుత్వ వ్యతిరేకత పేరుతో రాజకీయ లబ్ధి పొందాలన్న విపక్షాల జిమ్మిక్కులకు ప్రజలు మోసపోరిన సర్వేలు స్పష్టం చేశాయి. ఇంధనం, వంటగ్యాస్ ధరల పెరుగుదల వంటి అంశాలు ప్రభావం చూపవని పేర్కొంది. మహా అయితే విపక్షాలు కొన్ని సీట్లను పెంచుకోగలవు తప్ప, ఎక్కడా కాషాయపార్టీని నిలువరించే సత్తా లేదని సర్వే విస్పష్టంగా చెప్పింది. సమాజ్ వాదీ పార్టీ, బీఎస్పీ, కాంగ్రెస్ వంటి పార్టీలు హడావిడి చేయడం తప్ప భాజపాను యూపీలో నిలువరించలేవని స్పష్టంచేసింది. యూపీలో అయితే గియితే భాజపాకు కొన్ని సీట్లు తగ్గుతాయని, ఈ మేరకు సమాజ్ వాదీ పార్టీ లబ్ధి పొందగలదని, యూపీ పీఠాన్ని మళ్లీ కాషాయ పార్టీ చేజిక్కించుకుంటుందని స్పష్టంగా తెలియజేసింది. ఉత్తరాఖండ్, గోవా, మణిపూర్ లోనూ మళ్లీ అధికారం భారతీయ జనతా పార్టీదేనని వివరించింది. యూపీ తప్ప ఉత్తరాఖండ్,

వెల్లడించింది. అధికార కాంగ్రెస్ ఓటమి అనివార్యమని తెలిపింది. దశితుడిని ముఖ్యమంత్రిని చేసినా ప్రజలు పట్టించుకోరని పేర్కొంది. హస్తం పార్టీ మునిగే నావ అని వ్యాఖ్యానించింది. ఈ నేపథ్యంలో ఎన్నికల అవసరాల కోసం, ముఖ్యంగా పంజాబ్ రైతులను ప్రసన్నం చేసుకునేందుకే సాగు చట్టాల రద్దు నిర్ణయం తీసుకున్నారన్న భారతీయ కిసాన్ యూనియన్ నాయకుడు రాకేష్ టిక్యాయత్, విపక్షాల విమర్శలు, వాదనలో దొల్లతనం తప్ప మరొకటి కనపడదు. చట్టాల రద్దు ప్రక్రియ పూర్తయ్యేవరకు ఆందోళన కొనసాగుతుందని, ఢిల్లీని వీడమని, టిక్యాయత్తో పాటు సంయుక్త కిసాన్ మోర్చా నాయకులు ప్రకటించడం అర్థరహితం. అంతేకాక కనీస మద్దతు ధరకు చట్టబద్ధత కల్పించేంతవరకూ ఆందోళన కొనసాగుతుందని పేర్కొనడంలో ఎలాంటి హేతు బద్ధత కనపడదు. కాంగ్రెస్ అధినేత్రి సోనియాగాంధీ, ఆమె బిడ్డలు రాహుల్ గాంధీ, ప్రియాంకా గాంధీలు సైతం ఇదే కోణంలో విమర్శలు చేయడం విడ్డూరంగా ఉంది. ఏనాడూ రైతుల సమస్యలను దగ్గరగా చూడని ఈ నేతలు రైతులపై మొసలి కన్నీరు కార్చడం

ప్రకటనలు ఎలా ఉన్నప్పటికీ కర్షకుల మనోభావాలను గౌరవించి వెనక్కు తగ్గుతున్నట్లు ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ వినప్రంగా ప్రకటించారు. కొంతమంది రైతులు అనుమానాలను, సందేహాలను సంపూర్ణంగా తీర్చలేకపోయామని అందువల్లే చట్టాలను రద్దు చేస్తున్నట్లు ప్రకటించి రైతుల పట్ల తన చిత్తశుద్ధిని, నిబద్ధతను చాటుకున్నారు. కొంతమంది విపక్ష నాయకులు వ్యాఖ్యానించినట్లు ఇది ప్రభుత్వ ఓటమి ఎంతమాత్రం కాదు. ప్రజల ఆకలిని తీర్చే అన్నదాతల పట్ల గౌరవం. వ్యక్తిగతంగా నరేంద్ర మోదీ, పార్టీ వరంగా భారతీయ జనతా పార్టీ కర్షకుల ప్రయోజనాలను కాపాడటంలో ఎల్లప్పుడూ ముందంజలో ఉంటుంది. ద్వితీయ ప్రధాని దివంగత లాల్ బహదూర్ శాస్త్రి 'జై జవాన్, జై కిసాన్' నినాదాన్ని నిజం చేసేందుకు త్రికరణ శుద్ధితో ప్రయత్నిస్తుంది. ప్రధాని మోదీ ఇటీవల దీపావళిని చైనా సరిహద్దుల్లోని సైనికులతో జరుపుకోవడం గమనార్హం. విపక్షాల నుంచి సుద్దులు చెప్పించుకునే పరిస్థితిలో పార్టీ, ప్రభుత్వం లేనేలేదు.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

21

అనుకున్నాక అలస్యమెందుకు? పాదయాత్రకు వెంటనే అందరూ రెడీ కావాలి అని నిర్ణయమైంది. ముందుగా వెళ్ళే బృందాన్ని నడిపించే బాధ్యత మేజర్ జనరల్ జమాన్ కియానీకి అప్పగించారు. అతడు మమ్మల్ని లైనులో నిలబెట్టి - అందరూ ఒకే పద్ధతిలో మార్చింగ్ ఎలా చెయ్యాలి, విమాన దాడి అలారం ఎలా మోగుతుంది, అది వినపడగానే రోడ్డు పక్కలకు వెళ్లి ఎలా కవర్ చేసుకోవాలి? అన్నవి నేర్పాడు. నేతాజీ, జనరల్ ఐసోడా, జపాన్ రాయబారి హచయ (అప్పటికి వాళ్ళు కూడా మమ్మల్ని చేరుకున్నారు) ముందు నడవగా వారి వెనుక 40 మంది రాణులు, వందమంది సైనికులు, నా లాంటి సివిలియన్లు! అందరం ఆ రాత్రి మార్చ్ మొదలెట్టాం. అరగంటకో సారి అలారం మోగేది. అది విన్న వెంటనే అందరం డిస్పర్స్ అయి బాటల పక్క నక్కేవాళ్ళం. మళ్ళీ గంట మోగగానే ఎప్పటిలా లైన్లో ఫాం అయి మార్చ్ కొనసాగించే వాళ్ళం. ప్రతి గంటకూ 5 నిమిషాలు మాత్రం హాల్ట్ చేస్తూ నాన్ స్టాప్ గా నడిచాం. కానీని మైళ్ళు నడిచేసరికి నా కాళ్ళు తెగ నెప్పి పుట్టాయి. వీపుమీద వేసుకున్న చిన్న పాటి లగేజీ కూడా మహా భారం అయింది. నిద్రమంచుకొస్తున్నది. ఇంకేమీ వద్దు. ఎక్కడైనా నడుం వాలిస్తే చాలు అనిపించింది. నేతాజీ మాత్రం టాప్ బూట్లతో అందరికంటే ముందుండి ఏ మాత్రం తొణకకుండా స్టెడిగా ఒకే ఊపులో గంటకు మూడు నాలుగు మైళ్ళు చొప్పున నడుస్తూనే ఉన్నాడు. చాలా దూరం మార్చింగుకు ఇబ్బందిగా ఉండే టాప్ బూట్లతో ఆయన మిలిటరీ జనరల్స్ తో సమానంగా ఎలా నడవగలుగుతున్నాడా? అని మాకు అశ్చర్యం వేసింది.

నాలాంటి వాళ్ళం నిద్రకళ్ళతో కాళ్ళీడ్చుకుంటూ ఎలాగో నడవగా ఎట్టకేలకు వేకువ జాము అయింది. కియానీ 'హాల్ట్' అని ఆర్డర్ వేశాడు. అందరం డిస్పర్స్ అయ్యాం. ఆరోజు షెల్టర్ కు చుట్టపట్ల సరైన చోటు వెతకటానికి కియానీ, ఇంకో ఆఫీసరు వెళ్ళారు. మేము దుమ్ములో కూలబడ్డాం. మా కాళ్ళు వచ్చి పుండ్లయ్యాయి. బడలిక వల్ల ఎక్కడివాళ్ళం అక్కడే కునుకు తీశాం. సూర్యోదయం కావస్తూండగా కియానీ తిరిగొచ్చి అక్కడికి దగ్గరలోనే ఉన్న అడవిదారి గుండా తాను ఎంపిక చేసిన చోటుకు మమ్మల్ని మార్చ్ చేయించాడు. అక్కడ చుట్టూ ఎత్తైన చెట్లు ఉండటం వల్ల విమాన దాడుల భయం ఉండదు. మేము చేరిన కాసేపటికి జనరల్ భోంస్లే మిగిలిన రాణులను

వెంటబెట్టుకుని వెనకనుంచి వచ్చి మమ్మల్ని కలిశాడు. మా పార్టీ సంఖ్య 250 దాటింది.

ముందుగా అందరికీ టీ ఇవ్వాలి. తరవాత కనీసం ఒక పూటయినా భోజనం ఏర్పాటు చేయాలి. దేనికైనా ముఖ్యంగా నీళ్ళు కావాలి. అక్కడ ఉన్నది కేవలం ఒక ఉప్పునీటి మడుగు. అందులోని నీరు మనుషులు తాగేందుకు పనికిరాదు. నేతాజీ ఆ మడుగును పరీక్షించి మా పార్టీలోని డాక్టర్లతో మాట్లాడాడు. ఒడ్డున ఉన్న ఇసుకతో ఆ నీటిని వడబోసి బాగా మరగపెడితే వంటకు, తాగేందుకు పనికిస్తుందని నిర్ణయమైంది. తరవాత సమస్య ఆహారానికి పదార్థాలు. మా దగ్గర బియ్యం లేవు. ఒక్క కూరగాయ లేదు. అప్పుడు ఒక సబ్ ఆఫీసర్ నడుచుకుంటూ వెళ్లి ఏదో ఊళ్ళో దొరికిన పదార్థాలు పట్టుకొచ్చాడు. రాళ్ళతో పొయ్యి అమర్చి రాణులు వంట మొదలెట్టారు. కానీ దూరాన విమానాల మోత వినపడగానే మా జాడను పొగ ఎక్కడ పట్టిస్తుందోనన్న భయంతో మాటిమాటికీ పొయ్యి ఆర్పివేయవలసి వచ్చేది. అలా అనేక అంతరాయాలతో అన్నం, పప్పు వండి అందరం భోంచేసేసరికి మధ్యాహ్నం 3 అయింది. ఆ రోజుకు మొదటి, చివరి భోజనం అదే.

ఆజాద్ హింద్ తాత్కాలిక ప్రభుత్వానికి అధినేత, ప్రధానమంత్రి అయిన నేతాజీ సుభాస్ చంద్రబోస్ ఒక చెట్టు కింద దుమ్ము, ఎండిన ఆకులతో నిండిన నేల మీద దుప్పటి పరచుకుని కూచున్నాడు. ఆయన గడ్డం మాసింది. ఆకలి, ఎడతెగని నడక బడలిక ఎంత బాధిస్తున్నా ఆయన ఎంతసేపూ తన పక్కన ఉన్నవాళ్ల సౌకర్యాల గురించే ఆలోచించే వాడు. ఎవరు ఎన్ని తెలివితక్కువ పనులు చేసినా ఓరిమి కోల్పోకుండా కూల్ గా ఉండి అందరికీ పెద్దదిక్కుగా ఉండేవాడు. అలాగే రుహానీరాణి రెజిమెంటు బాలికలు అన్ని ఇబ్బందులను ఓర్చుకుని, వంటావార్చుల్లో సహాయపడతూ చలాకీగా తిరిగేవారు. ఆ సాయంత్రం టీ లాంటిది పెట్టుకుని సూర్యాస్తమయం తరవాత మళ్ళీ బయలుదేరాం.

రాత్రివేళ. తెలియని తోప. దట్టమైన మబ్బులు. చిమ్మచీకటి. రెండు అడుగులకు మించి ఎదుట ఏమున్నదో కనిపించటం లేదు. చెదిరిన కాలమ్ ని మళ్ళీ ఫాం చేసుకోవాలంటే ఎవరు ఎక్కడున్నారు అని అరిచి తెలుసుకోవాలి. ముందు నేతాజీ. వెనుక ప్రభుత్వ మంత్రులు. వారి వెనుక రాణులు. ఆ వెనుక సివిలియన్లు. చివరన సైనికులు. అదీ వరన. అందరినీ

లీడ్ చేస్తూ నేతాజీ టాప్ బూట్లతో చకచక నడుస్తూనే ఉన్నాడు. కానీ నిన్నటితో పోలిస్తే నడకలో కొంచెం తేడా ఉంది. కొంచెం కుంటున్నట్టు అనిపిస్తున్నది. కాళ్ళు బొబ్బలెక్కాయేమో! అడిగినా ఆయన చెప్పడు. రాత్రంతా నడిచి తెల్లవారకుండా క్యాయిక్రాఫ్ అనే ఊరు దగ్గర ఆగాం. ఊరిబయట మామిడి తోటలో విడిది చేశాం.

నేతాజీ ఒక చెట్టుకింద కూచుని బూట్లు, మేజోళ్ళు విప్పాడు. రెండు కాళ్ల మీద చాలా బొబ్బలున్నాయి. వ్యక్తిగత వైద్యుడు మేజర్ మీనన్ గాయాలకు మందు రాశాడు. చెట్టుకింద దుప్పటి పరచుకొని నేతాజీ కళ్ళుమూసుకుని పడుకున్నాడు. వంటలయ్యేసరికి మధ్యాహ్నమయింది. ఆకలిమీద ఉన్న అందరం తెగతిన్నాం. మా అదృష్టం కొద్దీ మధ్యాహ్నం నాలుగు లారీలు మా కోసం వచ్చాయి. వాటిని ఎలా ఉపయోగించాలి అన్నది నేతాజీ స్వయంగా ప్లాన్ చేశాడు.

సాయం సంజె వేళ మేము బయలుదేరాం. ముందు నిలిచిన లారీలో నేను, కొందరు రాణులు, ముగ్గురు ఆఫీసర్లు ఎక్కాము. దురదృష్టం కొద్దీ ఎవరు

భయంకర

ఏ లారీలో ఎక్కాల్సి, అవి ఎప్పుడు కదలాల్సి, ఎక్కడ ఆగాలి? అన్నది మాకు తెలియదు. అందరం ఎక్కటం అయ్యాక ఎవరో 'పోనివ్వు' అన్నారు. డ్రైవర్ పోనిచ్చాడు. మమ్మల్ని చూసి మా వెనుక ఉన్న ఒకటి రెండు లారీలు కూడా కదిలాయి. ఊరు దాటాక ఫలానా చోట ఆగి అన్ని లారీలూ ఒక గ్రూపుగా వెళ్ళాలని నేతాజీ ఆదేశం. ఆ సంగతి మాకు తెలియదు. రుమామ్మంటూ మా లారీలు దౌడు తీశాయి. రంగూన్ నుంచి బయలుదేరాక మొదటిసారి నేతాజీకి చాలా కోపం వచ్చింది. 'బుద్ధితేనివాళ్ళంతా ఇక్కడ పోగయ్యారు' అని చిరాకు పడ్డాడట. కోపం రాదా మరి? మార్చ్ సాగినంత కాలమూ ప్రతి ఒక్కరూ క్రమశిక్షణ పాటించాలని నేతాజీ మొదటినుంచీ నొక్కి చెబుతున్నాడు. ఇతరులకు ఆదర్శం కావటం కోసం స్వయంగా తాను క్రమశిక్షణకు కట్టుబడ్డాడు. తాను ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ కు సాక్షాత్తు సుప్రీమ్ కమాండర్, ఆజాద్ హింద్ ప్రభుత్వానికి సర్వాధికారి అయి ఉండీ తన సైన్యంలో ఒక డివిజన్ కమాండర్ అయిన మేజర్ జనరల్ కియానీ ఇచ్చిన ఆర్డర్లకు కట్టుబడ్డాడు. అతడు 'మార్చ్' అంటే మార్చ్ చేశాడు. 'హాల్ట్' అనగానే ఆగాడు. అదే క్రమశిక్షణను అందరూ పాటించవద్దా?

నేతాజీ ఆదేశంపై ఒక ఆఫీసరు ఫోర్ట్ కారులో వెంటపడి ముందుగా ఉడాయించిన లారీలను ఓవర్

టేక్ చేసి వెనక్కి మళ్ళించాడు. కడకు అన్ని వాహనాలూ కలిసి బిలిన్ నది వైపు క్రమప్రకారం సాగాయి. మహా ఉద్భ్రంతుగా ప్రవహించే ఆ నదిని దాటటం పెద్ద రిస్కు. అవతలి ఒడ్డు చేర్చటానికి ఒక నాలుగు ఫెర్రి ఉన్నది. అది ఆగే చోటునుంచి ఆరడుగుల దూరంలోని ఒడ్డుకు ప్లాంకుల మీదుగా వెళ్ళాలి. అవి జరుగు జారుతున్నాయి. ప్లాంకుకు అటుగాని, ఇటుగాని అంగుళం స్లిప్ అయినా లారీతో సహా అందరం నదిలో పడతాం. మా అదృష్టం కొద్దీ అన్ని లారీలూ క్షేమంగా అవతలి ఒడ్డు చేరాయి.

ఇక అక్కడినుంచి మేము ప్రయాణించే ప్రాంతంలో జపానీయులపై తిరుగుబాటు చేసిన బర్మీస్ డిఫెన్స్ ఆర్మీది ప్రాబల్యం. వారు దూరాన పొంచి ఉండి అటు మీదుగా వెళ్ళే జపాన్ సైనికులమీద, వారి వాహనాల మీద కాల్పులు జరుపుతుంటారు. కొంత దూరం వెళ్ళాక కుండపోతగా జడివాన కురిసింది. దారివక్క కనిపించిన ఒక పాడుబడ్డ ఇంటిదగ్గర లారీలు ఆపి తలదాచుకోవటానికి లోపలికెళ్ళాం. కానీ ఆ కొంపకు పై కప్పు లేకపోవటంతో పూర్తిగా తడిశాము. వాన

ఆగాక బయలుదేరిన కాసేపటికే రాణులు ఎక్కిన ఒక లారీ బ్రబులిచ్చి మొరాయింది. ఇంకో లారీతో దాన్ని నెట్టుకుంటూ మెల్లిగా కదిలాము. ఎటునుంచి మా మీద కాల్పులు జరుగుతాయోనని భయపడుతూ ముందుకు సాగి తెల్లవారకుండా ఒక శిథిల గృహం దగ్గర ఆగాము. సాయంత్రం దాకా అదే మా ఆవాసం. కాసేపయ్యాక నేతాజీ ఉన్న లారీ మమ్మల్ని చేరుకుంది. ఆకలితో, బొబ్బలెక్కిన కాళ్ళతో రోజుల తరబడి తెగ నడిచినందువల్ల కాబోలు నేతాజీ నీరసంగా కనిపించాడు. ఆ పాడుబడ్డ ఇంటి మిద్దెపైకి మెట్లు నెమ్మదిగా ఎక్కుతున్న తీరు చూస్తే ఆయన ఒళ్ళంతా పులిసిపోయి విశ్రాంతి కోరుతున్నట్టు నాకు అనిపించింది.

మా బసకు కాస్త అనుకూలంగా ఉన్నది మిద్దెమీద చీకటి గది ఒక్కటే. చెక్క ఫ్లోరు నిండా దుమ్ము. పైగా అక్కడక్కడ చిల్లులు. కప్పులోనూ కంత లున్నాయి. వాటి గుండా ప్రసరించే సూర్య కిరణాలు తప్ప గదిలో వెలుతురు లేదు. సీరింగు నుంచి సాలెగూళ్ళు వేలాడుతున్నాయి. మేము చిరిగిన దుప్పటితో నేలమీద దుమ్ము దులిపి నేతాజీ కోసం ఒక మూల దుప్పటి పరిచాము. దాని మీద పడుకున్న వెంటనే ఆయనకు నిద్రపట్టింది.

మళ్ళీ అరగంటకల్లా నేతాజీ మేలుకున్నాడు. టీ అనబడ్డ కషాయం లాంటిది కాస్త తాగాడు. పెన్సిలు, పేపరు పుచ్చుకుని మా అందరినీ కేకేశాడు.

ఎం.వి.ఆర్. శాస్త్రి

మా తరవాత మజిలీ బర్మాలో మూడో పెద్ద నగరమైన మౌల్ మేన్ (Moulmein). అది థాన్ ల్విన్ నది అవతలి ఒడ్డున ఉంటుంది. అందరం ఒకేసారి నది దాటటం మంచిది కాదు. చిన్న చిన్న జట్లుగా మధ్యాహ్నమే బయలుదేరి ఫెర్రి స్టేషన్ దగ్గరికి చేరుకొని అవతలికి వెళ్ళాలి. ఎవరు ఏ గ్రూపులో ఉండాలనేది నేతాజీ చెప్పాడు.

నాది రెండో గ్రూపు. కొంతమంది రాణులు కూడా అందులో ఉన్నారు. అందరం మధ్యాహ్నం బయలుదేరి పడవల రేవు దగ్గరికి వెళ్ళాం. నది ప్రవాహం భయం వేసేంత ఉద్భ్రంతుగా ఉంది. మూడు గంటలు వేచి ఉన్నాక పడవ వచ్చింది. మొత్తానికి అందరం క్షేమంగా అవలి ఒడ్డు చేరాం. మాకంటే ముందు మౌల్ మేన్ వెళ్ళిన చటర్జీ, కియానీ అక్కడ ఒక పెద్ద భవనంలో మా బసకు, భోజనానికి ఏర్పాట్లు చేశారు. ఆ భవనం మీదా ఫైటర్ విమానాలు ఒకసారి దాడి చేశాయి. మేముందరం ప్రాణభయంతో పరుగులు పెట్టాం. చివరి బ్యాచిలో నేతాజీ కూడా వచ్చాక జపాన్ అధికారులతో మాట్లాడి బాంగ్కాక్ వెళ్ళటానికి మాకు రైళ్ళు ఏర్పాటు చేశాడు. జట్టుజట్టుగా అందరం బాంగ్కాక్ చేరుకున్నాం. మళ్ళీ నాగరిక సమాజంలోకి అడుగుపెట్టాం.

[Unto Him A Witness, S.A. Ayer, 25-40]

నది దాటి మౌల్ మేన్ చేరటానికి ముందు పెగూకు ఉత్తరాన ఒక గ్రామంలో బస చేయటం సాహసయాత్రలోని అత్యంత ప్రమాదభరిత ఘట్టాల్లో ఒకటి. జపాన్ సేనలు అప్పటికి షార్పిగా నిష్క్రమించాయి. ఆ ప్రాంతమంతటా బర్మీస్ గెరిల్లాలదే ఆధిపత్యం. వాళ్ళ కంటపడ్డ ప్రతి వాహనం మీదా ముందు కాల్పులు జరిపి తరవాత మాట్లాడేవారు. ఆ రోడ్డు వెంట రాత్రంతా ప్రయాణం చేసి క్షేమంగా బయటపడటం ఎంతో అదృష్టవంతులకు గానీ సాధ్యపడదు. నేతాజీ వెళ్ళిన మరునాడే బ్రిటిష్ బలగాలు పెగూను ఆక్రమించాయి. బయలుదేరటం ఒకరోజు ఆలస్యమై ఉంటే నేతాజీ అక్కడే శత్రువులకు చిక్కేవాడు. తెల్లదొరతనం బహుశా అక్కడికక్కడే ఆయనను మట్టుపెట్టేదేమో.

రంగూన్ నుంచి బాంగ్కాక్ వరకు చేసిన సాహస యాత్రలో నేతాజీ మృత్యువును వెంట్రుకవారిలో తప్పించుకున్న ఘటనలు ఇంకా అనేకం ఉన్నాయి.

పాదయాత్ర

ఆ ప్రయాణం అంతటా ఆయన పక్కనే ఉన్న రూస్సిరాణి రెజిమెంట్ కమాండర్ లెఫ్టినెంట్ లక్ష్మీ దేవర్ డైరీలోని ఈ వివరాలను మచ్చుకు చిత్రించండి:

ఏప్రిల్ 25: మా పైనుంచి శత్రు విమానాలు ధారాకంగా తిరుగుతున్నాయి. నేను నేతాజీ పక్కనే నడుస్తున్నాను. కల్నల్ మాల్క్ ఉన్న ప్రాంతానికి చేరాక నేతాజీ కూచుని కాసేపు రెస్టు తీసుకుని షేవింగ్ మొదలెట్టాడు. హఠాత్తుగా మూడు ఫైటర్ ప్లేన్లు అటు వచ్చి చక్కర్లు కొట్టసాగాయి. మేముందరం పరుగెత్తి కవర్ తీసుకున్నాము. నేతాజీ మాత్రం ఉన్నచోటే నిబ్బరంగా షేవింగ్ కొనసాగించాడు. అదృష్టం కొద్దీ ఆయన శత్రువుల కంట్లో పడలేదు. తరవాత నేతాజీ మా అమ్మాయిలు ఆగిన చోటు విజిట్ చేయడలచాడు. మేము వరిపొలాల మధ్య నుంచి నడుస్తున్నాం. అప్పుడే ఆరు విమానాలు అటుకేసి వచ్చాయి. దాక్కుందా మంటే చుట్టపట్ల ఎక్కడా ఒక చెట్టుకూడా లేదు. ఏమి చేయాలో తోచలేదు. నాయకుడి భద్రత గురించి

ఆరు ఫైటర్ ప్లేన్లు అటు వచ్చాయి. మేము చెట్ల చాటుకు పరుగెత్తాం. జనరల్ చటర్జీ నేతాజీని అక్కడ ఉన్న ఒకే ఒక ట్రెంచ్‌లోకి వెళ్ళమన్నాడు. నేతాజీకి చాలా కోపం వచ్చింది. 'అమ్మాయిలు పెల్టర్ లేక చెట్ల మాటున నిలబడితే నేనొక్కడినీ ట్రెంచ్‌లోకి వెళ్ళటమేమిటి?' అని కసిరి, నింపాదిగా సిగరెట్ కాలుస్తూ కూచుండిపోయాడు. అంత కూల్గా ఆయన ఎలా ఉండగలడో! శత్రువిమానాలు మెషిన్ గన్లతో భీకరంగా గుండ్ల వర్షం కురిపించాయి. మావి ఐదు లారీలు దగ్గమయ్యాయి. మా తలల పైనుంచే గుండ్లు దూసుకుపోయాయి. నేతాజీ మాత్రం చిన్న గాటు కూడా పడకుండా బయటపడ్డాడు.

ఏప్రిల్ 27 : మా కాన్వాయ్ అర్ధరాత్రి బయలు దేరింది. వానలూ, బురదతో వాహన ప్రయాణం కష్టమయింది. కాన్వాయ్‌ని కల్నల్ చోప్రాకు అప్పగించి సిట్టాంగ్ నది చేరటానికి చివరి 10 మైళ్లు నేతాజీ అమ్మాయిలతో కలిసి నడిచాడు. శత్రువు మా వెనక తరుముకొస్తున్నట్లు సమాచారం వచ్చింది. తెల్లవారే

తెల్ల దొరతనం చెయ్యని ప్రయత్నం లేదు. అందులో ఒక కుతంత్రం ఈ మధ్యే ఫలించింది. బోస్ పక్కనే ఉండి అన్నీ కనిపెట్టి అతడి ఆనుపానుల ఉప్పు బ్రిటిషు సర్కారుకు అందించటానికి అతడి శిబిరంలోనే ఒకడు దొరికాడు.

ఆ సీక్రెట్ ఏజెంట్ నుంచి లండన్‌కు చేరిన రహస్య నివేదిక ఇది:

“సుభాస్ చంద్రబోస్ తన బృందంతో 1945 ఏప్రిల్ 24న రంగూన్ వదిలి మే 14న బాంగ్‌కాక్ చేరాడు. రంగూన్‌లో బయలుదేరటప్పుడు ఈ బృందం 9”x9”x4” పరిమాణం గల నాలుగు పెట్టెల్లో బంగారం, బంగారు ఆభరణాలు, వజ్రాలు పట్టుకుపోయింది. ఇవి కాక మోల్ మేన్‌లో ఆగినప్పుడు సుభాస్ చంద్రబోస్ 7 లక్షల రూపాయలు విలువచేసే బంగారం కొన్నాడు. ఆ మొత్తాన్ని యోకోహామ స్పెసీ బ్యాంకు వారి మోల్ మేన్ బ్రాంచి నుంచి డ్రా చేశాడు. బాంగ్‌కాక్‌లో ఉండగా మే 18 నుంచి జూన్ 14 వరకు PGI (Provisional Government of India) కేబినెట్ మంత్రులు పలుమార్లు సమావేశమై భవిష్య కాన్ఫరెన్స్ గురించి చర్చించారు. అంతలో బోస్ ‘వేవెల్ ప్రతిపాదన’ (ఇండియాలో రాజ్యాంగ పరిష్కారానికి వైస్రాయ్ లార్డ్ వేవెల్ ప్రకటించిన ప్రపోజలు)కు వ్యతిరేకంగా రేడియో ద్వారా ప్రచారం చేయటానికి సింగపూర్ వెళ్ళటంతో నిర్ణయమేదీ జరగలేదు.

తాత్కాలిక ప్రభుత్వంలో ఒక ముఖ్య భాగాన్ని చైనాలోని యున్నాన్ రాష్ట్రానికి తరలించాలని ఈ సమావేశాల సందర్భంలో మేజర్ జనరల్ చటర్జీ సూచించాడు. ఆ ప్రాంతంలో పలుకుబడి ఉన్న చైనీస్ కమ్యూనిస్టుల ద్వారా సైబీరియాలో సోవియట్ రష్యా అధికారులను కాంటాక్ట్ చేయవచ్చని అతడి ఆలోచన. అదే సమయంలో బాంగ్‌కాక్, సింగపూర్ ప్రధాన కేంద్రాలుగా పోరాటం కొనసాగించటానికి కొంతమంది కేబినెట్ మంత్రులనూ, ఐఎన్‌ఎ అధికారులను పెట్టి వెళ్ళాలని అనుకున్నారు. ఈ సమావేశాల్లో పాల్గొన్న వారి పేర్లు:

“... ” (మొత్తం 13 పేర్లు)

“బాంగ్‌కాక్ చేరుకున్న రాణీరూస్సి అమ్మాయిలు 120 మందిని రెండో సారి మంత్రివర్గ సమావేశం తరవాత (తేదీ జ్ఞాపకం లేదు) కియానీ సింగపూర్ తీసుకువెళ్ళాడు. దాదాపుగా ఇదే సమయంలో చటర్జీ, అయ్యర్, ఎ.ఎం. సహాయ్ సైగాన్ వెళ్ళారు. చటర్జీ వెళ్ళింది తాత్కాలిక ప్రభుత్వానికి తగిన కార్యస్థానం చూడటానికి. అయ్యర్ పని రేడియో బ్రాడ్ కాస్టింగు. సహాయ్ వెళ్ళింది హానోయ్‌లో ప్రత్యేక పనిమీద.”

[Quoted in Lost Hero, Mihir Bose, pp. 430-431]

మిగతా వచ్చేవారం

బర్మా నుంచి చరిత్రాత్మక సాహసయాత్ర చేసి బోస్ బృందం బాంగ్‌కాక్ చేరుకునే లోగా యూరప్‌లో యుద్ధం ముగిసింది. ముస్సోలినిని అతడి దేశ వాసులే వెంటపడి చంపారు. హిట్లర్ ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. జపాన్ లొంగుబాటుకు సిద్ధమవుతున్నది. రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో మిత్రరాజ్యాల కూటమి దిగ్విజయం సాధించింది. అయినా గెలిచిన సంబరం జ్ఞప్తికి మారాజులకు లేదు. ఎందుకంటే వారి సామ్రాజ్యానికి ప్రధాన శత్రువైన సుభాస్ చంద్రబోస్ ఇంకా కత్తి దించలేదు. ఎన్ని విపత్తులు చుట్టుముట్టినా అద్దైర్పడలేదు.

నేను చాలా కంగారు పడ్డాను. నేతాజీ మాత్రం అక్కడే కూచుని నిశ్చింతగా సిగరెట్ ముట్టించాడు. అదేమీ చిత్రమో అక్కడక్కడే తిరిగిన శత్రు విమానాలు ఏ ఒక్కటీ ఆయనను కనిపెట్టలేదు. వెళ్ళాల్సిన చోటికి వెళ్ళాక నేతాజీ కాసేపు విశ్రమించి లేచి ఒక స్టాఫ్ ఆఫీసరును కేకేశాడు. ‘వెంటనే ఒక మోటారు సైక్లిస్టును మన దగ్గరికి వస్తున్న జనబాజ్ దళం దగ్గరికి పంపించు; రోడ్డును వదిలేసి రైల్వే లైను పక్క నుంచి రమ్మని చెప్పు; శత్రువుల ట్యాంకులు వారున్న వైపు రావచ్చు’ అని ఆదేశించాడు. ఆ కబురు అంది తాము రోడ్డు వదిలిపెట్టిన కొద్ది నిమిషాలకే బ్రిటిష్ ట్యాంకులు అటుమీదుగా వెళ్ళాయి; ఏ మాత్రం ఆలస్యమయినా మా ప్రాణాలు పోయేవి- అని కల్నల్ రాతూరి తరవాత నేతాజీకి చెబుతుంటే విన్నాను. ప్రమాదాన్ని అంత కచ్చితంగా ఆయన ఎలా పసిగట్టగలిగాడా? -అని నాకు ఆశ్చర్యం.

ఏప్రిల్ 26: ఆ రోజు అమ్మాయిలను ఒక గ్రామంలో బస చేయమన్నారు. అది నది పక్క ఊరు. గ్రామస్థులు ఊరు ఖాళీ చేసి పోయారు. దాడి సమయంలో దాక్కోపటానికి ఏవో కొన్ని చెట్లు మాత్రమే ఉన్నాయి. మధ్యాహ్నం 3 గంటలకు ఉన్నట్టుండి

లోపే మేము ఫెర్రిలో నది దాటాము. కాన్వాయ్ కూడా మమ్మల్ని చేరుకుంది. పగలు నేతాజీ విడిది చేసిన చోట బాంబులతో, మెషిన్ గన్లతో శత్రు విమానాలు దాడి చేశాయి. నేతాజీ పక్క ట్రెంచ్‌లో ఉన్న లెఫ్టినెంట్ నజీర్ అహ్మద్ మరణించాడు. నేతాజీ క్షేమం.

[Quoted in My Memories Of INA And Its Netaji, Shah Nawaj Khan, pp. 204-207]

బర్మా నుంచి చరిత్రాత్మక సాహసయాత్ర చేసి బోస్ బృందం బాంగ్‌కాక్ చేరుకునే లోగా యూరప్‌లో యుద్ధం ముగిసింది. ముస్సోలినిని అతడి దేశ వాసులే వెంటపడి చంపారు. హిట్లర్ ఆత్మహత్య చేసుకున్నాడు. జపాన్ లొంగుబాటుకు సిద్ధమవుతున్నది. రెండో ప్రపంచ యుద్ధంలో మిత్రరాజ్యాల కూటమి దిగ్విజయం సాధించింది. అయినా గెలిచిన సంబరం జ్ఞప్తికి మారాజులకు లేదు. ఎందుకంటే వారి సామ్రాజ్యానికి ప్రధాన శత్రువైన సుభాస్ చంద్రబోస్ ఇంకా కత్తి దించలేదు. ఎన్ని విపత్తులు చుట్టుముట్టినా అద్దైర్పడలేదు. వారి దుంప తెంచే ఉద్యమం ఎంతమాత్రం ఆపలేదు. అతడు ఏ ఎత్తుమీద ఉన్నాడో, ఏమి చేయబోతున్నాడో కూపీ లాగటానికి

అదిగో పులి అంటే ఇదిగో తోక అన్నట్లు ఉంది. జరగని ఘటనను సాకుగా చూపి అల్లర్లు రెచ్చగొట్టారు. మూడు నగరాలు అట్టుడికిపోయాయి. సకాలంలో వాస్తవాలు బయటకు వచ్చాయి. లేకపోతే నష్టం మరింతగా ఉండేది. ఈ విషయంలో మహారాష్ట్ర ప్రభుత్వం వ్యవహరించిన తీరుపై అనుమానాలు వస్తున్నాయి. వాస్తవాలను బయటకు చెప్పి కట్టడి చేయాల్సిన ఉద్ధవ్ ప్రభుత్వం సంకుచిత రాజకీయాలకు ప్రాధాన్యం ఇవ్వడం విమర్శలకు దారితీస్తోంది. ఈ ఘటనల వెనుక ఎవరున్నారు? వారిమీద చర్యలు ఎందుకు చేపట్టలేదు? అన్నది తేలాల్సి ఉంది.

తలకెక్కిన మతోన్మాదం

త్రిపురలో అసలు ఏం జరిగిందో ఎవరికీ తెలియదు. ప్రధాన మీడియా వాస్తవాలను దాచి పెట్టింది. ఏకపక్ష వార్తను ప్రసారం చేసింది. కనీసం ఘటనా స్థలికి కూడా ఎవరూ పోయిన దాఖలాలు లేవు. ఆ వార్త నిజమేనా? అన్నది ఎవరూ నిర్ధారించుకోలేదు. అది నిజం కాదని త్రిపుర పోలీసులు ప్రకటించినా, దానికి ప్రాధాన్యం ఇవ్వలేదు. అక్కడ స్కిప్ వేస్తే ఇక్కడ బల్బ్ వెలిగినట్లు అల్లర్లు జరిగిపోయాయి. బీజేపీయేతర పక్షాలకు చలికాచుకునేందుకు కావాల్సినంత సరుకు దొరికింది. ఎప్పటిలాగే బీజేపీ, వీహెచ్పీ, ఆరెస్సెస్ మీద దుమ్మెత్తిపోశారు. వాస్తవాలు బయటకు వచ్చిన తర్వాత తేలుకుట్టిన దొంగల్లా వారి నోళ్లు మూతపడ్డాయి. సోషల్ మీడియాలో ఫేక్ న్యూస్ సృష్టికర్తల పుకార్లు గుడ్డిగా నమ్మారని కూడా అనలేం. చూస్తుంటే ఇది పెద్ద కుట్ర అని అర్థమైపోతుంది.

కుట్రపూరిత అల్లర్లు

ఇటీవల మహారాష్ట్రలోని మూడు ప్రాంతాల్లో అల్లర్లు చెలరేగాయి. అమరావతి, నాందేడ్, మాలెగావ్ తో పాటు మరికొన్ని ప్రాంతాల్లో అల్లర్లు ప్రారంభమయ్యాయి. శుక్రవారం ప్రార్థనల తర్వాత ఒక్కసారిగా అల్లరి మూకలు రోడ్ల మీద పడ్డాయి. కనిపించిన వ్యాపార సంస్థలు, షోరూమ్లు, దుకాణాల మీద దాడులు జరిగిపోయాయి. ముఖ్యంగా ఆటో మోబైల్ షోరూమ్లలోకి ప్రవేశించి కొత్త వాహనాలను ధ్వంసంచేసి, వాటికి నిప్పు పెట్టారు. కత్తులతో నడిరోడ్ల మీద బహిరంగంగా చెలరేగిపోయారు. ఎందో మందిపై భౌతికదాడులు జరిగాయి. పోలీసులను కూడా వదలలేదు. ఇన్ స్పెక్టర్ స్థాయి నుంచి ఎస్పీ స్థాయి అధికారుల వరకు కూడా రోడ్ల మీద పరుగులు తీశారు. ముప్పురాలు వదలకుండా వారి వెంటబడి

యూనిఫారాలు చింపేశారు. నష్టం అపారంగా జరిగిపోయింది. దాడులు చేసింది ఎవరో, వారి లక్ష్యం ఎవరో అందరికీ తెలుసు. ఇక్కడ బాధితులు హిందువులు మాత్రమే. రజా అకాడమితో పాటు మరి కొన్ని సంస్థలు ఇచ్చిన పిలుపు మేరకు నిరసనల పేరుతో ఈ అల్లర్లు జరిగాయి. త్రిపురలో పానీసాగర్ మసీదు మీద దాడిచేసి తగులబెట్టినట్లు ప్రచారం జరిగింది. దీనికి ప్రతీకారంగా మహారాష్ట్రలో ఈ ఘటనలు జరిగినట్లు చెబుతున్నారు. మీడియాలో కూడా ఇవే కథనాలు వచ్చాయి. కానీ వాస్తవం ఏమిటి? అనే విషయం మీద ఎవరూ దృష్టిపెట్టలేదు. త్రిపురలో మసీదు మీద దాడి జరిగిందనే ప్రచారం నేపథ్యంలో తెలంగాణ, ఆంధ్రప్రదేశ్ సహా దేశంలోని పలు ప్రాంతాల్లోనూ నిరసన ప్రదర్శనలు జరిగాయి. కాంగ్రెస్ పార్టీతో సహా, ఇతర పార్టీలు బీజేపీ, వీహెచ్పీ, ఆరెస్సెస్ లను లక్ష్యంగా చేసుకొని మైనారిటీలకు భద్రత లేదంటూ ఎప్పటిలాగే విమర్శలు, ఆరోపణలు చేశాయి.

అసలు దాడే జరగలేదు!

త్రిపురలోని పానీసాగర్ లో అసలు ఏం జరిగింది? ఏమైనా జరిగితే కదా చెప్పడానికి. పానీసాగర్ మసీదు మీద ఎలాంటి దాడి జరగలేదు. అయినా ఏదో జరిగిపోయిందంటూ తప్పుడు ప్రచారాన్ని వైరల్ చేశారు. స్వయంగా త్రిపుర పోలీసు శాఖ ఈ మేరకు ప్రకటన చేసింది. భద్రంగా ఉన్న సంబంధిత మసీదు ఫోటోను కూడా విడుదల చేసింది. మసీదును ఎవరూ తగులబెట్టలేదని సురక్షితంగా ఉందని స్పష్టం చేశారు. పానీసాగర్ సబ్ డివిజన్ లో విశ్వహిందూ పరిషత్ ర్యాలీ జరిగినా మసీదు జోలికి ఎవరూ పోలేదు. ఎలాంటి నష్టం జరగలేదు. గోమతి జిల్లాలోని కాక్రాబన్ ప్రాంతంలోని మసీదుపై కూడా దాడులు

జరిగాయని వదంతులు వచ్చాయి. కానీ అది కూడా సురక్షితంగా ఉందని పోలీసులు ఫోటోలు విడుదల చేశారు. రాష్ట్రంలో ఏ ఇతర ప్రాంతంలోనూ ఇలాంటి ఘటనలు జరగలేదని ప్రకటించారు. పరిస్థితి ప్రశాంతంగా, సాధారణంగా ఉందని త్రిపుర పోలీసులు తెలిపారు. వదంతులను నమ్మరాదని విజ్ఞప్తి చేశారు. పానీసాగర్ మసీదు విషయంలో తప్పుడు వార్తలు, మతపరమైన వదంతులను వ్యాప్తి చేసిన వారిపై కేసులు నమోదు చేసినట్లు తెలిపారు.

అయితే, పానీసాగర్ మసీదుపై దాడి జరిగిందనే వార్తను కమ్యూనిస్టు పార్టీ చేతిలోని మీడియా సంస్థలు అతిగా ప్రచారం చేశాయి. ఈ దాడిని ఖండిస్తున్నట్లు తమ నాయకుల ప్రకటనలకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చాయి. వీరి ట్రాప్ లో పడ్డ మిగతా మీడియా సంస్థలు కూడా కనీసం నిర్ధారించుకోకుండా ఏదో జరిగిపోయిందంటూ వార్తలు ఇచ్చేశాయి. వాస్తవాలు బయటకు వచ్చాక నాలిక కరుచుకొని నామమాత్రం వార్తతో సరిపెట్టేశారు.

బీజేపీ నిరసన

అమరావతి అల్లర్లను ఖండిస్తూ బీజేపీ బంద్ పాటించింది. అంతకుముందురోజు ఘటనపై స్పందించని పోలీసులు బీజేపీ కార్యకర్తలపై మాత్రం లాఠీచార్జ్ చేశారు. త్రిపురలో ఎలాంటి అల్లర్లు జరగకున్నా, దాన్ని అడ్డుపెట్టుకొని మహారాష్ట్రలో అల్లర్లకు పాల్పడటాన్ని తప్పుపట్టారు మాజీ ముఖ్యమంత్రి దేవేంద్ర ఫడ్ నే. జరిగిన హింసా కాండను ఖండించారు. రాజకీయ లాభం కోసమే ప్రభుత్వం శాంతి భద్రతలకు విఘాతం కలిగించే ఇలాంటి చర్యలను ప్రోత్సహిస్తోందని ఆరోపించారు. అల్లర్ల వెనుక ప్రభుత్వ ప్రమేయం ఉందని కూడా ఆరోపించారు.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అలమేలు మంగమ్మ సాక్షాత్తు అనందనిలయుని దయాస్వరూపం. భక్తవరదాయిని. భక్తుల విన్నపాలను, ఇక్కట్లను అలకించి విభునికి వినిపించి, ఒత్తిడి తెచ్చి వరాలు ఇప్పిస్తారు. అందుకే 'మముగన్న మాయయ్య అలమేలు మంగమ్మ/విభునికి మా మొరలు వినిపించవమ్మా' అంటూ భక్తులు వేడుకుంటారు. పైగా, 'తిరుమల క్షేత్రంలో పెత్తనమంతా పద్మావతి దేవిదే! నా పట్టపురాణి అలమేలుమంగ ఎంత చెజితే అంత. అందువల్ల నా హృదయంలో కొలువై ఉన్న ఆ 'వ్యూహాలక్ష్మి'ని వేడుకో. నీ కోరికను విన్నవించుకో. అలమేలు మంగ నిన్ను అనుగ్రహించిందనుకో. ఇక తిరుగే లేదు. నీవు దండిగా, మెండుగా ఈ కొండపై ఉండవచ్చు' అని తిరుమలేశుడే తరిగింద వెంగమాంబకు కలలో కనిపించి హితవు చెప్పారట. తన గారాబుదేవేరి గురించి చెప్పిన 'శ్రీసూక్తి' భక్తజనులందరికీ మార్గదర్శనం.

కలియుగ ప్రత్యక్ష దైవం శ్రీనివాస్ పెరుమాళ్ తపమాచరించిన పుణ్యప్రదేశం తిరుచానూరు. పావన స్వర్ణముఖీతీరంలో రూపొందిన వ్యాసభగవానుడి తనయుడు శ్రీశుకమహర్షి ఆశ్రమమే (శుకపురి) నేటి తిరుచానూరు. దీనికి 'తిరుచ్చిక్కనూర్', 'తిరుచ్చొక్కనూర్' అని నామాంతరాలు ఉన్నట్లు 8,9 శతాబ్దాల నాటి తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల దేవాలయాల శాసనాలు పేర్కొంటున్నాయి. శ్రీమహావిష్ణువు వక్షంపై భృగుమహర్షి పాదతాడనంతో అలిగిన వక్షస్థల నివాసిని వైకుంఠాన్ని వీడగా, ఆమెను వెదుకుతూ విష్ణుపూ భూలోకం చేరారు. ప్రియసతి కొల్వాపురంలో ఉందని తెలిసి ఆమెను ప్రసన్నం చేసుకునేందుకు విఫలయత్నం చేశారు. అశరీరవాణి సూచన మేరకు సువర్ణముఖి నదీతీరాన కుంతాయుధంతో (బల్లెం)తో సరోవరాన్ని నిర్మించి స్వర్గం నుంచి బంగారు పద్మం తెప్పించి నెలకొల్పి, సరోవరానికి తూర్పున పశ్చిమాభి ముఖంగా సూర్యభగవానుడిని ప్రతిష్ఠించి మహాలక్ష్మి కోసం పుష్పరకాలం పాటు తపస్సు చేశారట. కొంతకాలం కేవలం పాలు, మరికొంత కాలం నిరాహారంగా చేసిన కఠోర తపస్సుకు మెచ్చిన శ్రీమహా లక్ష్మి అలమేలుమంగ రూపంలో అనుగ్రహించారు.

'శాంతి నిలయ'వాసిని

సౌరమానం ప్రకారం కార్తిక మాసం శుక్ల పక్షం పంచమి శుక్రవారం ఉత్తరాషాడ నక్షత్రం పుణ్య ముహూర్తంలో సహస్రకిరణాల స్ఫుర్తతో వికసించిన పద్మం నుంచి అమృతాంబు అవిర్భవించారు. పద్మంలో అవతరించారు కనుక 'శ్రీపద్మావతి' అని, పుష్పంపైన దేదీప్యమానంగా వెలుగులీనుతున్న దివ్యవనిత కనుక 'అల్ మేల్ మంగ' అని దేవతలు కీర్తించారట. శ్రీవారు తన మెడలోని కలువపూల మాలను ఆమె మెడలో వేసి, ఆమెను వక్షస్థలంలో 'వ్యూహాలక్ష్మి'గా ఆవాహనం చేసుకున్నారు. అంతవరకు 'సిరి' రహిత దేవుడు 'శ్రీనివాసుడు' అయ్యారు.

దేవదేవుడు శ్రీవేంకటేశ్వరుడు భక్తజనప్రియుడు, ఆపదమొక్కులవాడు, అనాథ రక్షకుడుగా మన్ననలు అందుకుంటుండగా, ఆయన దేవేరి శ్రీపద్మావతి దేవి భక్తకల్పవల్లి, పలుకు తేనెల తల్లి, ప్రేమ స్వరూపిణి, కరుణామయిగా ఆరాధనలు అందుకుంటున్నారు. పద్మసరోవర మహాత్యాన్ని నారద వసిష్ట మర్చి అత్రి అంగీరస పులస్త్య పులహాకృతుడూ మహర్షులు ప్రస్తుతించారు.

లక్ష్మమూర్తిగా అలమేలుమంగ

జనశ్రుతిలో ఉన్నట్లు అమృతాంబు అయ్యవారిపై అలగలేదు. ఆయనా ఆమెను దూరం పెట్టనూలేదు. ఒకవేళ ప్రణయ కలహమనుకున్నా అది లోకకల్యాణం, భక్తపాలన కోసమేనన్నది పురాణగాధ. వేంకటేశుడు ప్రతిష్ఠించిన సరోవరంలో ఆవిర్భవించిన అలమేలు మంగ బ్రహ్మాదిదేవతల విన్నపం మేరకు భక్తజనులను తరింపచేసేందుకు ఆ క్షేత్రంలోనే 'అర్చామూర్తి'గా స్థిరపడేందుకు అంగీరించారు. అప్పటికే

'వ్యూహాలక్ష్మి'గా వక్షంలో నిలుపుకున్న శ్రీనివాసుడూ అందుకు ఆమోదించారు. అయితే దేవేరి కొరినట్లు వేంకటాచల క్షేత్రంలో తరహాలోనే తిరుచానూరులోను బ్రహ్మోత్సవాలు జరిగేలా అనుగ్రహించారట. తాను ఉద్భవించిన కార్తిక పంచమి (పంచమి తీర్థం) నాటితో ముగిసేలా పదినాళ్లపాటు ఈ ఉత్సవాలు సాగేలా జగదీశ్వరి అర్ధించారట. ఆ ప్రకారం తిరుమలలో శ్రీవారి ఉత్సవాలతో దీటుగా, వివిధ వాహన సేవలతో ఈ వేడుక కొనసాగుతూ వస్తోంది. 'వీరలక్ష్మి'గా, అర్చామూర్తిగా పూజలు అందుకుంటూ వరాలతల్లిగా అలరిస్తున్నారు.

ఇలా అమృతాంబు బ్రహ్మోత్సవాలు ప్రారంభమైనా వాస్తవానికి శ్రీవారి బ్రహ్మోత్సవాలు మొదట ఇక్కడే మొదలయ్యాయట. తిరుమల దేవాలయంలోని తొలిశాసనం ప్రకారం తిరుచానూరులోని వేంకట నాథుడి 'తిరువిలన్ కోయిల్'లోని తిరువేంకట పెరుమాళ్కు ఈ ఉత్సవాలు జరిగేవట. అప్పట్లో దుర్గమ ప్రాంతమైన తిరుమలలో సరైన ఆలయ ప్రాకారాలు, ఉత్సవాదులకు వీధులు లేకపోవడంతో అక్కడ 'తిరుమల ఒళుగు' అనే ఉత్సవాన్ని ఆరంభించి మిగిలినవి తిరుచానూరులో నిర్వహించి, తిరిగి ద్వజారోహణం తిరుమలలో జరిపేవారట. అనంతర కాలంలో విశిష్టాద్వైత ప్రతిష్ఠాపనాచార్య శ్రీ భగవద్రామానుజ యతీంద్రులు ఈ పద్ధతికి స్వస్తి పలికి బ్రహ్మోత్సవాలు తిరుమలలోనే జరిగేలా ఏర్పాట్లతో పాటు తిరుమలనాథుడికి నిత్యపూజా విధులను స్థిరపరచి, ఉత్సవాలనూ అక్కడే నిర్వహించేలా కట్టదిట్టం చేశారు. కొండపై ఉత్సవాలకు

వెళ్లలేని వారికి స్వామివారి ప్రతిరూపాన్ని తిరుచానూరు ఆలయంలో ఉంచి ఉత్సవాలు జరపడం ద్వారా శ్రీవారి దర్శనభాగ్యం కలిగించినట్లు శాసనాల ద్వారా తెలుస్తోంది.

వాహనసేవలు

పంచమి తీర్థానికి పదిరోజుల ముందు, అంటే చాంద్రమానం ప్రకారం కార్తిక బహుళ ఏకాదశి రాత్రి సేనాధిపతి ఉత్సవంతో అంకురార్పణ జరుగుతుంది. రెండవ నాడు ఉదయం తిరుచ్చి ఉత్సవం, రాత్రి చిన్న శేషవాహనసేవ, మూడవ రోజు ఉదయం పెద్ద శేషవాహనం, రాత్రి హంస వాహనం, నాలుగవ నాడు ఉదయం ముత్యపు వందిరి వాహనం, రాత్రి సింహవాహనం, ఐదవ నాడు పగలు కల్పవృక్ష వాహనం, రాత్రి హనుమద్వాహనం, ఆరవ రోజు పగలు పల్లకి, రాత్రి గజవాహనం, ఏడవ నాడు ఉదయం సర్వభూపాల వాహనం, రాత్రి గరుడ వాహనం, ఎనిమిదవ రోజు పగలు సూర్యప్రభ,

తదితరాలను ఏనుగు అంబారీపై తరలిస్తారు. వీటన్నిటిని ముందుగా తిరుమలలో శ్రీవారికి సమర్పించి, దేవస్థానం సిబ్బంది, అమ్మవారి ఆలయ అర్చకులు, పరిచారకులు వాటిని వెదురుబుట్టలలో పెట్టుకొని కాలినడకన అలిపిరి పాదాల మండపం నమీవంలోని వద్దావతి వసుపు మండపానికి చేరతారు. అక్కడి నుంచి ఏనుగు అంబారీపైనే వాటిని అధిష్టింపచేసి మేళతాళాలతో తిరువతిలోని శ్రీ గోవిందరాజస్వామి, శ్రీ కోదండ రామస్వామి ఆలయాల మీదుగా తిరుచానూరు చేరుకుంటారు.

అక్కడ 'అలమేలుమంగ'కు సారె సమర్పించి, పద్మనరేవరంలో పసుపు, చందనం తదితర సుగంధ ద్రవ్యాలతో తిరుమంజనం, చక్రస్నానం తరువాతే శ్రీవారికి ఆరగింపులు ఉంటాయి. ఇది శ్రీనివాసుడు గారాబు దేవేరి కోసం తనకు తానుగా విధించుకున్న నియమంగా చెబుతారు. పద్మనరేవరంలో ఆవిర్భవించిన దేవేరి జన్మదిన వేడుకలలో పాల్గొనేందుకు

డా॥ ఆరవల్లి జగన్నాథస్వామి

చెప్పుకుంటారు. ఆ 'నడకే' అలవాటుగా ప్రియసతి ఆవిర్భావ శుభదినాన కాలినడకనే సారె పంపే ఆనవాయితీని కొనసాగిస్తున్నట్లున్నారు.

పుష్పయాగం

పంచమి తీర్థం మరునాడు అమ్మవారికి పుష్పయాగం నిర్వహిస్తారు. అనేక సుగంధ పుష్పాలతో భగవంతుడిని, భగవతిని అర్పించడాన్ని పుష్పయాగం అంటారు. ఇది అగ్నిముఖంగా, ఆహూతులు, రుత్విక్కులతో కూడిన యాగం కాదు. శాంతియాగం.

'ధ్వజారోహణ తీర్థాంత

ప్రాయశ్చిత్తంతు యధువేత

తస్యదోష విఘాతార్థం

పుష్పయాగం చ కారయేత్' అని ఆరోక్తి.

ఉత్సవాలలో ధ్వజారోహణం నుంచి అవభృత (చక్ర) స్నానం దాకా సాగిన కార్యకలాపాలలో చిన్నపాటి లోపాలు, దోషాలు చోటుచేసుకుంటే వాటి నివారణకు వేదసూక్తాలు, ఉపనిషత్తుల పఠనంతో ఈ విశేష క్రతువును నిర్వహిస్తారు. కేవలం ఉత్సవాల ముగింపు సందర్భంలోనే కాకుండా, సూర్యచంద్ర గ్రహణాం తారాలలో, తుల కర్కాటక మకర సంక్రమణాలలో, శ్రవణ నక్షత్రంలో, అనావృష్టి లేదా దుర్భిక్ష పరిస్థితులలో, మహావ్యాధులు ప్రబలినప్పుడు, దేశోపద్రవాలు సంభవించినప్పుడు, ఆకాశంలో చూడరాని ఉత్పాతాలు కనిపించిన సందర్భాలలో శ్రీ మహా విష్ణువుకు శాస్త్రోక్తంగా న్నవన తిరుమంజనం చేసి, మరునాడు పుష్పయాగం చేయడం శుభప్రదమన్నది పెద్దల మాట.

దేవదేవేరుల నిత్యార్చనలో పుష్ప వినియోగం ఉన్నప్పటికీ వాటిని ఒక్కొక్కటిగా సమర్పిస్తారు. ఈ సందర్భంలో మాత్రం రాతులుగా సమర్పిస్తారు. ఈ యాగంలో అన్ని రంగులపూలను వాడడం శ్రేష్టం, రెండు రంగులు మధ్యమం, ఏకవర్ణం పూలతో యాగం అధమం అని శాస్త్రం. తెల్లపూలు శాంతిని, పసుపువి పుష్టిని, నల్లనివి వశీకరణ, ఎరుపు పూలు శత్రు విద్యేషాన్ని హరిస్తాయి కనుక, ఇవన్నీ నెరవేరాలంటే అన్ని రకాలతో అర్పించాలన్నది భావం. పుష్పయాగం వల్ల తరతరాల వారు మనీతులవుతారని, ఈతిబాధలు తొలగి దేశం సుఖిక్షంగా ఉంటుందని చెబుతారు.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

కార్తిక బ్రహ్మోత్సవం

రాత్రి చంద్రప్రభ వాహనోత్సవాలు, తొమ్మిదవ నాడు రథోత్సవం, రాత్రి అశ్వవాహనంపై అమ్మవారు తిరువీధులలో దర్శనం ఇస్తారు.

పంచమి తీర్థం సారె

జగన్నాథ బ్రహ్మోత్సవాల ముగింపు సందర్భంగా తిరుమలలోని 'ఆనంద నిలయుడు' తిరుచానూరులోని దేవేరి శాంతినిలయాధిష్ఠ దేవతకు పంచమి తీర్థంనాడు ఘనంగా సారె పంపుతారు. రెండు బంగారు నగలు, రెండు పట్టువీరలు, రెండు పట్టు రవికల వస్త్రాలు, వచ్చి పసుపుచెట్టు, పసుపు, చందనం ముద్దలు, తులసి, పూలమాలలతో పాటు పిండివంటలు ఒక్కొక్క రకం ఒక్కొక్క పడి (51) చొప్పున పెద్ద లడ్డు, వడలు, అప్పాలు, దోసెలు

తిరుమలరాయుడు తిరుచానూరుకు వేంచేస్తాడని భక్తుల విశ్వాసం. సుదర్శన చక్రంతో పాటు పెద్ద సంఖ్యలో భక్తులు పద్మనరేవరంలో పుణ్యస్నానాలు చేస్తారు.

ఈ సారెను ఆనందనిలయం నుంచి శాంతి నిలయానికి 'కాలినడకన' పంపడాన్నీ చమత్కారంగా చెబుతారు. 'నడిరేయి ఏ జాములో స్వామి నిను చేర దిగివచ్చునో/తిరుమల శిఖరాలు దిగివచ్చునో..' అని కవి దాశరథి కృష్ణమాచార్య అన్నట్లు, కొండలరాయుడు కొండదిగి అలిపిరిలో బంగారువో, వెండివో, ఇత్తడివో, చెక్కువో, కాదంటే చర్మ పాదరక్షలు ధరించి వడివడిగా 'మంగపట్నం' తరలుతారని, మళ్లీ తెల్లారేలోగా కొండకు చేరుకుంటాడని మురిపెంగా

“అవరాజిత చూస్తోంది కానీ నన్ను గుర్తించడం లేదు. నన్నెందుకు ఈ భూమ్మీదకి తెచ్చావ్? అని అడుగుతున్నట్లుగా అనిపిస్తోంది” అంది వినీల.

“అలా అనుకోకు. మత్తుమందుల ప్రభావం ఉంటుంది. నొప్పి కూడా ఉంది. అందుకే తన లోకంలో తాను ఉండిపోయింది. లేకపోతే నీ చేతిని పట్టుకోవడానికి ఎప్పుడూ వెనకాడలేదు.”

“నువ్వన్నది రైలు. పాప నా చేతిని గబుక్కున పట్టుకునేది. ఈ క్షణం వరకూ నా వేలు తన అరచేతిలో ఉంచగానే ఆ స్పర్శకి వెంటనే కళ్లు తెరిచేది. ఇప్పుడే చెయ్యడం లేదు”

వీళ్లిద్దరూ మాట్లాడుకోవడం అయి నిశ్శబ్దంగా ఉన్నప్పుడు అంతవరకూ ఏం మాట్లాడని ఆ సిస్టర్ మాట్లాడడం మొదలెట్టింది. ఆమె గొంతు ఎంతో మృదువుగా, మెల్లగా, మర్యాదగా, ఏదో మంత్రం చదువుతున్నట్లుగా ఉంది.

“మేం అందరం అపరాజితని ఎంతో జాగ్రత్తగా చూసుకుంటున్నాం. కానీ ఇప్పుడు మేం కూడా ఏం చేయలేని స్థితికి వచ్చేసాం. ఎందుకంటే ఏ డ్రీట్ మెంటు ఇచ్చినా చెడు చేస్తోంది. అది అగ్రెసివ్ డ్రీట్ మెంటు అవుతుంది. అయినా దేవుడున్నాడు.”

వాళ్లకి ఏదీ వినపడడం లేదు. అర్థం అయింది మాత్రం ఒకటి, అపరాజిత బతకడం కష్టం. ఈ విషయం చెప్పడానికి అందరూ కష్టపడుతున్నారు.

ఇప్పుడు పాప జీవితం వాళ్ల చేతుల్లో లేదని తెలిసింది. మరి ఎవరి చేతుల్లో ఉంది? దేవుడి చేతుల్లో ఉంది. నమ్మకం కలిగించాల్సిన బాధ్యత దేవుడిది. అవును దేవుడిది. ఇంతకు ముందు చేసిన ప్రార్థనలని మర్చిపోయాడేమో, దేవుడికి మరోసారి గుర్తు చెయ్యాలి. అందుకే సుధీర వినీలని తీసుకుని గుడికి వెళ్లింది. అక్కడ చాలా సేపు కూచున్నారు. వచ్చాక డాక్టర్ ని కలిసారు.

ఆయన అన్నది ఒకటే మాట. ఆమెలో ఏమీ ఇంప్రూవ్ మెంటు కనిపించడం లేదు.

“పొద్దున్న బాగానే ఉన్నట్లుంది కదా, రాత్రి కూడా బాగానే నిద్ర పోయిందని అన్నారు కదా?”

“అవును అప్పుడు అలా ఉంది. కానీ ఇప్పుడు ఏం బాగా లేదు”

వినీల ఒక్కసారి కూలబడింది. పక్కకి తీసుకెళ్లి, కూచో పెట్టింది.

సుధీర పాప దగ్గర ఉండి, తదేకంగా చూస్తోంది.

కళ్లు మూసుకుని ఉంది. ఇంతకు ముందు అందులో కలలుండి ఉంటాయి. ఇప్పుడు, ఆ మూసిన రెప్పలపై కలలు వాలుతాయి. మెల్లగా ఈ లోకం విడిచి వెళ్లిపోతుంది. అది స్పష్టంగా తెలుస్తోంది. ఇంతేనా జీవితాలు? ఈలోకంలోకి వస్తారు, వెళ్తారు. అంత దానికి ఈ బంధాలూ అవే ఎందుకు? ఈ అపరాజితతో తన పరిచయం ఓ పదిరోజులు మాత్రమే. అయినా తన కూతురులాగా అనిపిస్తోంది. ఎంతో దగ్గరైపోయింది. ఈ బంధం ఎప్పటిదో!

డాక్టర్లు వస్తున్నారు, వెళ్తున్నారు. నర్సింగ్ స్టాఫ్ మారింది. సుధీర అక్కడే కూచుంది. ఇంక్యుబేటర్ లో ఉన్న అపరాజిత కేసీ, మానిటర్ల కేసీ చూస్తోంది.

విక్రాంత్ వస్తున్నానని మెసేజ్ పెట్టాడు. వినీల

భర్త కూడా శాన్ ఫ్రాన్సిస్కో నుంచి వచ్చాడు. అందరూ ఉన్నారు. ఒకరి తరవాత మరొకరు, పాపని చూస్తున్నారు. అందరి మొహాల్లో నిరాశ. మొగవాళ్లు కాబట్టి విక్రాంత్, వినీల భర్త కిషోర్ పైకి ఏ భావం కనిపించడం లేదు.

వాళ్ల కంత అటాచ్ మెంటు లేదు. ఎందుకంటే వాళ్లు కనలేదు. వాళ్లు దగ్గరుండి ఏదీ చూడలేదు. కాబట్టి తమ అంత బాధ ఉండని అనుకుంది సుధీర. కానీ అది తప్పు. వినీల భర్త ఏడవడం సుధీర చూసింది. విక్రాంత్ అతని పక్కనే కూచుని నిశ్శబ్దంగా చూస్తున్నాడు.

ఇప్పుడు కాలం ఆగుతోందో, పరిగెడ్డోందో తెలీదు.

వినీల బాధ, ఆమె భర్తది ఒకటే. కాకపోతే మొగవాడు. పైకి వ్యక్తీకరించడంలో ఇద్దరిలో తేడాలుంటాయి.

మానిటర్ లో అపరాజిత హార్ట్ రేట్ మెల్లిగా తగ్గుతోంది. సెప్టికేమియా మూలంగా కిడ్నీలు కూడా పని చేయడం లేదు. యూరిన్ అదీ రాలేదు. సిస్టం అంతా విషం అయిపోయిందని డాక్టర్లు అంటూంటే తెలిసింది.

అపరాజిత దగ్గర ఉండనివ్వలేదు. అందరిని బయట కూచోమంటే అంతా బయట కూచున్నారు.

విక్రాంత్, వినోద భర్త, వినీల భర్త అందరూ ఓ

మూల కూచుని ఏదో మాట్లాడుకుంటున్నారు.

వినీలకి చెరోవైపు సుధీర, వినోద నిశ్శబ్దంగా కూచున్నారు.

వినీల సెల్ మెసేజ్ శబ్దం చేసింది.

సుధీర చూసి వినోదకిచ్చింది. అందరూ చూసారు. “అపరాజిత ఉన్న దగ్గరికి తొందరగా రండి.”

జాగృతి - ఎండివై రామమూర్తి స్మారక నవలల పోటీలో మొదటి బహుమతి పొందిన రచన

సుధీర ఒక్కసారి లేచింది.

“నేను వెళ్తాను, నాకు బాగా తెలుసు ఎక్కడికి వెళ్లాలో, మీరంతా వినిలని చూస్తుండండి.” అంటూ పరిగెత్తింది సుధీర.

“మీరు వచ్చారా, ఆమె రాలేదా? మీరు ఎక్కడున్నారో తెలిక మెసేజ్ పెట్టాను. అపరాజిత హార్డ్ రేట్ బాగా పడిపోయింది.”

సుధీర వెంటనే మానిటర్ కేసి చూసింది. 30-28 -26- 25-

“నేను ఒక్కసారి నా చేతుల్లోకి తీసుకోనా?” అప్రయత్నంగా అంది సుధీర.

“మీరు కాకుండా పాప తల్లి వినీల అపరాజితని దగ్గరికి తీసుకుంటే బావుంటుంది. ఆమె గుండెకి దగ్గరగా. ఆ స్వర్ణ వేరు. ఆ దగ్గరితనం వేరు. ఆ అనుభవం ఆ ఇద్దరికీ వస్తుంది. ఇన్నిరోజులు ఓ ప్లాస్టిక్ పెట్టెలో ఉంది. ఇప్పుడు మనుషుల చేతుల్లోకి వెళ్తుంది. ముఖ్యంగా తల్లి చేతుల్లోకి వెళ్తుంది.”

సుధీర వినోదకి ఫోన్ చేసింది, “వినీలని పంపించు” అని.

వినీల వెంటనే వచ్చింది. ఆమెని చూసి డాక్టరు కళ్లతో సైగ చేసారు.

వెంటనే నర్సులు, డాక్టర్లు, ఆ పెట్టెలోంచి అపరాజితని తీసారు. వెంటిలేటర్ ట్యూబుని ఉంచారు. సుధీర, మానిటర్ కేసి చూసింది. 20 - 17-11-

“నేను చూడలేను.” అంటూ కళ్లు మూసుకుంది వినీల.

“అలా కాదు ఒక్కసారి ముద్దు పెట్టుకో.”

వెంటనే వినీల వొంగి నాజూకుగా ఉన్న ఆ

చిన్న శరీరాన్ని చూపుడు వేలితో రాసి, ముద్దు పెట్టుకుంది. ఆమె చెవిలో ఏదో అంది. పాప ఏం అనలేదు.

వినీల ఆ చెవిలో ఏం చెప్పి ఉంటుంది. ఈ తల్లిని క్షమించమని అడిగి ఉంటుంది. నీకు ఈ లోకాన్ని చూపించలేని అశక్తురాలినని అని ఉంటుందని సుధీర అనుకుంది.

వెంటనే సుధీర కూడా తన చేతితో ఆ పాప బుగ్గలని నిమిరింది. దూది కన్నా మెత్తగా ఉంది.

అదేంటి. మానిటర్ కేసి చూడు ఆ గీత వస్తోందేంటి, నంబర్లమయ్యాయి అని వినీల అనగానే సుధీర కూడా మానిటర్ కేసి చూసింది.

అక్కడ రీడింగ్ ఏం లేదు. ఓ లైను గీసినట్లుగా ఉంది.

“అయిపోయిందా” అంటూ నోరు తెరిచి అలాగే ఉండిపోయింది సుధీర. అలాగే వెర్రిగా మానిటర్ కేసి చూసింది.

ఒక్కసారి నిశ్శబ్దం. దేవుడితో చేసిన యుద్ధంలో పాప జయించలేకపోయింది. ఆ దేవుడిలో ఒదిగి పోవడానికే సిద్ధం అయింది.

“అంతా అయిపోయింది వినీలా” అని సుధీర వినీలని పాపతో సహా పట్టుకుంది. అలాగే ముద్దు పెట్టుకుంది.

“ట్యూబు తీసేస్తే అక్కడ ఏం కనిపించదు, ఆమె గుండె ఎప్పుడో ఆగిపోయింది”

“ఆగిపోయిందా, ఎప్పుడు?” అంటూ అడుగుతోంది వినీల. “నేనే బాధ్యురాలిని, నన్ను ఆ దేవుడు క్షమించడు” అంటూ ఏడుస్తోంది.

“దేవుడికి ఎప్పుడు ఏం చెయ్యాలో మనకన్నా

గంటి భానుమతి

ఆయనకే బాగా తెలుసు. ఆయన తనకి ఎవరు కావాలో, ఎవరంటే ఎక్కువ ఇష్టమో, వాళ్ల ఒంటి మీద వేలితో రాస్తాడు. మరణించడం అంటే దేవుడి ఇంట్లో నిద్రపోవడం అంతే. మరేం లేదు. అంతే.” అని అక్కడున్న సిస్టర్ అంది.

ఒడ్డున కూచుని నీటి లోతుల గురించి చెప్పే మాటలు మెట్ట వేదాంతం కావచ్చు. ఇప్పుడు ఆ వేదాంతం పనికొస్తోంది. అంతే అని ఆ సిస్టర్ తేలిగ్గా అనేసింది. కానీ అంతే కాదు. అది గుండెలో నొప్పి, సహజంగా ప్రకృతి ఇచ్చే ఓ వ్యయి షాకులు.

ఆమె తనదైన రీతిలో ఓదార్చింది. అలా అంటున్న నర్సు వైపు చూసారు. ఆమె కళ్లనిండా నీళ్లు. ఆమెకిది మొదటి అనుభవం కాదు. ఇక్కడ చేరినప్పటినుంచీ ఎన్నో చూసి ఉంటుంది. అయినా మనసు, గుండె ఊరుకోవు కదా. ఆమె ఓ మనిషి. అందుకే ఆ కన్నీళ్లు.

వాళ్లు అపరాజితని లోపలికి తీసుకెళ్లారు. వినీలని పట్టుకుని సుధీర పేరెంట్స్ ఉన్న గదిలోకి వెళ్లింది.

“అపరాజితని చూస్తారా, నేను తీసుకురానా?” అంటూ నర్సు వచ్చింది.

వినీల భర్తకి ఏం అనాలో తెలిలేదు. సుధీర కలగచేసుకుంది.

“అలాగే తీసుకురండి.” ఆమె వెళ్లిపోయింది.

మరో ఐదు నిమిషాలకి ఎడమ చేతిని ఉయ్యాలలాగా చేసి, తెల్లటి మెత్తటి షాల్ లాంటి బట్టతో చూట్టబడిన అపరాజితని తీసుకొచ్చింది.

అందరూ దుఃఖాన్ని దిగమింగుకోలేకపోతున్నారు. మొహానికి, కళ్లకి చేతులు అడ్డు పెట్టుకుంటున్నారు.

ఓ సీతాకోక చిలుకని పట్టుకున్నట్లుగా ఉంది. ప్రాణం ఉన్నట్లుగానే ఉంది. ఈ పది రోజుల్లో ఎంతో దగ్గరైన పాప ఈ క్షణాన ఇలా, ఆఖరు సారిగా ముద్దు పెట్టుకుంది. శరీరం కొంచెం చల్లగా ఉంది.

పేరు అపరాజిత కాని, పోరాటంలో ఓడిపోయింది.

చరిత్ర యుద్ధాలని గుర్తు పెట్టుకుంటుంది కాని, మట్టిలో కలిసిపోయిన రక్తాన్ని మరిచిపోతుంది. ఈ అపరాజిత విషయంలో కూడా అంతేనా! ఆమె చేసిన పోరాటమే గుర్తుండి పోతుందా! ఆమె పడ్డ బాధలు, ఆమె తన నోరు విప్పి చెప్పకోలేని బాధ తమకు గుర్తుందా?

ఆ మందులు, ఆ సర్జరీలు, ట్యూబులూ, వైరల్స్, ప్రార్థనలూ ఏవీ పని చెయ్యలేదు.

ఏంబిటో ఎన్నో అనుకుంటారు, ఈ ప్రపంచంలో ఎవరూ శాశ్వతం కాదు. ఓ నెల రోజుల క్రితం మామ్మ కూడా అందరూ చూస్తూండగానే పోయింది.

ఇప్పుడు కూడా, అపరాజిత చేతుల్లో చూస్తూండగానే పోయింది. సుధీరకి అన్నీ ప్రశ్నలు. అపరాజిత మృత్యువుతో ఎన్నో ప్రశ్నలు వెంటాడు తున్నాయి. మన సమీప వ్యక్తి చనిపోయినప్పుడు జీవితం ఎంత చిన్నదో తెలుస్తుంది. ఇక్కడే మనిషిలో వేదాంతం పుడుతుంది.

ఈ లోకం వదిలాక ఎక్కడికి వెళ్తారు? గీతలో అన్నట్లు మళ్ళీ పుడతారా? పుడితే ఎక్కడ పుడతారు?

పైన ఆకాశాన్ని, దేవుడిని కొన్ని ప్రశ్నలు అడగాలి అని అనుకునేది. ఇలాంటి ప్రశ్నలు చిన్నప్పుడు అడిగింది. ఇప్పుడు మళ్ళీ అపరాజిత మరణంతో మళ్ళీ అవే ప్రశ్నలు పుట్టుకొచ్చాయి. జవాబులు దొరకని ప్రశ్నలు. ఇప్పుడు కూడా దొరుకుతుందన్న నమ్మకం లేదు. కొంత మందినే ఎందుకు ప్రేమిస్తాము? ఆ ప్రేమించినవాళ్లు చచ్చిపోతే ఎక్కడికెళ్తారు, చచ్చిపోయేటట్టైతే పుట్టించడం ఎందుకు? దేనికోసం పుట్టాను అని ఆలోచించుకునే లోపే అనలు ఎందుకు పుట్టాము అనే ప్రశ్న వెంటాడుతోంది.

వీటికి జవాబులు దొరకవని తెలుసు. అయినా ఆగిపోలేదు. ముందుకు వెళ్తూనే ఉన్నారు. ఒక్కసారి ఆమె చుట్టూ విశాలము, వినిలమూ, అనంతమూ అయిన ఆకాశం ఒక్కసారి ఖాళీ అయినట్లుంది. అంతా శూన్యం. ఎంప్టీనెస్. చుట్టూ అన్నీ ఉన్నాయి. కానీ ఏదీ కనిపించడం లేదు. అపరాజిత మరణం ఆమెని ఏదో మాయ కమ్మేసింది. గొంతులో ఏదో ఉండలాంటిది అడ్డవడుతోంది. ఏడవకుండా

ఈ లోకం వదిలాక ఎక్కడికి వెళ్తారు? గీతలో అన్నట్లు మళ్ళీ పుడతారా? పుడితే ఎక్కడ పుడతారు? పైన ఆకాశాన్ని, దేవుడిని కొన్ని ప్రశ్నలు అడగాలి అని అనుకునేది. ఇలాంటి ప్రశ్నలు చిన్నప్పుడు అడిగింది. ఇప్పుడు మళ్ళీ అపరాజిత మరణంతో మళ్ళీ అవే ప్రశ్నలు పుట్టుకొచ్చాయి. జవాబులు దొరకని ప్రశ్నలు. ఇప్పుడు కూడా దొరుకుతుందన్న నమ్మకం లేదు. కొంత మందినే ఎందుకు ప్రేమిస్తాము? ఆ ప్రేమించినవాళ్లు చచ్చిపోతే ఎక్కడికెళ్తారు, చచ్చిపోయేటట్టైతే పుట్టించడం ఎందుకు? దేనికోసం పుట్టాను అని ఆలోచించుకునే లోపే అనలు ఎందుకు పుట్టాము అనే ప్రశ్న వెంటాడుతోంది.

ఉండడానికి ప్రయత్నించింది. కాని కష్టం అనిపించింది.

అపరాజిత గుప్పిళ్లు మూసుకుని పోయింది. మామ్మగారు, చేతులు తెరుచుకుని పోయారు. రెంటి దగ్గరూ శూన్యమే. ఏమీ లేదు. మిగిలేది ఏం లేదు.

మామ్మ అన్నట్లు ఈ భూమి కింద పెద్దా చిన్నా అన్న భేదం లేదు. అందరూ ఆ మట్టి కింద పడుకుంటారు. ఓ ఇనక దుప్పటి కప్పకుంటారు.

అంతేనా, ఈ జీవితాలు అంతేనా? ఈ మట్టి కిందకి వెళ్లాల్సిన జీవితం కోసం ఎందుకో కోపాలు, పంతాలు సాధింపులు. గుర్తింపు కోసం ఎందుకింత తపన?

కన్నీళ్లు తుడుచుకోవడానికి కూడా మనసు రాలేదు. తల ఆనించుకోవడం కోసం భుజం కోసం చూసింది.

ఒక్కసారి విక్రాంత్ దగ్గరికెళ్లి, అతని చేతులు తీసుకుని తన మొహానికి ఆనించుకుని వెక్కి వెక్కి ఏడ్చింది సుధీర. విక్రాంత్ ఆమెని పట్టుకున్నాడు. ఆ స్పర్శ ఆమెకి కాస్త ధైర్యానిచ్చింది. వెంటనే విక్రాంత్ భుజం మీద మొహం దాచుకుంది.

ఈ విక్రాంత్‌ని వదిలి వెళ్దామనుకుందన్న సంగతి మర్చిపోయింది. ఇప్పుడు పోయిన అపరాజిత వారి బంధాన్ని గట్టి పరిచింది. ఇది సుధీరలోని

మార్పా, లేకపోతే అపరాజిత మరణం తట్టుకోలేక వస్తున్నదా?

“నీకు బాధ తెలీదనుకున్నాను. నువ్వు చాలా సున్నితరాలవి. నువ్వు ఆ సుధీరవి కాదు.” అన్నాడు ఆమె తల నిమరుతూ..

“అవును. నేను ఆ సుధీరని కాదు, నేను మారిపోయాను. ఎక్కడెక్కడికో మానసికంగా ప్రయాణం చేశాను. ఏమీ తెలియని దారుల్లోంచి వెళ్లడానికి ప్రయత్నించాను.” అని కళ్లు మూసుకుంది.

ఏదో రక్షణ, చాలా రోజుల తరవాత అనిపించింది. విక్రాంత్ హృదయ వైశాల్యం కుంచించుకుపోలేదు. అదే హుందాతనం, ఏమాత్రం తొణక్కుండా ప్రవర్తించే మనిషి. అతని జెడార్లం, జెన్నత్లం, మంచితనం అన్నింటి ముందు ఆమె ఓ మరుగుజ్జులా అయిపోతోంది. సంఘర్షణ లేకుండా జీవిత సత్కాలు బయట పడవు.

ఇన్నాళ్లూ ఓ గాజు తలుపుకి ఇవతల నుంచుని అవతల ఉన్న విక్రాంత్‌ని, ఆ ఇంట్లోవాళ్లని మనక మనకగా చూసింది. ఇప్పుడు ఆ గాజు తలుపు బద్దలైంది. అవతల నుంచున్న వాళ్లు స్పష్టంగా కనిపిస్తున్నారు. ఆ అందరి మొహాల్లో అదే హుందాతనం, అదే పెద్దరికం.

ప్రతీ కోణంలోంచి ఆశ్చర్యం, ఎన్నో సందేహాలు. అపరాజిత గురించి ఆలోచించకూడదు అని అనుకున్నా ఆమె గుర్తుకు వస్తూ ఉంది. ఆమె పుట్టుక చూసింది. ప్రతీక్షణం ట్యూబులతో, వైరల్స్ తో అల్లుకుపోయి మానిటర్ల మధ్య కళ్లు మూసుకుని ఉన్న ఓ గులాబీ పువ్వు లాంటి అపరాజిత కనిపిస్తోంది.

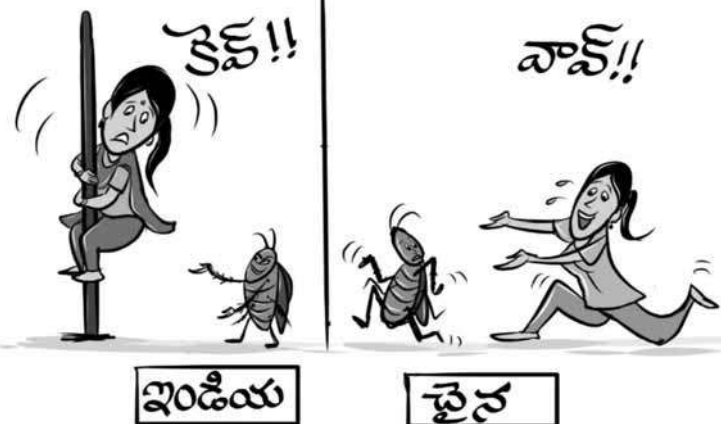
ఆమె వెళ్లిపోతూ ఏదైనా నేర్పించిందా?

ఎన్నో నేర్పించింది. కుటుంబ వరిధిని పెంచుకోవాలని మామ్మ అన్నారు. అదే విషయాన్ని మరో లాగా నేర్పించింది. ఒక్కసారి తమ చుట్టూ ఎంతో మంది. వీళ్లందరూ తనకి ముందు తెలీదు. అపరాజిత మూలంగా అందరితో బంధుత్వం ఏర్పడింది.

జీవించే ప్రతీక్షణంలో ఎన్నో కోల్పోతాం. కొన్ని సంపాదిస్తాం. ఇది ప్రకృతి ధర్మం. ఏ రుతువు ఆగిపోదు. అయితే తర్వాత ఏంటి? అనే మహా వాక్యమే మనని నిరంతరం నడిపించేది.

(అయిపోయింది)

సాధారణ ప్రచురణకు ఎంపికైన కార్టూన్

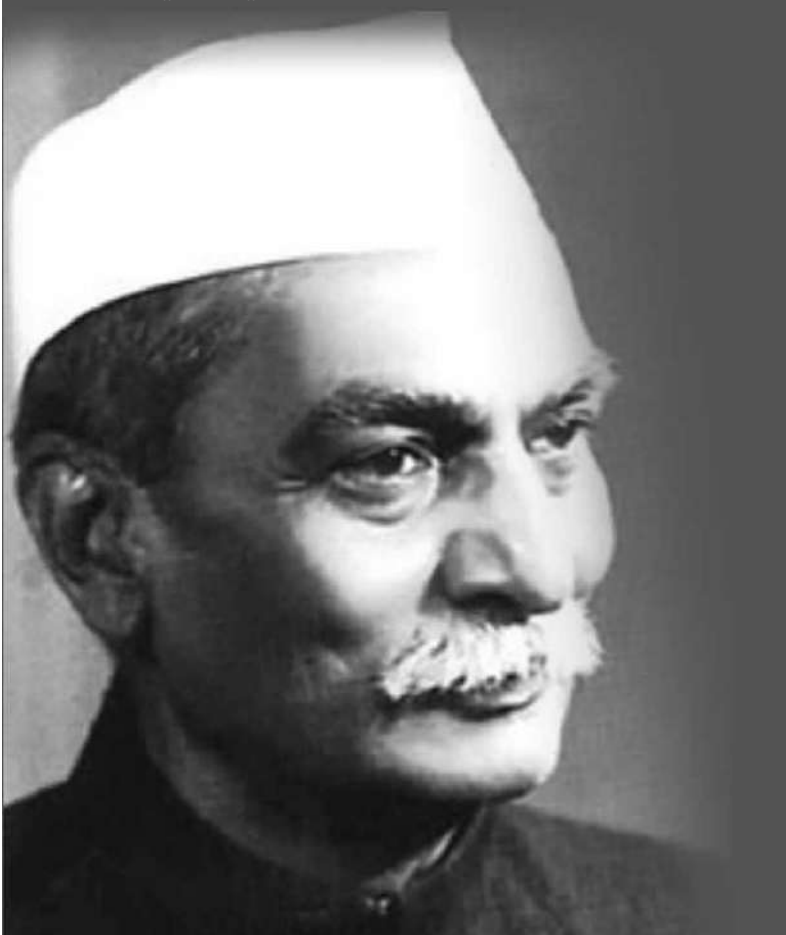

ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్

సోమనాథ్, రాజేంద్రప్రసాద్, నెహ్రూ

'నా మతంలో నాకు విశ్వాసం ఉంది. నా మతం నుంచి నేను వేరు కాలేను'. ఈ మాట అన్నది ప్రథమ రాష్ట్రపతి డాక్టర్ బాబు రాజేంద్రప్రసాద్. సందర్భం- గుజరాత్ లోని సోమనాథ్ ఆలయం జీర్ణోద్ధరణ తరువాత లింగ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమానికి రాజేన్ బాబు హాజరు కారాదని ప్రథమ ప్రధాని నెహ్రూ భావించిన సందర్భంలో. రాష్ట్రపతి ఇలాంటి 'మత' కార్యక్రమాలకు వెళితే వేరే సంకేతాలు వెళతాయంటూ నెహ్రూ వ్యాఖ్యానించినప్పుడు. మే11, 1951న సోమనాథ్ ఆలయ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమం జరిగింది. నిజానికి సోమనాథ్ ఆలయ జీర్ణోద్ధరణనే నెహ్రూ వ్యతిరేకించిన మాట వాస్తవం. అయితే మత భావన, మతానికి సంబంధించిన మనోభావాలు కలిగి ఉండడమే మతోన్మాదమా? లేక ఒక్క హిందువులే అలాంటి అవాస్తవిక ధోరణిలో ఉండిపోవాలా? సెక్యులరిజం హిందువులకే పరిమితమా? ఇవి అప్పటికీ ఇప్పటికీ వినిపిస్తున్న ప్రశ్నలు.

సోమనాథ్, రాజేంద్రప్రసాద్, జవాహర్లాల్- ఈ పేర్లతో ముడిపడి ఉన్న వివాదం చరిత్ర ప్రసిద్ధం. ప్రఖ్యాత పత్రికా రచయిత, 'ఇండియా ఫ్రం కర్వన్ టు నెహ్రూ' గ్రంథకర్త దుర్గాదాస్ ఈ విషయాన్ని ప్రస్తావించారు. నెహ్రూ, రాజేంద్రప్రసాద్ ల మధ్య అదే అంశం మీద కొన్ని నెలల పాటు లేఖల రూపంలో వాదోపవాదాలు నడిచాయి. సోమనాథ్ ఆలయానికి ఉన్న చరిత్రాత్మక నేపథ్యం కారణంగా ఇలాంటి అవ్వాలాని తిరస్కరించడం సరికాదని తనకు అనిపిస్తున్నదని రాజేన్ బాబు మార్చి 10, 1951న నెహ్రూకు రాసిన జవాబులో పేర్కొన్నారు. (జ్యోతిర్లింగాలలో ఒకటైన సోమనాథ్ ఆలయం త్రేతాయుగం నుంచి ఉన్నదని ప్రతీతి. ఈ మహోన్నత ఆలయం గురించి 11వ శతాబ్దానికి చెందిన వర్ణయన్ యాత్రికుడు అల్ బెరూనీ తన రచనలలో ప్రస్తావించాడు. క్రీస్తుశకం 1024 నుంచి 1665 వరకు, వరసగా మహమ్మద్ ఘజనీ, అల్లావుద్దీన్ ఖిల్జీ, జఫార్ఖాన్, మహమ్మద్ బెగాదా, ఔరంగజేబు ఈ ఆలయాన్ని ధ్వంసం చేశారు. మొగలుల ఏలుబడిలో ఔరంగజేబు గుజరాత్ గవర్నర్ కూడా, ఏది ఏమైనా సోమనాథ్ లింగ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమానికి రాజేన్ బాబు (డిసెంబర్ 3, 1884-ఫిబ్రవరి 28, 1963) వెళ్లకుండా చూడాలని నెహ్రూ శతధా యత్నించారన్నది తిరుగులేని నిజం. అందుకు నెహ్రూ వేసిన తాత్విక ముసుగులు- పునరుద్ధరణవాద వ్యతిరేకత, సెక్యులరిస్టు ప్రతం.

సోమనాథ్ ఆలయ జీర్ణోద్ధరణలో ప్రథమ ప్రధాని ఒక పునరుద్ధరణ యత్నాన్ని మాత్రమే చూశారు. అదేదో కాదు, హిందూ ధర్మ పునరుద్ధరణ ఆయన భావం కావచ్చు. ఏప్రిల్ 22, 1951న రాజేన్ బాబుకు రాసిన లేఖలో ఇదే పేర్కొన్నారు నెహ్రూ. సోమనాథ్ వ్యవహారంతో నేను చాలా కలతపడ్డాను. దీనికి రాజకీయ కోణం వస్తుందని భయపడుతున్నాను. ఈ అంశం మీద అంతర్జాతీయంగా కూడా ప్రస్తావనలు వస్తున్నాయి. ఒక పునరుద్ధాన లక్షణం కలిగిన ఇలాంటి కార్యక్రమంలో మన సెక్యులర్ ప్రభుత్వం ఎలా భాగమవుతుందన్న విమర్శలు వస్తున్నాయి. పార్లమెంటులో కూడా నన్ను ప్రశ్నిస్తున్నారు. ఇందులో ప్రభుత్వానికి ఎలాంటి సంబంధం లేదని వారికి చెబుతున్నాను. సోమనాథ్ ఆలయం కార్యక్రమంలో ఉన్నవారంతా వ్యక్తిగత హేదాలోనే పని చేస్తున్నారని అలా ప్రశ్నిస్తున్న వారికి నేను జవాబు చెబుతున్నాను అంటూ నెహ్రూ ఆ లేఖలో చెప్పారు. సోమనాథ్ ఆలయ పునరుద్ధరణ సంఘం అధ్యక్షుడు జామ్ సాహెబ్ విదేశీ దౌత్య కార్యాలయాలకు రాసిన విన్నపాన్ని కూడా నెహ్రూ తప్పు పట్టిన సంగతిని కూడా నెహ్రూయే ఆ లేఖలో చెప్పుకున్నారు. దేశ విదేశాలకు సంబంధించి మట్టిని, జలాన్నీ సోమనాథ్ జ్యోతిర్లింగ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమానికి సేకరించి ఇవ్వవలసిందని దౌత్య కార్యాలయాలకు జామ్ సాహెబ్ విన్నవించడం కూడా నెహ్రూకు అవమానంగా తోచింది. ఇదొక దురుసు ప్రవర్తనగా అభివర్ణించారాయన. ఇదేమిటంటూ ఆ కార్యాలయాలు ప్రభుత్వాన్ని అడిగాయని కూడా నెహ్రూ చెప్పుకున్నారు. ఆ కార్యక్రమానికి సౌరాష్ట్ర (గుజరాత్) ప్రభుత్వం రూ. 5లక్షలు కేటాయించడం కూడా నెహ్రూకు నచ్చలేదు. దానికి నిరసన తెలియచేస్తూ వారికి లేఖ కూడా రాశారు. దేశంలో ప్రజలు ఆకలితో మాడుతుంటే, విద్యకి ఇతర అవసరాలకీ నిధులు ఆపేసిన తరుణంలో ఇలా చేస్తారా అంటూ ఆగ్రహించారు (పాపం, పాకిస్తాన్ కు తరలిపోతున్న నిధుల గురించి మాత్రం నెహ్రూ ఏ దశలోనూ ప్రస్తావించలేదు). ఈ కార్యక్రమం తనకేమీ నచ్చడం లేదని జామ్ సాహెబ్ కు కూడా నెహ్రూ లేఖ సంధించారు. కానీ మే 9, 1951న విదేశీ వ్యవహారాల కార్యదర్శి ఎస్. దత్తుకు రాసిన లేఖలో కొందరు కేంద్రమంత్రులు కూడా సోమనాథ్ ఉత్సవానికి అనుకూలంగా వ్యవహరించిన సంగతి అర్థమవుతుంది.

కొన్ని కేంద్ర మంత్రిత్వ శాఖలను నిర్వాహకులు సంప్రతించారని, వీరు కూడా అనుకూలంగానే చర్యలు తీసుకున్నారని ప్రస్తుత వాతావరణంలో మనమేమీ చేసేది లేదని కూడా నెహ్రూ ఇదే లేఖలో వాస్తవం అంగీకరించారు. సోమనాథ్ ఆలయ పాలకమండలి అధ్యక్షుడు, సంస్థానాధీశుడు జామ్ సాహెబ్ చాలా ఘటికుడిలా ఉన్నారు. ఈ ఉత్సవానికి తమరూ హాజరు కావాలని సాక్షాత్తు నెహ్రూకు కూడా ఆహ్వానం పంపారాయన.

ఏప్రిల్ 24, 1951న జామ్ సాహెబ్ కు ఇలా సమాధానం ఇచ్చారు నెహ్రూ. మీ ఆహ్వానానికి ధన్యవాదాలు. ప్రస్తుత పరిస్థితులలో అలాంటి ఏ కార్యక్రమానికైనా నేను ఢిల్లీ విడిచిరావడం అసాధ్యం అని జవాబిచ్చారు. అంతేకాదు, జామ్ సాహెబ్ కు

ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమంలో రాజేంద్రప్రసాద్ తదితరులు

పెద్ద ఎత్తున హితబోధ కూడా చేశారు. ఇలాంటి పునరుజ్జీవ కార్యక్రమం నన్ను చాలా ఇరుకున పెడుతున్నదని రాశారు. అయినా సంస్థానాధీశునిగా మీరు, రాష్ట్రపతి, కొందరు మంత్రులు కూడా ఇందులో భాగస్వాములయ్యారని వాపోయారు. అంతేకాదు, ఇది జాతీయంగా, అంతర్జాతీయంగా కూడా పరిణామాలకు కారణమవుతుందని బెదిరించారు కూడా. ఇదేదో కొందరు వ్యక్తిగత హోదాలో చేసుకుంటే పట్టించుకోనక్కరలేదు. కానీ మనం ప్రైవేటు వ్యక్తులం కాము కదా! మనం మన హోదాలను విస్మరించలేం అన్నారు నాటి ప్రధాని. తరువాత గుజరాత్ ముఖ్యమంత్రి దేబర్ భాయ్ కి కూడా నెహ్రూ లేఖ రాశారు. ఆ కార్యక్రమంలో పలువురు మంత్రులు

పాల్గొన్నంత మాత్రాన ఎంతమాత్రం ప్రభుత్వ కార్యక్రమం కాబోదు అని పదే పదే గుర్తు చేశారు. సోమనాథ్ ప్రతిష్ఠ వ్యవహారం భారత్ మీద చాలా చెడు అభిప్రాయాన్ని కలిగిస్తుందని ముఖ్యమంత్రికి రాశారు. దీనిని పాకిస్తాన్ అలుసుగా తీసుకుంటుందని కూడా అభిప్రాయపడ్డారు నెహ్రూ. ఇక్కడ ఆయన పాకిస్తాన్ ను తలుచుకోవడం వెనుక ఒక కారణం ఉంది. అది భారత్ మీద పడుతుందని భావిస్తున్న చెడు అభిప్రాయం నేపథ్యంగా ఉన్నది కాదు. మే 12, 1951న కరాచీలో జరిగిన ఒక బహిరంగ సభలో సోమనాథ్ ఆలయ పునరుద్ధరణ కార్యక్రమానికి పాకిస్తానీయులు నిరసన తెలియచేశారు. దురాక్రమణకు బలై ధ్వంసమైనదిగా ఆ ఆలయం గురించి చెప్పడం ముస్లింలకు అంగీకారయోగ్యం కాదని ఆ సందర్భంగా ఆమోదించిన తీర్మానంలో చెప్పుకున్నారు.

సోమనాథ్ లో లింగ ప్రతిష్ఠ సంగతి ఒక వాస్తవమైతే, ప్రజాస్వామికవాదిగా నెహ్రూ అంతరంగం కూడా ఆ కార్యక్రమం సందర్భంగా చరిత్రలో ప్రతిష్ఠితమైంది. మే 11, 1951న ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమానికి రెండువారాల ముందే, అంటే ఏప్రిల్ 28న నాటి కేంద్ర సమాచార, ప్రసార శాఖ మంత్రి ఆర్ ఆర్ దివాకర్ కు నెహ్రూ లేఖ రాశారు. సోమనాథ్ ఆలయ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమం గురించి ఆశాశవాణిలో ఇచ్చే ప్రాధాన్యం బాగా తగ్గించడం అదేశిస్తూ రాసినదే ఆ లేఖ. ఆ ఉత్సవం అసలు ప్రభుత్వానికి సంబంధించినది కానేకాదన్న విషయమే ప్రధానంగా ఉండాలని కూడా నెహ్రూ సూచించారు. అయినా మిగిలిన మంత్రుల మాదిరిగా దివాకర్ కూడా అటే

మొగ్గుతారేమోనని, సోమనాథ్ లో జరుగుతున్న ఉత్సవాల నిర్వహణ పట్ల తనకు చాలా విచారంగా ఉందని ముక్తాయించారు.

రాజేన్ బాబును ఈ ఒక్క వివాదంతోనే చరిత్ర గుర్తు పెట్టుకున్నదని చెప్పడం ఇక్కడ ఉద్దేశం కాదు. ఆయన విద్యావంతుడు. స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు. గాంధీజీకి అత్యంత ఆప్తుడు. రాజనీతిజ్ఞుడు.

రాజేంద్రప్రసాద్ బిహార్ లోని జైరాద్ లో పుట్టారు. తండ్రి మహదేవ్ సాహె సంస్కృతం, పర్షియన్ భాషలలో వండితుడు. తల్లి కమలేశ్వరి దేవి సంప్రదాయాల పట్ల అనురక్తి కలిగిన గృహిణి. చాప్రా జిల్లాలో ప్రాథమిక విద్య తరువాత కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయంలో చేరారు. జేసీ బోస్, ప్రఫుల్ల చంద్ర రాయ్ వంటి గొప్ప గురువుల దగ్గర అక్కడ చదివారు. ఆయన అక్కడ ఉండగానే బిహార్ విద్యార్థుల సమావేశం 1908లో జరిగింది. అలాంటి ఒక సమావేశంలో దేశంలో జరగడం అదే ప్రథమం. మొదట సైన్స్ చదివినప్పటికీ తరువాత సామాజిక శాస్త్రాలు తీసుకున్నారు. ఆర్థికశాస్త్రంలో పీజీ చదివారు. తరువాత న్యాయశాస్త్రం కూడా చదివారు. కలకత్తాలో కొద్దికాలం, తరువాత పట్నా హైకోర్టులో కొంతకాలం న్యాయవాద వృత్తి చేపట్టారు. 1906 నాటి కలకత్తా జాతీయ కాంగ్రెస్ సమావేశాలలో స్వచ్ఛంద కార్యకర్తగా పనిచేయడంతో ఆయన రాజకీయ జీవితం మొదలయింది. తరువాత అఖిల భారత కాంగ్రెస్ కమిటీ సభ్యుడయ్యారు. చంపరాన్ రైతు ఉద్యమంలో గాంధీజీతో కలసి పనిచేశారు. 1920 గాంధీజీ పిలుపు మేరకే న్యాయవాద వృత్తి వదలి ఉద్యమంలో చేరారు. తరువాత రాజ్యాంగ పరిషత్ అధ్యక్షుడయ్యారు. అంతిమంగా స్వతంత్ర భారత తొలి రాష్ట్రపతి అయ్యారు.

ప్రథమ పౌరుడు ఒక మత కార్యక్రమానికి హాజరైతే సెక్యూలరిజానికి మంచిది కాదంటూ నెహ్రూ ఇచ్చిన భాష్యాన్ని రాజేన్ బాబు షూర్తిగా నిరాకరించారు. అలాగే సోమనాథ్ ఆలయానికి చరిత్రలో ఉన్న ప్రాధాన్యం గురించి నెహ్రూ వ్యక్తం చేసిన అభిప్రాయాలను కూడా ఆయన షూర్తిగా తృణీకరించారు. దేశానికి ఎంతమాత్రం సరికాని నెహ్రూ శైలి సెక్యూలరిజం నుంచి భారతదేశం కొంతవరకైనా తనను తను కాపాడుకున్నదంటే అందుకు స్వాతంత్ర్యానంతర తొలితరం నేతలలో ఉన్న నిజమైన రాజనీతిజ్ఞులు -వల్లభ్ భాయ్ పటేల్, శ్యామాప్రసాద్ ముఖర్జీ, పురుషోత్తమదాస్ టండన్ వంటి నాయకులు కారణం. అలాంటి మాన్యులలో రాజేన్ బాబు ఒకరు. భారతదేశం ఒక గణతంత్ర దేశంగా నిలదొక్కుకోవడానికి తొలి రాష్ట్రపతిగా ఆయన అందించిన సేవలు కూడా కారణమే.

భారతీయమైన మనోభావాలతో నెహ్రూ పదే పదే సంఘర్షించిన సంగతి ఒక చేదు నిజం. ఒకరకమైన

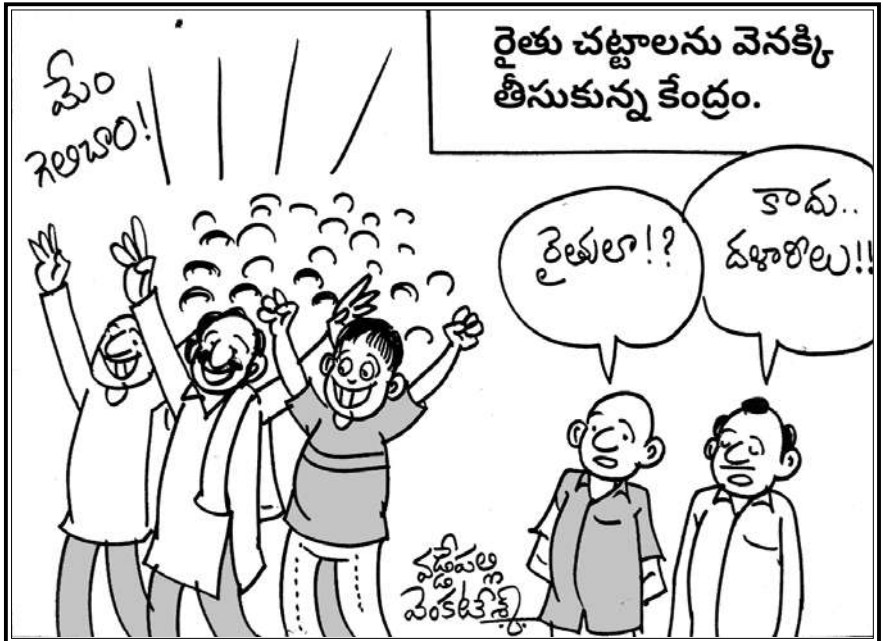

సోమనాథ్ దేవాలయం... శిథిలాల నుంచి పునర్వైభవానికి

మౌఢ్యంతో ఆయన చాలామందిని దూరంగా ఉంచారు. కానీ రాజెన్ బాబు వంటి నాయకులు నెహ్రూ గారికి తట్టుకుని నిలిచి, తమదైన వ్యక్తిత్వాన్ని కాపాడుకున్నారు. ఇందుకు గొప్ప తార్కాణం సోమనాథ్ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమం. మళ్లీ ఎనిమిదేళ్ల తరువాతనే నాకు సోమనాథ్ ను దర్శించే అవకాశం వచ్చిందనీ, ఇది పురాతన కాలం నుంచి గొప్ప పుణ్యక్షేత్రంగానే దర్శనీయ స్థలంగానే ఉన్నదనీ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమంలో ఆయన నిష్కర్షగా చెప్పడం నెహ్రూ మార్కు సెక్యులరిజానికి గొప్ప సమాధానం వంటిదే. చరిత్రలో సంభవించిన అనేక సంక్షోభాల వల్ల సోమనాథ్ పలుమార్లు పతనమైనా మళ్లీ పునరుద్ధరణకు నోచుకుంటూనే ఉందని కూడా రాజెన్ బాబు చెప్పారు. ఇప్పుడు మళ్లీ పునరుద్ధరణ జరగడం మనందరికీ గర్వకారణమని, అది కూడా స్వర్గీయ సర్దార్ పటేల్, జామ్ సాహెబ్ నాయకత్వంలో జరిగిందని బాబు రాజేంద్రప్రసాద్ వ్యాఖ్యానించారు. నిజానికి సోమనాథ్ వివాదం ప్రథమ రాష్ట్రపతి, ప్రథమ ప్రధాని మధ్య సాగుతున్న ప్రచ్ఛన్నయుద్ధం గురించి లోకానికి వెల్లడించినది ఆర్ఎల్ హండా రాసిన 'రాజేంద్రప్రసాద్ - టెల్వె ఇయర్స్ ఆఫ్ ట్రయంఫ్ అండ్ డిస్సెయిర్' పుస్తకంలో చెప్పారు. ఇది రాజెన్ బాబు జీవితచిత్రణ. అసలు రాజెన్ బాబు పదవీ స్వీకారం చేసిన రెండు మాసాలకే వారిద్దరి మధ్య రాజ్యాంగ అంశాల మీద భిన్నాభిప్రాయాలు మొదలయినాయి. అందులో రాష్ట్రపతి అధికార పరిధి గురించి కూడా ఉంది. అసలు రాష్ట్రపతి పదవి విషయంలో నెహ్రూ తొలి ప్రాధాన్యం రాజెన్ బాబు కానేకాదని మత్తయి తన గ్రంథం, 'రెమినిసెన్సెస్ ఆఫ్ ది నెహ్రూ ఏజ్'లో కుండబద్దలు కొట్టినట్టు చెప్పారు. రాజెన్ బాబు సనాతనుడు, సంప్రదాయవాది అని నెహ్రూ భావించేవారు. సి. రాజగోపాలాచారి కూడా ఆ పదవికి రంగంలో ఉన్నా ఎక్కువ మంది ఎంపీలు ఆయనను అంగీకరించలేదు. ఈ విషయంలో సర్దార్ పటేల్ మౌనం దాల్చారు. కాగల కార్యాన్ని గంధర్వులే

తీర్చారన్న వ్యూహం పటేల్ ది. ఇక్కడే నెహ్రూ అభిప్రాయం బయటకు రాలేదు. దీనితో రాజెన్ బాబును రాష్ట్రపతిగా ఆమోదించకతప్పని పరిస్థితి నెహ్రూకు వచ్చింది. ప్రణాళికా సంఘం ఉపాధ్యక్ష పదవి, మంత్రిమండలిలో చోటు వంటి తాయిలాలు కూడా నెహ్రూ చూపించారు. కానీ వాటికి రాజెన్ బాబు లొంగలేదు. చివరికి జనవరి 26, 1950న రాజేంద్ర ప్రసాద్ రాష్ట్రపతి అయ్యారు. తరువాత మాత్రం సోమనాథ్ విషయంలో నెహ్రూ వాదనను రాజాజీ బలపరచడం విశేషం. అసలు సోమనాథ్ లింగ ప్రతిష్ఠ కార్యక్రమానికి రాజెన్ బాబును ముఖ్య అతిథిగా పిలవడం వెనుక కూడా ఒక అనివార్యత ఉంది. ఆ ప్రఖ్యాత ఆలయ జీర్ణోద్ధరణ, తరువాత లింగ ప్రతిష్ఠ సర్దార్ పటేల్ చొరవే. కానీ ఆ శుభ కార్యం జరిగే లోపుననే పటేల్ అస్తమించారు. దీనితో కేఎం మున్షీ రాజెన్ బాబును కార్యక్రమం కోసం ఆహ్వానించారు. ఎవరి

అభ్యంతరాలు ఎలా ఉన్నా గుజరాత్ లోని ప్రభాస్ పతాన్ పట్టణంలో ఉన్న సోమనాథ్ ఆలయంలో రాజేంద్రప్రసాద్ మే 11, 1951న ఉదయం 9.47కు వేద పఠనం మధ్య జోతిర్లింగాన్ని ప్రతిష్ఠించే భాగ్యానికి నోచుకున్నారు. కేఎం మున్షీ, జామ్ సాహెబ్, ముఖ్యమంత్రి దేబర్ భాయ్ సమక్షంలో ఆ కార్యక్రమం వైభవంగానే జరిగింది. లక్ష మంది భక్తులు హాజరయ్యారని చెబుతారు. 101 కేనన్ గన్ల వందనం జరిగింది. ఇది నెహ్రూ మీద విజయం కాదు. నెహ్రూ మార్కు భ్రమాజనిత సెక్యులరిజం మీద భారత ఆధ్యాత్మికచింతన సాధించిన విజయం. ప్రభుత్వంలో ఉన్నవారికి మనోభావాలు ఉంటాయనీ, అవి ఎంతో బలమైనవనీ దీనితో తేలింది. పదవి తాత్కాలికం, పరంపర శాశ్వతం. భారత దర్శనం వంటి పుస్తకం రాసినా భారతీయతను గమనించడానికి ఏనాడు ఇష్టపడని వ్యక్తి భారత ప్రథమ ప్రధాని. ★

“ఎందుకు తాతయ్యా నీకు
రారాజు అని పేరు పెట్టారు?”
అని అడిగాను ఎప్పుడో ఓసారి మేడమీద
వెన్నెలో తాతయ్య పక్కన
పడుకున్నప్పుడు.

“ఏమిటా, ఎందుకు అడుగుతున్నావ్?”
అన్నాడు తాతయ్య నా తల నిమిరుతూ.

“స్కూల్లో నా ఫ్రెండ్స్ అందరూ నన్ను
గేలి చేస్తుంటారు తాతయ్యా,
మీ తాతయ్యకు రాజ్యమూ లేదు,
సింహాసనమూ లేదు. మరి రారాజు ఎలా
అయ్యాడంటూ నవ్వుతుంటారు” అన్నాను
అలకువగా.

“ఓ అలాగా! మరేం లేదమ్మా మా నాన్నేమో
మసూరి కోటలో తోటవని చేసేవాడు. కోట
ముందున్న కలుపు మొక్కలను తీసేసి నేల చదును
చేస్తున్నప్పుడు చుట్టూ ఉన్న ప్రాకారాలను,
బురుజులను ఎంతో ఆశ్చర్యంగా చూసేవాడట.
రాజుల దర్బారు, శౌర్యాన్ని గురించిన కథలను
వింటున్నప్పుడు విస్మయంతో ఆయన రోమాలు
నిక్కబొడుచుకునేవట. మనిషిగా వుట్టినవాడు
రాజంతటి గొప్పవాడు కావాలి. రారాజులా అందరి
దగ్గర మన్ననలందుకోవాలి అనుకునేవాడట. అందుకే
నేను పుట్టగానే ఆయన నాకు రారాజు అని పేరు
పెట్టాడట” అన్నాడు తాతయ్య.

“అయితే నువ్వు రారాజుంతటి గొప్ప
వాడివయ్యావా తాతయ్యా?” అన్నాను నేను టకీమని.
తాతయ్య ఎందుకనో నేనడిగినదానికి బదులు
చెప్పలేదు. నా తలగడను సరిచేసి “ఇక నిద్రపో
చిన్నమ్మా.. చాలా రాత్రయింది” అని అటు తిరిగి

పడుకున్నాడు.

నిజానికి ఆరోజు తాతయ్యను నేను అలా
అడిగుండకూడదు. అప్పుడు నేను మూడో తరగతి
చదివేదాన్ని. చాలా చిన్నదాన్ని. ఏమడగొచ్చో,
ఏమడగకూడదో నాకెలా తెలుస్తుంది? ఇప్పుడైతే
కాస్తా పెద్దదాన్నయ్యాను. ఐదో తరగతికొచ్చాను.
పెద్దవాళ్లతో ఎలా మాట్లాడాలో కూడా కొద్దిగా
నేర్చుకున్నాను. కానీ ఏం లాభం. ఇప్పుడు తాతయ్యతో
కబుర్లు చెప్పడానికే వీలు పడడం లేదు. పొద్దున
నాలుగింటికల్లా తాతయ్య పాల పాకెట్లు సరఫరా
చేయడానికి ఊర్లోకి వెళ్లిపోతాడు. సాయంత్రాల్లో
కోట నుండి వస్తూనే పుస్తకాలకు అట్టలు వేయడానికి
కూర్చుంటాడు. స్కూల్కు తెరిచినప్పుడైతే పిల్లల టెక్స్ట్
బుక్స్ తాతయ్య ముందు కుప్పలు కుప్పలుగా
పడిపోతాయి. వాళ్ళిచ్చే ఐదు రూపాయలకో, పది
రూపాయలకో ఎందుకు మామయ్యా ఆరోగ్యం
పాడుచేసుకుంటారని అమ్మ అన్నా తాతయ్య

విజ్ఞాన విజ్ఞాన

మధురాంతకం మంజుల

వట్టించుకోడు. పుస్తకాలన్నింటికీ అట్టలు వేసి పడుకోవడానికి తాతయ్యకు రాత్రి ఏ పదకొండో అయి పోతుంది.

ఆరోజు మా స్కూల్లో వాళ్లు ఆరో తరగతి పిల్లలకు కోట చూపెట్టడానికి తీసుకెళుతున్నారు. నాకు భలే సంతోష మేసింది. పరిగెట్టుకుంటూ మా క్లాస్ టీచర్ దగ్గరకు వెళ్లి నేను కూడా కోట చూడడానికి వెళతాను టీచర్ అన్నాను.

“కోట చూడడానికి ఆరో తరగతి వాళ్లే వెళుతున్నారు. వాళ్లతో బాటు నిన్ను పంపడానికి ఎలా వీలవుతుంది. అయినా మీ తాతయ్య కోటదగ్గర గైదు కదా, అతనితో వెళ్లాచ్చుగా నువ్వు” అంది టీచర్.

అయినా టీచర్ కేం తెలుస్తుంది. గైదు కావడం వల్ల వచ్చే యాత్రికులకు కోట విశేషాలు చెప్పడానికే తాతయ్యకు సరిపోతుంది. మరి నన్నెలా అక్కడికి తీసుకెళ్తాడు అనుకుని గిరుక్కున వెనుదిరిగి వచ్చేశాను.

ఆ మరుసటి రోజు సాయంత్రం న్కాలు నుండి బయటికొచ్చి ఇంటికెళ్లడానికి అటో కోసం చూస్తూ నిలబడ్డాను. నన్ను చూస్తూనే కొంతమంది ఆరో తరగతి పిల్లలొచ్చి నా చుట్టూ మూగిపోయారు.

“ఏయ్ ఇందుబాలా, కోట దగ్గర పనిచేసే లోకల్ గార్డ్ గ్రాండ్ డాటరివా నువ్వు?” అడిగిందో అమ్మాయి. అవునని తలూపాను.

“వాచ్, వాట్ ఎ నైస్ పర్సన్, ఎంతబాగా చెప్పాడనుకున్నావు. మన చంద్రగిరి కోటకు కూడా ఇంత చరిత్ర ఉందా! అనిపించింది. ఆనాటి కట్టడాలు, చిత్రకళ, శిల్పకళ, రాజుల కళాపోషణ, వాణిజ్యం, యుద్ధాలు, కుట్రలు, కుతంత్రాలు ఇలా ఒక్కటి కూడా వదలకుండా మీ తాతయ్య చెబుతుంటే మేము నిజంగా ఆ రోజులకే వెళ్లిపోయామనుకో” అన్నాడు ఒక అబ్బాయి.

“మీ తాతయ్య ఇంట్లో కూడా నీకు ఈ కథలన్నీ చెబుతాడా?” అని అడిగింది మరో అమ్మాయి.

“వాళ్ల తాతయ్య కదా, చెప్పకుండా ఉంటాడా” అంటూ నా చేయి పట్టుకుని “ఎంత మంచి తాతయ్య ఉన్నాడు నీకు, నిజంగా నువ్వు ఎంత లక్ష్మీ” అంది ఇంకో అమ్మాయి.

“ఇంటికెళ్లగానే మేమందరం థ్యాంక్స్ చెప్పామని చెప్ప మీ గైడ్ తాతయ్యకు” అన్నాడు అందరిలోకీ పొడుగ్గా ఉన్న అబ్బాయి.

“మా తాతయ్య పేరు రారాజు” అన్నాను నేను నాతల కొంచెం పైకెత్తుకుంటూ. ఇంతలో వాళ్లు వెళ్లాల్సిన వ్యాన్ రావడంతో వాళ్లు వెళ్లిపోయారు. తాతయ్యను వాళ్లు అలా పొగుడుతుంటే నాకు

చెప్పలేనంత ఆనందమేసింది. రేపు ఆదివారం ఎలాగైనా తాతయ్యతో పాటు కోటకు వెళ్లాలి. ఆ కట్టడాలను, ఆ శిల్పాలను నేనూ చూడాలి అనుకున్నాను.

ఇంటికి వస్తూనే అమ్మ దగ్గరకు వెళ్లి “అమ్మా మనం రేపు తాతయ్యతో పాటు కోటను చూడడానికి వెళదామా?” అన్నాను.

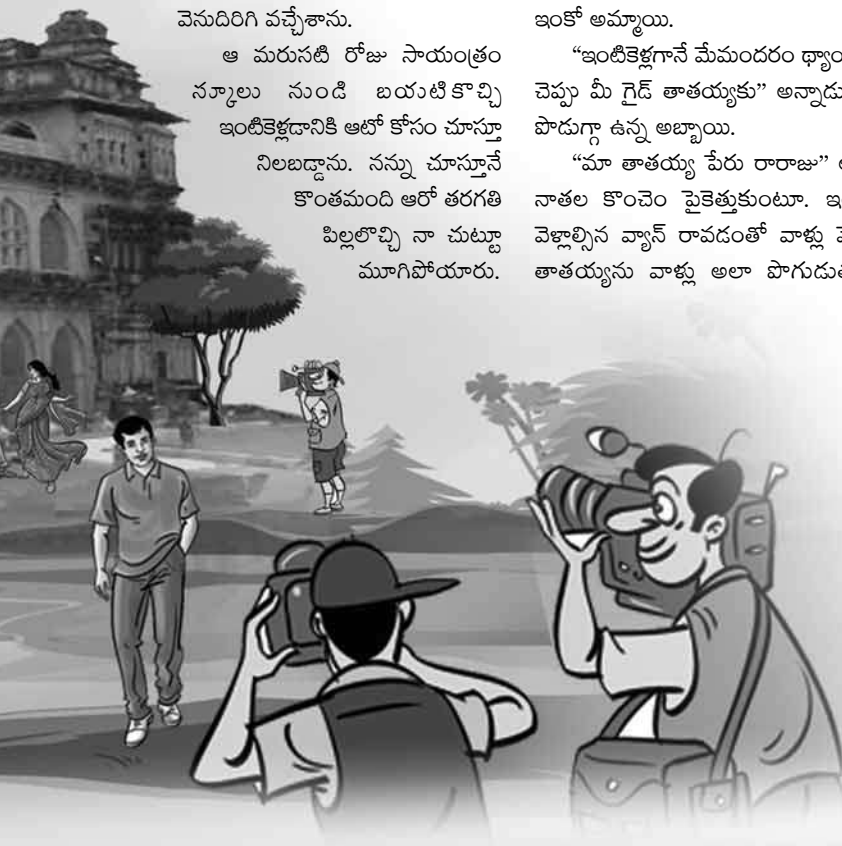
“నాకెలా కుదురుతుంది ఇందూ, రేపు నాలుగు డేలివరీ కేసులు ఉన్నాయి. డాక్టరమ్మ రేపు ఏడింటికల్లా డిస్పెన్సరీకి రమ్మంది” అంది అమ్మ.

“అవును నువ్వేమో హాస్పిటల్లో నర్సువి. తాతయ్యేమో కోటదగ్గర లోకల్ గైడ్. మరి నేనెవరితో వెళ్లాలి?” అన్నాను బుంగమూతి పెట్టుకుంటూ.

“సరే, తాతయ్య ఇంటికొస్తూనే రేపు నిన్ను కోటకు తీసుకెళ్లమని ఆయనతో చెబుతాను. కానీ మండే పరీక్షకు ఈరోజే చదివేసుకోవాలి నువ్వు, సరేనా?” అంది అమ్మ.

“అలాగే అమ్మా” అని గబగబా వెళ్లి చదువు కోవడానికి కూర్చున్నాను. ఆ రాత్రంతా కోట గురించిన ఆలోచనలే. చిన్నప్పుడు వెన్నెల రాత్రుల్లో తాతయ్య నాకు చెప్పిన కోట కథలన్నీ గుర్తుకొచ్చాయి.

చిత్తూరు జిల్లాలో ఉన్న చంద్రగిరి కోటంటే తెలియనివాళ్లు మన రెండు తెలుగు రాష్ట్రాలలోనే లేరంట. తిరుపతి కొండకొచ్చే యాత్రికులంతా మన చంద్రగిరి కోటను కూడా చూసి వెళతారంట. చంద్రగిరి కోటను యాదవ రాజులు నిర్మించారంట. సాలువ నరసింహరాయలు కాలంలో అన్నమయ్య అనే ఓ పెద్దాయన మన తిరుపతి వెంకన్న మీద ఎన్నో పాటలు రాశాడంట. దేశభాషలందు తెలుగు లెస్స అని చెప్పిన శ్రీకృష్ణదేవరాయలు కూడా చిన్నప్పుడు మన చంద్రగిరి కోటలోనే ఉండేవాడంట. ఆయన మంత్రి తిమ్మరుసు కూడా చంద్రగిరిలోనే పుట్టాడంట. ఇలా ఆలోచిస్తూ ఎప్పుడు నిద్రపోయానో నాకే తెలియలేదు. “లేలే చిన్నమ్మా కోటకు రావాలంటే తొందరగా లేచి సిద్ధం కావాలి కదా” అంటూ తాతయ్య లేపడంతో గబుక్కున లేచి కూర్చున్నాను. టైమ్ చూస్తే ఎనిమిది. అప్పటికే అమ్మ హాస్పిటల్ కు వెళ్లిపోయినట్లుంది. నేను లేచి గబగబా రెడీ అయ్యాను. టిఫిన్ తిని మేము కోట దగ్గరకు వెళ్లేసరికి సరిగ్గా పదిన్నర. అప్పటికే చాలామంది యాత్రికులు టికెట్లు కొని లోపలికి వచ్చేశారు. కళ్లు రెండూ పెద్దవి చేసుకుని నేను ఆ పరిసరాలను చూస్తూ ఉండి పోయాను. తాతయ్య వచ్చిన యాత్రికులను కొంతసేపు గమనించి ఆడవాళ్లు, మగవాళ్లు, పిల్లలూ ఉన్న ఒక గుంపువైపు వెళ్లారు. నేను కూడా తాతయ్యను వెంబడించాను. ఆ గుంపులోని వాళ్లందరూ కన్నడ మాట్లాడుతున్నారు. ఎలా నేర్చుకున్నాడో ఏమోగానీ

ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్ గౌరవార్థం ఎంపికైన కథ

తాతయ్యకు తెలుగే కాకుండా కన్నడ, తమిళం కొద్దిగా మళయాళం, ఇంకా కొద్దిగా ఇంగ్లీషు కూడా వచ్చు.

“నా పేరు రాజుజు, నేనిక్కడ గైదును. మీకు కావాలంటే ఈ స్థల చరిత్రను వివరిస్తాను” అన్నాడు. వాళ్లు తాతయ్య వైపు వింతగా చూశారు. “ఇంత చిన్న కోటకు ఏమంత చరిత్ర ఉంటుంది?” అన్నాడు ఆ గుంపులో ఒకాయన.

“కర్ణాటకలోని హంపీని పరిపాలించిన విజయనగర రాజులే చంద్రగిరిని కూడా పరిపాలించారు. ఆ చరిత్రతో పాటు ఈ చరిత్ర కూడా తెలిస్తేనే మీకు అన్ని విషయాలు అవగతమవుతాయి. నేను చెప్పేది వినండి. నచ్చితే డబ్బులు ఇవ్వండి. నచ్చకపోతే ఇవ్వకపోయినా ఫరవాలేదు” అన్నాడు తాతయ్య. వాళ్లు ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకుని ‘సరే చెప్పండి వింటాం’ అన్నారు.

అర్థ చంద్రాకారంలో ఉన్న కొండ, కొండ దిగువన ఉన్న చంద్రగిరి దుర్గం, కోట చుట్టూ ఉన్న రాతి గోడలు, సైనికులు పహారీ తిరిగే కోట బురుజులు, రాజమహల్, రాణి మహల్ ఇలా వాళ్లకు అన్ని విషయాలు వివరిస్తూ, వాళ్లు తిరగ గలిగినంత దూరం తిరిగి కోటనంతా చూపెట్టారు తాతయ్య. ఇంట్లో తాతయ్యకు, ఇక్కడి తాతయ్యకు చాలా తేడా కనిపించింది నాకు. ఆనాటి చరిత్ర మాత్రమే కాదు ఆనాటి రాజుల ఆచార వ్యవహారాలు, వాళ్ల కళా పోషణ, వాళ్ల సంస్కృతి సంప్రదాయాలు ఇలా అన్ని విషయాలు చెప్పి అక్కడక్కడా కొన్ని కథలను కూడా జతజేర్చాడు తాతయ్య. ఆ కథలలో కొన్ని నాక్కూడా కొత్తవే. వాటిని విన్నప్పుడు చాలా ఆశ్చర్యమేసింది.

రాజులు తమ శరీరాలను బలంగా ఉంచు కోవడానికి బంగారు తీగలను వేడివేడి అన్నం మీద వేసుకుని తినేవాళ్లట. శ్రీకృష్ణదేవరాయలు కొండమీద దేవునికి ప్రసాదం పెట్టాక అక్కడి పూజారి కొట్టి

‘కర్నాటకలోని హంపీని పరిపాలించిన విజయనగర రాజులే చంద్రగిరిని కూడా పరిపాలించారు. ఆ చరిత్రతో పాటు ఈ చరిత్ర కూడా తెలిస్తేనే మీకు అన్ని విషయాలు అవగతమవుతాయి. నేను చెప్పేది వినండి. నచ్చితే డబ్బులు ఇవ్వండి. నచ్చకపోతే ఇవ్వకపోయినా ఫరవాలేదు’ అన్నాడు తాతయ్య. వాళ్లు ఒకరి ముఖాలు ఒకరు చూసుకుని ‘సరే చెప్పండి వింటాం’ అన్నారు.

గంట విని తాను భోజనం చేసేవాడట. రాణిమహల్ పక్కన కొండమీద రాతితో చెక్కిన ఒక ఉరిస్తంభం ఉంది. దానిమీద తప్పుచేసిన వాళ్లను ఉరి తీసే వాళ్లట. కొన్నిచోట్ల తాతయ్య వేసే జోకులకు ఆ కన్నడ వాళ్లు వగలబడి నవ్వేవాళ్లు. కొన్ని విషయాలను విన్నప్పుడు కళ్లలో నీళ్లు తిరగడం కూడా నేను చూశాను. నాక్కూడా అప్పుడు ఏడుపొచ్చింది. అన్నీ చూపెట్టి వాళ్లకు నమస్కారం చేసి వెనుదిరగ బోయాడు తాతయ్య.

“ఇదిగో రాజుజు, ఈ డబ్బులు తీసుకో. అన్ని విషయాలూ బాగా వివరించావు” అంటూ మగవాళ్లు వాళ్ల వాళ్ల జేబుల్లోంచి డబ్బుతీసి తాతయ్య చేతిలో పెట్టారు. ఆ తర్వాత రెండు, మూడు గ్రూపుల వాళ్లకు కూడా తాతయ్య ఇదేవిధంగా కోట విశేషాలు వివరించారు. చివరికి సాయంత్రం ఐదు గంటలకు నేను, తాతయ్య రాజమహల్, రాణిమహల్ మధ్యనున్న ఒక మర్రిచెట్టు నీడలోకి వెళ్లి కూర్చున్నాం.

“రోజు చెప్పిన కథలే చెబుతుంటావు బోరు కొట్టడా తాతయ్య నీకు” అన్నాను.

అందుకు తాతయ్య అన్నాడు “బోరు కొట్టడమా! నాకా, ఈ శిథిలాలలో నాకు రోజూ ఒక అద్భుతం కనిపిస్తుంది చిన్నమ్మా. వినగలిగే మనసున్నోళ్లకు ఈ

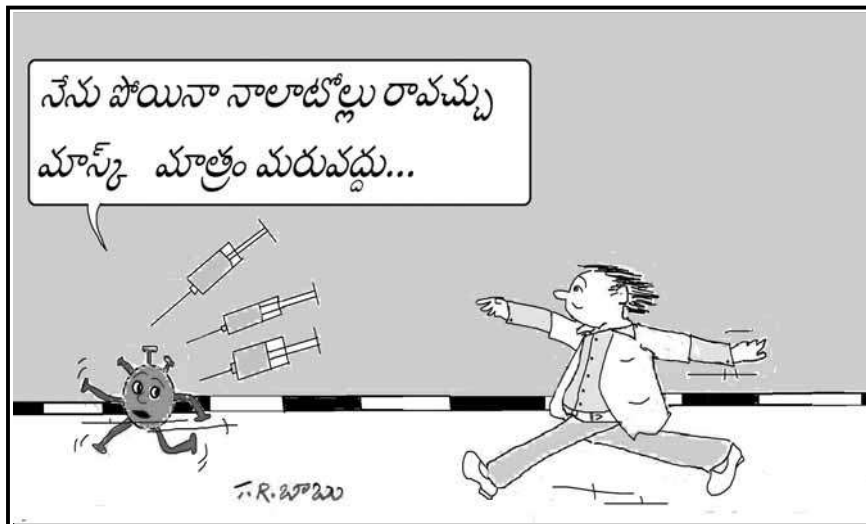
రాళ్లు చెప్పే కథలు కోకొల్లలు. బుడిబుడి నడకలు వేస్తున్నప్పుడే ఈ కోటకు మా నాన్నతో పాటు వచ్చేవాడిని. ఇక్కడున్న ప్రతి చెట్టూ చేమా, రాయీ రప్పా అన్నీ నాకు మిత్రులే. అవి చెప్పే గాథలను శ్రద్ధగా వింటాను. వాటితో నా సాదకబాదకాలు చెప్పుకుంటాను. సాళువ నరసింహరాయలుతో మాట్లాడేటప్పుడు నేను అన్నమయ్యను, శ్రీకృష్ణదేవరాయలతో మాట్లాడేటప్పుడు తిమ్మరుసును ఇలా ఊహించుకుంటూ ఈ చరిత్రలో నేను లయించి పోయానో లేక ఈ చరిత్ర నాలో లీనమైపోయిందో నాకు తెలియదు.” ఊపిరి పీల్చుకోవాలన్నట్లు కాసేపు ఆగాడు తాతయ్య.

“చరిత్రంటే నీకెందుకు తాతయ్య అంత ఇష్టం?” అన్నాను.

“ఎందుకంటే చిన్నమ్మా ఈ చరిత్ర నాకు కొత్తగా కనిపించదు. రాజుల కాలం నుండి ఇప్పటివరకు శిథిలమై రోజురోజుకు రూపు మాసిపోతున్న ఈ రాళ్లగుట్టల్లో నేను ఒక మట్టి పెళ్లనే. అందుకేనేమో జీవితాంతం ఆ రాజులు చేసిన పనే నేనూ చేస్తా వుండా. వాళ్లు కనిపించే శత్రువులతో పోట్లాడితే నేను కనిపించని శత్రువులతో పోట్లాడతావుండా. ఎన్నిసార్లు సంధి చేసుకున్నా పేదరికమనే శత్రువు ఇంకా దండయాత్రలు చేస్తూనే వుంది. కాలమనే పగవాడు ఎన్నిసార్లు వెన్నుపోటు పొడిచాడో చెప్పడానికి అలవికాదు.

రోగాలనేవి మనలాంటి పేదవాళ్ల పాలిటి ఉన్నట్టుండి మీదపడే మెరుపుదాడులు చిన్నమ్మా అవి మనం కన్నుమూసి తెరిచేలోపే మన బ్రతుకుల్ని తలకిందులు చేసిపారేస్తాయి.

క్యాన్సర్ అనే రావపుండు ధాటికి తట్టుకోలేక చావు ముందు మోకరిల్లడం కన్నా వేరేదారి కనబడలేదు మీ నాయనమ్మకు. నా వొక్కగానొక్క కొడుకు అదే మీ నాయన తిరుపతిలో సబ్ పోస్టాఫీసులో క్లర్క్ గా పనిచేసేవాడు. ఉద్యోగం చేస్తూనే పై చదువులు చదువుకుంటూ ఉండేవాడు. గుండె దిబ్బుందే బిడ్డ. బ్రతుకు బరిలో దిగి పోరాటానికి సిద్ధమవుతూ ఉండగానే గుంతనక్కలా పొంచివున్న

ప్రమాదం వాణ్ని పొట్టనబెట్టేసుకుంది. ఒకరోజు సాయంత్రం పని చూసుకుని తిరుపతి నుండి చంద్రగిరికి స్కూటర్‌లో తిరిగిస్తావుంటే లారీ వచ్చి గుడ్డేసింది. నిన్ను కదుపులో పెట్టుకుని నిండు గర్భిణీగా ఉన్న మీ అమ్మ భర్త చావు కబురు వినగానే స్పృహదప్పి దబ్బుమని కిందపడిపోయింది. వారం రోజులదాకా మూసిన కండ్లు తెరవలేదు. పచ్చి మంచినీళ్లు ముట్టలేదు. నాబిడ్డ పోయినందుకు అంగలారాల్లా లేక ఇంకా పుట్టని వాడి బిడ్డను కాపాడుకోవాలా అని నేను కొట్టుమిట్టాడి పోయాను. కానీ బాధపడి మాత్రం చేసేదేముంది. మహా మహా శ్రీకృష్ణదేవరాయల వారికే పుత్రవియోగం తప్పలేదు. ఆయన ముందు నేనెంత. విషయం తెలిసి మీ అమ్మమ్మ వాళ్లు కూడా పరిగెత్తుకుని వచ్చినారు. మీ అమ్మమ్మ వాళ్లు కూడా మనిషి సహాయమైతే చేస్తారు గాని డబ్బు సహాయం చేసేంత ఉన్నోళ్లు కాదు. మీ అమ్మను తీసుకెళ్లి తిరుపతి రుయా ఆసుపత్రిలో చేర్పించి ఎట్లనో నిన్ను మీ అమ్మను కాపాడుకోనాస్తిని. నా తర్వాత మీరిద్దరు ఏమైపోతారో అని ఆలోచించి కొన్నాళ్లయ్యాక మీ అమ్మను నర్సు ట్రైనింగ్‌కు పంపించి చదివిస్తానని. ఇలా గెలుపు ఓటమి నన్ను చిన్నప్పటినుండి వెంటాడుతూనే ఉన్నాయి చిన్నమ్మా. వయసు మీదపడుతున్నా వీటి నుండి తప్పించుకునే ఉపాయం మాత్రం తెలియడం లేదు నాకు” అని కాసేపు గుక్కిళ్లు దిగమింగుకుంటూ ఉండిపోయాడు తాతయ్య.

తాతయ్య ఏడుస్తున్నాడా అని నాకునుమానమేసింది. నేను తాతయ్యతో పాటు ఏడ్చేస్తానేమోనని కూడా అనిపించింది. కానీ నేను ఏడిస్తే తాతయ్యను బుజ్జగించే వాళ్లు ఎవరు! అందుకే ఏం మాట్లాడాలో తెలియక “పోనీ తప్పించుకునే ఉపాయమేదైనా ఉంటే చెప్పమని మీ రాయల వారిని అడక్కపోయావా తాతయ్య” అన్నాను ఆరిందలా.

“అడిగాను చిన్నమ్మా, అడక్కుండా ఉంటానా. ‘ఏమోయ్ రారాజు! జీవితంలో గెలిచామా ఓడామా అన్నది ముఖ్యం కాదు. అసలు నువ్వు పోరాడుతున్నావా లేదా అన్నదే ప్రధానం. సమస్యలతో పోరాడే ప్రతి మనిషీ వట్టి రాజు మాత్రమే కాదు. రారాజు కూడా, తెలిసిందా’ అన్నాడమ్మా రాయలవారు” అన్నాడు తాతయ్య ఎదురుగా ఉన్న రాజమహల్ వైపు తలెత్తి చూస్తూ.

“అయితే ఆ రాయలవారే ఒప్పుకున్నారన్న మాట నువ్వు రారాజువని” అన్నాను సంతోషంగా.

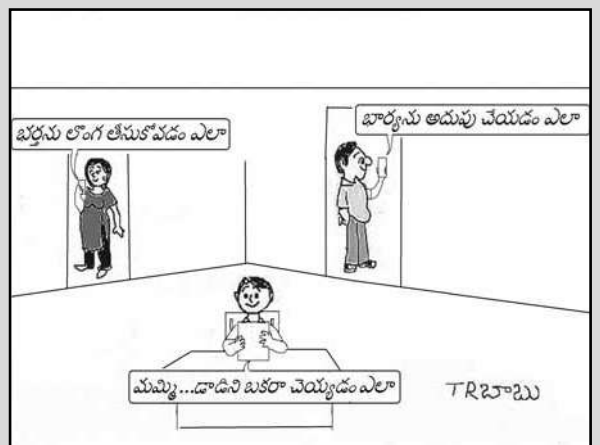
“అలా అనడం రాయలవారి ఉదారత చిన్నమ్మా. ఆయనతో నాకు పోలికేమిటి? ఆయన జీవితం కథైంది. కథ చరిత్రయింది. ఆ చరిత్ర బడిలో పాఠమయింది. నా కథ ఎవరికీ కావాలి. చరిత్ర తెలిసిన ఈ రాళ్లు మూగబోయినట్లే నా చరిత్రా నోరులేక మూగబోయింది. ఇప్పుడు సామాన్యుని కథ రాసే చరిత్రకారులు లేరు. రాసినా ఆ చరిత్రను తెలుసుకోవాలనుకునే మగ మహారాజులా లేరు” అన్నాడు తాతయ్య నిరాశగా.

“పోనీ నీ కథ నువ్వే రాసుకోవచ్చుగా తాతయ్య” అన్నాను ఆయనకు ధైర్యం ఇవ్వాలని. “మన కథ మనమే రాసుకుంటే అది జీవితచరిత్ర అవుతుంది గానీ చరిత్ర ఎలా అవుతుందమ్మా?” అన్నాడు తాతయ్య.

“అయితే మనలాంటి పేదవాళ్ల కథలన్నీ ఎవరికీ తెలియకుండానే పోతాయా తాతయ్య?” అన్నాను దిగులుగా.

“సామాన్యుల జీవితకథలు చరిత్ర పుటలకెక్కాలంటే ఆ సమాజంలోని జనులందరూ అతి సామాన్యులై ఉండాలి చిన్నమ్మా. అలాంటి సమాజంలో ఒక సాధారణ వ్యక్తి జీవితగాథ కూడా మనసును హత్తుకునే కథగా కలకాలం నిలిచిపోతుంది. ఘననీయమైన చరిత్రగా చిరకాలం మిగిలిపోతుంది.” అని “అయినా నువ్వు ఇంకా చిన్నదానివి. ఇవన్నీ నీకు ఎలా అర్థమవుతాయి?” అంటూ నా చేయి పట్టుకుని లేచి “లైట్ షోకు టైమయింది. వెళదాం పద” అన్నాడు తాతయ్య.

ఆయన వెంట వెళుతూ అనుకున్నాను- “నువ్వేమీ బాధ పడకు తాతయ్య. పెద్దదాన్నయ్యాక నీ కథ నేను రాస్తాను. అప్పుడది మా తాతయ్య కథగా నిలిచిపోతుంది. ఒక రారాజు చరిత్రగా మిగిలిపోతుంది.” ★

మధ్యయుగాల నుంచి కాలం మారుతూ వస్తోంది. నాటి అరాచకాలకు, అనాగరిక పద్ధతులకు క్రమంగా సమాజం దూరమవుతూ ముందుకు సాగుతోంది. ఆధునిక సమాజం వైపు అడుగులు వేస్తోంది. నాగరికతను సంతరించుకుంటోంది. ఈ పరిణామ క్రమంలో హింస కనుమరుగవుతోంది. స్వేచ్ఛ, సమానత్వం వైపు ప్రయాణిస్తోంది. ఏదో నేరం చేశారనే పేరుతో ఒకరి ప్రాణాన్ని మరొకరు తీసే హక్కు ఎవరికీ లేదు. చట్టబద్ధమైన మార్గాల్లో తప్ప చివరికి రాజ్యానికి కూడా ఈ హక్కు లేదు. న్యాయపరమైన విచారణ, సాక్ష్యాధారాలు, పై కోర్టులో అప్పీళ్లు, రాజ్యాంగాధి నేతల క్షమాభిక్ష వంటి చట్టపరమైన మార్గాలన్నీ మూసుకుపోయిన తరువాతే ఒక వ్యక్తి ప్రాణం తీసేందుకు సర్కారుకు చట్టం అనుమతిస్తుంది. ఆధునిక, నాగరిక సమాజంలో హత్య అన్న మాట వినడానికే అసాకర్యంగా ఉంటుంది.

ఇందుకు భిన్నంగా పేదల హక్కులు, వారి ప్రయోజనాల కోసం నిరంతరం పని చేస్తున్నామని చెప్పుకునే మావోయిస్టులు చట్టాన్ని తమ చేతుల్లోకి తీసుకోవడం అనాగరికం. వివిధ అంశాలకు సంబంధించి తామే విచారణ జరపడం, దోషులను తమదైన రీతిలో దండించడం క్షమించరాని నేరం. నేరాల విచారణకు పోలీసులు, న్యాయస్థానాల వంటి చట్టబద్ధమైన మార్గాలు ఉన్నప్పటికీ అన్నీ తామై వ్యవహరించడం, ఈ ప్రక్రియలో అమాయక ప్రజల ప్రాణాలను హరించడం అత్యంత హేయనీయం. పోలీసు ఇన్ ఫార్మర్స్ పేరుతో అమాయక గిరిజనులను శిక్షించడం దారుణం. తాము ఏ పేద ప్రజల కోసమైతే పని చేస్తున్నామని చెప్పుకుంటున్నారో వారినే లక్ష్యంగా చేసుకుని దాడులు జరపడం, కలినాతి కలిసంగా శిక్షించడాన్ని సభ్య సమాజం అంగీకరించదన్న సత్యాన్ని వారు గ్రహించడం లేదు.

అర్థంలేని కాలం చెల్లిన

ఇటీవల బిహార్ లో కొందరు మావోయిస్టులు పోలీసు ఇన్ ఫార్మర్స్ పేరుతో గిరిజనులను కిరాతంగా హతమార్చారు. రాష్ట్రంలోని గదు జిల్లాలో ఈ ఘటన చోటుచేసుకుంది. ఈ ప్రాంతం జార్ఖండ్ సరిహద్దుల్లో ఉంటుంది. ఉమ్మడి బిహార్ ను విభజించి 2000, నవంబర్ లో జార్ఖండ్ రాష్ట్రం ఏర్పాటుచేసిన సంగతి తెలిసిందే. అడిషనల్ డీజీపీ (లా అండ్ ఆర్డర్) కథనం మేరకు దుమారీయా పోలీస్ స్టేషన్ పరిధిలో ఈ నెల రెండో వారంలో (నవంబరు 13) ఈ ఘటన జరిగింది. సరయూ సింగ్ భోక్తా అనే గిరిజనుడు పోలీసు ఇన్ ఫార్మర్ గా పని చేస్తున్నారన్నది మావోయిస్టుల అనుమానం, అభియోగం. దీంతో ఆయన ఇంట్లో లేని సమయంలో ఆయన ఇద్దరు కుమారులు, వారి భార్యలను కిరాతంగా కాల్చి చంపారు. పశువుల కొట్టానికి వారి మృతదేహాలను వేలాడదీశారు. తమ గురించి పోలీసులకు ఎవరు సమాచారమిచ్చినా వారికి ఇలాంటి శిక్షే అమలు చేస్తామని హెచ్చరిస్తూ అక్కడ ఒక లేఖ వదిలివెళ్లారు. సీఎపి (సిటిజన్ షిప్ అమెండ్మెంట్ యాక్టు - పౌరసత్వ సవరణ చట్టం), ఎన్ ఆర్ సీ (నేషనల్ రిజిస్టర్ ఆఫ్ సిటిజెన్స్ - జాతీయ పౌరపట్టిక)లను వ్యతిరేకిస్తున్నట్లు ఆ లేఖల్లో పేర్కొన్నారు. బిహార్, ఛత్తీస్ గఢ్, జార్ఖండ్, తెలంగాణ రాష్ట్రాలలో ఇలాంటి ఘటనలు జరుగుతున్నాయి. తెలంగాణ సరిహద్దుల్లోని మహారాష్ట్రలోనూ మావోయిస్టుల కార్యకలాపాలు కొనసాగుతున్నాయి. గద్చిరోలి, గోండియా తదితర జిల్లాల్లో మావోయిస్టుల కదలికలు బలంగా ఉన్నాయి. పై రెండు జిల్లాలతో పాటు వార్ధా, యువత్మల్, అమరావతి, నాగపూర్ జిల్లాలను కలిపి విదర్భ ప్రాంతంగా వ్యవహరిస్తారు. దీనికి నాగపూర్ కేంద్రం. నాగపూర్ కేంద్రంగా విదర్భను ప్రత్యేక రాష్ట్రంగా ప్రకటించాలని గత కొంతకాలంగా అక్కడ పోరాటం కూడా కొనసాగుతోంది. ఈ నెలలో గద్చిరోలి జిల్లాలోని గ్వారాపట్టి అటవీ ప్రాంతంలో జరిగిన ఎదురు కాల్పుల్లో 26 మంది మావోయిస్టులు హతులయ్యారు. ఈ ప్రాంతం ఛత్తీస్ గఢ్ సరిహద్దుల్లో ఉంటుంది. కోర్చి తహశీల్ ప్రాంతంలోని గ్వారాపట్టి అటవీ ప్రాంతంలో పోలీసులు గాలింపు చేస్తుండగా ఎదురు కాల్పులు జరిగాయి. ఈ ఘటనలో

పోరాటాలు..

విధానాలు..

మావోయిస్టు అగ్రనేత బాబూరావు తేల్చుండే మరణించాడు. ఇతనిపై రూ.50 లక్షల రివార్డు ఉంది. అతని అనుచరులైన దిలీప్ వాల్మీ పాటిల్, కిషన్ జైమాన్లపై రూ.8 లక్షలు, రూ. 6 లక్షల రివార్డులు ఉన్నాయి. ఉన్నతాధికారి సౌమ్య ముండే నాయకత్వంలో గాలింపు చేపడుతుండగా ఎదురు కాల్పులు జరిగాయని జిల్లా ఎస్పీ అంకిత్ గోయల్ వెల్లడించారు. ఇక్కడ పోలీసులు మావోయిస్టులను ఏరివేసేందుకు గాలింపు చేపడుతున్నారు. దీన్ని జీర్ణించుకోలేని మావోయిస్టులు అమాయక గిరిజనులపై తమ ప్రతాపాన్ని చూపుతున్నారు. చట్టాలను పూర్తిగా తమ చేతుల్లోకి తీసుకుంటూ కిరాతకంగా వ్యవహరిస్తున్నారు. తద్వారా తాము ఏ లక్ష్యం కోసం అయితే పోరాడుతున్నారో ఆచరణలో అందుకు విరుద్ధంగా వ్యవహరిస్తున్నమన్న వాస్తవాన్ని గ్రహించడం లేదు.

బిహార్ దాని పొరుగున ఉన్న జార్ఖండ్, ఛత్తీస్ గఢ్ రాష్ట్రాల్లో నేటికీ మావోయిస్టుల కదలికలు బలంగానే ఉన్నాయి. ఛత్తీస్ గఢ్ లోని బస్సర్, సుకా జిల్లాలు వాటి సరిహద్దులో గల తెలంగాణాలోని ఉమ్మడి ఖమ్మం జిల్లా చర్ల, దుమ్మగూడెం తదితర ప్రాంతాల్లో నేటికీ మావోయిస్టుల కార్యకలాపాలు కొనసాగుతూనే ఉన్నాయి. దాదాపు పదేళ్ల క్రితం ఛత్తీస్ గఢ్ కు చెందిన కాంగ్రెస్ సీనియర్ నాయకుడు మహేంద్రవర్మను మావోయిస్టులు పొట్టన పెట్టుకున్న సంగతి అప్పట్లో సంచలనం కలిగించింది. పోలీసుల లక్ష్యంగా మందు పాతరలు పేల్చడం, పోలీసు వాహనాలను ధ్వంసం చేయడం మావోయిస్టుల లక్ష్యంగా మారింది. తాజాగా ఈశాన్య రాష్ట్రమైన మణిపూర్ లోని చురాచందపూర్ జిల్లా సింగ్ పట్ నబ్ డివిజన్లో ఈనెల 13న ఇండియన్ ఆర్మీకి చెందిన కల్నల్ త్రిపాఠీ ప్రయాణిస్తున్న వాహనాన్ని మావోయిస్టులు పేల్చివేశారు. ఈ ఘటనలో ఆయనతోపాటు ప్రయాణిస్తున్న భార్య అనుజా త్రిపాఠీ, వారి ఆరేళ్ల కూమారుడు అబిర్ త్రిపాఠీ, అన్నాం రైజిల్స్ కు చెందిన నలుగురు జవాన్లు మరణించారు. ఈ ఘటనను ప్రధానమంత్రి నరేంద్రమోదీ, హోంమంత్రి అమిత్ షా, మణిపూర్ ముఖ్యమంత్రి తీవ్రంగా ఖండించారు. దాడికి తమదే బాధ్యతని పీఎల్ఎ (పీపుల్స్ లిబరేషన్

ఆర్మీ) మణిపూర్ ప్రకటించింది. తమ లక్ష్యం అధికారే తప్ప ఆయన భార్య, కూతురు కాదని తరవాత పీఎల్ఎ ప్రకటించింది. అంతేకాక తీవ్రవాద ప్రభావిత ప్రాంతాల్లో కుటుంబాలతో ప్రయాణించవద్దని ఓ ఉచిత సలహా పారేసింది. ముందు దాడులు జరిపి ఆనక తీరిగ్గా విచారం వ్యక్తం చేయడం మావోయిస్టులకు కొత్తేమీ కాదు. వారికి పరిపాటైన విద్యే ఇది. ఈశాన్య భారతంలో పనిచేస్తున్న తీవ్రవాద సంస్థలకు పొరుగున ఉన్న చైనా దన్ను ఉందన్నది బహిరంగ సత్యం. భారత్ ను ప్రత్యక్షంగా ఎదుర్కొనే దమ్ములేని బీజింగ్ తెరవెనక కుతంత్రాలకు పాల్పడుతూ అస్థిరత సృష్టించేందుకు ప్రయత్నిస్తోంది.

గత కొన్నేళ్లుగా మావోయిస్టుల కార్యకలాపాలపై కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు నిఘా పెంచాయి. ఇందుకోసం ప్రత్యేక దళాలను ఏర్పాటు చేశాయి. గాలింపు చర్యలు ముమ్మరంగా చేపట్టాయి. వారిపై ఉక్కుపాదం మోపుతున్నాయి. కేంద్ర హోం మంత్రి అమిత్ షా మావోయిస్టు ప్రభావిత రాష్ట్రాల ముఖ్య మంత్రులతో తరచూ సమావేశ మవుతూ పరిస్థితిని సమీక్షిస్తున్నారు. వారికి దిశా నిర్దేశం చేస్తున్నారు. మావోయిస్టులను ఎదుర్కోవడంలో రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు అండగా నిలుస్తున్నారు. కేంద్రం నుంచి అదనపు బలగాలను పంపిస్తున్నారు. ఈ పరిణామాలతో మావోయిస్టులు ఉక్కిరి బిక్కిరి అవుతున్నారు. తమ కార్యకలాపాల గురించి పోలీసులకు ముందే తెలిసిపోతుండటంతో వారి ఆటలు సాగడం లేదు. దీనికితోడు తమ పంథా సరైనది కాదని గ్రహించి కొంతమంది మావోయిస్టులు లొంగిపోయి జనజీవన స్రవంతిలోకి రావడం మావోయిస్టులకు పెద్ద ఎదురుదెబ్బ. కన్నవారిని, కట్టుకున్న వారిని వదిలి, దశాబ్దాల తరబడి రహస్యంగా అడవుల్లో జీవిస్తూ తాము సాధించింది ఏమీ లేదని అనుభవపూర్వకంగా అర్థం కావడంతో పలువురు మావోయిస్టులు లొంగుబాటుకు సిద్ధమవుతున్నారు. జనజీవన స్రవంతిలోకి వచ్చి, అయినవారికి అండగా నిలుస్తూ, కష్టపడి, చట్టబద్ధమైన జీవనం సాగించడంలో ఉన్న సంతోషం మరెక్కడా లేదని వారికి తెలిసివస్తుంది. దీనికి తోడు వారి పునరావాసానికి, జీవనం సాగించేందుకు ప్రభుత్వాలు అనేక కార్యక్రమాలు చేపడుతున్నాయి. కొందరు సామాజిక కార్యకర్తలు లొంగిపోయినా మావోయిస్టుల్లో చైతన్యం కల్పించేందుకు, వారిని సన్మార్గంలో నడిపించేందుకు కృషి చేస్తున్నారు. కొంతమంది మావోయిస్టులు అధికారులను, సర్కారునూ నమ్మకపోయినా వీరిని పూర్తిగా విశ్వసిస్తూ ముందుకు నడుస్తున్నారు.

అడవుల్లో ఉంటూ రహస్య జీవితం సాగిస్తున్న వారి వైఖరిలో మార్పు కనపడుతోంది.

యువత వైఖరిలో మార్పు రావడం మావోయిస్టులకు పెద్ద ఎదురుదెబ్బగా చెప్పవచ్చు. కొత్తగా మావోయిస్టుల్లో చేరేందుకు యువకులు ఎంతమాత్రం సిద్ధంగా లేరు. వారు హేతుబద్ధమైన ఆలోచనలతో ముందుకు సాగుతున్నారు. మంచి విద్యతోనే తమ బతుకులు బాగు పడతాయని వారు విశ్వసిస్తున్నారు. అందువల్లే తమ శక్తియుక్తులను పూర్తిగా విద్యపైనే వెచ్చిస్తున్నారు. వారి ప్రయత్నానికి ప్రభుత్వాలు కూడా అండగా నిలుస్తున్నాయి. గిరిజనుల పిల్లల కోసం ఉద్యోగాల అర్హత వయసు పెంపు, అర్హత మార్పుల తగ్గింపు వంటి వెసులుబాట్లు కల్పిస్తున్నాయి. ఇలా ప్రభుత్వ వెసులుబాట్ల వల్ల లబ్ధి

పీపుల్స్ లిబరేషన్ ఆర్మీ దాడిలో మృతిచెందిన కల్నల్ త్రిపాఠీ కుటుంబం

పొందినవారు సాగిస్తున్న మెరుగైన జీవితం చూసి మరికొందరు వారి బాటలో ప్రయాణిస్తున్నారు. రాజకీయాల పరంగా కొన్ని అసెంబ్లీ, పార్లమెంటు సీట్లను గిరిజనులకు ప్రత్యేకించడంతో వారు పాలనలో భాగస్వాములు అవుతున్నారు. విధాన నిర్ణయాల్లో తమవంతు పాత్ర పోషిస్తున్నారు. అంతిమంగా ఈ పరిణామాలు మావోయిస్టులకు ఎదురుదెబ్బగా పరిణమిస్తున్నాయి. హింసతో తాత్కాలిక పరిష్కారం తప్ప శాశ్వత పరిష్కారం సాధ్యం కాదని వారికి అనుభవ పూర్వకంగా ఇప్పుడు అర్థమవుతోంది.

ప్రజల ఆలోచన విధానంలో మార్పు తీసుకు రావడం ద్వారా, అవగాహన కల్పించడం ద్వారా, దారితప్పిన యువతలో పరివర్తన తేవడం ద్వారా మాత్రమే మెరుగైన సమాజాన్ని నిర్మించగలం. రేపటి పౌరులకు మంచి భవిష్యత్తును అందించగలం. అంతేతప్ప అర్థరహితమైన పోరాటాల ద్వారా, కాలం చెల్లిన విధానాలతో ముందుకు వెళ్లడం వల్ల జరిగే మేలు కన్నా కీడే ఎక్కువన్న చేదు నిజాన్ని గుర్తించడం అవసరం. ఈ విషయాన్ని మావోయిస్టులు ఎంత త్వరగా గ్రహిస్తే వారికీ, సమాజానికీ అంత మంచిది.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

ఒకపక్క రాష్ట్రంలో వరదలు సంభవించి రాయలసీమలోని చిత్తూరు, కడప, అనంతపురం, కర్నూలు; కోస్తాలోని నెల్లూరు జిల్లాల ప్రజలు తీవ్ర అవస్థలు పడుతుంటే వైకాపా, తెలుగుదేశం రెండూ ఒకరి మీద ఒకరు పైచేయి సాధించాలని బురద జల్లుకుంటున్నాయి. తమ అనుకూల, వ్యతిరేక నేతల ప్రచారంతో అటు అధికారపక్షం.. ఇటు ప్రతిపక్షం ఒకరిపై ఒకరు దుమ్మెత్తి పోసుకుంటున్నారు. సోషల్ మీడియాలో ఈ పార్టీలు చేస్తున్న అల్లరి, హెచ్చరికలు, సవాళ్లతో ఆంధ్రప్రదేశ్ లో ఉద్రిక్తత వాతావరణం అలముకుంది. కానీ ఐదు జిల్లాల ప్రజలకు వచ్చిన ముప్పును మాత్రం ఎవరూ పట్టించుకోవడం లేదు.

పెన్నా, పావనీ, పింఛ, మాండవ్య, బహద్రా, చెయ్యేరు నదులు ఉధృతంగా ప్రవహిస్తున్నాయి. దీనితోడు వాగులు, వంకలు ఉరకలేత్తుతున్నాయి. వేలాది ఎకరాల్లో పంట పొలాలు నీట మునిగాయి. మరణాలు సంభవించాయి. వరద తమ సర్వస్వాన్ని లాక్కెళ్లిపోవడంతో వీరు బికారులైపోయారు. ఆహారం లేదు. నీరు లేదు. కరెంట్ లేదు. చెప్పుకుందామంటే ఒక్క ప్రభుత్వ అధికారి రావడం లేదు. ఇంత దుర్భరమైన పరిస్థితి వరద బాధిత ప్రాంతాల్లో ఉంది. వరదలు ఆగిపోయినప్పటికీ అది సృష్టించిన విలయం మాత్రం ఇంకా కొనసాగుతూనే ఉంది. చిత్తూరు, కడప, అనంతపురం, నెల్లూరు జిల్లాల్లో కొన్నివేల మంది ప్రజలు వరద ముంపు భయంతో ఇళ్లు వదిలి వెళ్లిపోయారు. వారంతా రోడ్ల మీద కాలం

గడుపుతున్నారు. తిరుపతి పట్టణంలో వరదనీరు నిలబడిపోయింది. మంచినీటికి కటకటలాడు తున్నారు. రెండు రోజుల నుంచి ప్రయత్నిస్తున్నా పూర్తి స్థాయి కరెంటు సరఫరా చేయలేదు. రాయలచెరువు కట్ట ఏ క్షణమైనా తెగిపోతుందని అధికారులు చాటించు వేయడంతో ప్రజలు ఆందోళనతో అక్కడి నుంచి వెళ్లిపోయేందుకు సిద్ధపడ్డారు. కాని వారిని తరలించేందుకు ఎలాంటి సహాయ, పునరావాస కార్యక్రమాలూ పెద్దగా చేపట్టలేదు. ముఖ్యమంత్రి అక్కడ పర్యటించి సమీక్ష చేసి ఉంటే అధికారులు ఇంకొన్ని జాగ్రత్తలు తీసుకుని ఉండేవారు. కానీ సీఎం జగన్ హెలికాప్టర్ లో వరద ప్రాంతాలను చూసి నేరుగా తాదేపల్లికి వెళ్లిపోయారు.

కడప జిల్లా రాజంపేట నియోజకవర్గంలో పరిస్థితి మరింత దారుణంగా ఉంది. ప్రభుత్వం స్పందిస్తుందన్న నమ్మకం కూడా ప్రజలకు కలగడం లేదు. స్వచ్ఛంద సంస్థలు సొంత ఖర్చుతో అన్నదానం చేయిస్తున్నారు. రోడ్లన్నీ కోతకు గురై కట్టకపోయాయి. ధ్వంసమైన రోడ్లు, కూలిన కరెంట్ స్తంభాలను నిలబెట్టి కరెంటు సరఫరా ఎప్పటికీ పునరుద్ధరిస్తారో అర్థం కాని పరిస్థితి. నెల్లూరులోనూ ఇదే పరిస్థితి. నెల్లూరు నగరం సగం నీట మునిగింది. వందల మంది పేదలు తిండి, నీళ్లు కూడా లేక తిప్పలు పడుతున్నారు. రాష్ట్రంలో ఇంత బీభత్సం జరిగితే మంత్రివర్గం మాత్రం రాజకీయాల మీదే దృష్టిపెట్టింది. చంద్ర బాబును విమర్శించడం, తెలుగుదేశం ఎమ్మెల్యేలు వివేకానందరెడ్డి హత్య అంశంపై జగన్ కుటుంబంపై ఆరోపణలు చేయడం, వైకాపా ఎమ్మెల్యేలు చంద్రబాబు భార్య భువనేశ్వరిదేవి వ్యక్తిత్వాన్ని కించపరిచేలా అవమానించడం, దానికి తెదేపా నేతలు ప్రతి విమర్శలు చేయడం, చంద్రబాబు బాధపడటం వంటివి ప్రజలకు తెలిసిందే. ఇప్పుడు వీటిపైన అందరి దృష్టి మళ్లీ రాష్ట్రంలో పెద్ద చర్యకు దారితీశాయి. కాని అతిపెద్ద ప్రమాదంలో ఉన్న అయిదు జిల్లాల్లోని వరద బాధితులకు చేయాల్సిన సహాయ, పునరావాస చర్యల గురించి ఎవరూ ఆలోచించడం లేదు. ప్రజల సమస్యలు పరిష్కరించాల్సిన అసెంబ్లీ రాజకీయ పోరాటాలకు వేదికైంది. ఇలాంటి రాజకీయాలతో ప్రజలు తీవ్రంగా నష్టపోతున్నారు. వారిని ఆదుకునే దిక్కు కూడా కనిపించడం లేదు.

సాంకేతిక సంస్థల ఎన్నికలు పూర్తయ్యాయి. ఎప్పటిలానే అధికారపార్టీ అక్రమాలు, రింగ్ గేమ్ చేసి ఎన్నికల్లో గెలిచినట్లు ప్రతిపక్షాలన్నీ ఆరోపిస్తున్నాయి. ఎన్నికల్లో జరిగిన ఓట్ల కొనుగోళ్లు, దొంగ ఓట్లు వేయించేటప్పుడు తీసిన వీడియోలు ప్రత్యక్ష సాక్ష్యంగా కనిపిస్తున్నాయి. తిరుపతి, బద్వేలు ఉపఎన్నికలు, స్థానిక సంస్థల ఎన్నికల్లో చేసినట్లు ఈ ఎన్నికల్లో కూడా ప్రభుత్వం గెలుపు కోసం అధికార దుర్విని

యోగానికి పాల్పడిందని అందరూ విమర్శిస్తున్నారు. ఈ నేపథ్యంలో ఒకరోజు శాసనసభ సమావేశాలు జరుపుతామని ప్రభుత్వం పేర్కొంది. 2014 నుంచి ఇప్పటి వరకు జరిగిన శాసనసభ సమావేశాల తీరునుబట్టి మరల గొడవలు జరుగుతాయని అందరూ ఊహించారు. అదే జరిగింది. ముఖ్యమైన అంశాలపై చర్చలు జరపడానికి ఒక్కరోజు సరిపోదని విపక్షాలు ప్రశ్నించాయి. ఎన్నికల్లో ఓడిపోయిన చంద్రబాబు మొహం చూడాలని ఉందని ముఖ్యమంత్రి బీబీసీ సమావేశంలో వెక్కిరిస్తున్నట్లు పత్రికల్లో వార్తలు వచ్చాయి. చంద్రబాబు మొదటిరోజు సభకు హాజరుకాలేదు. ప్రతిపక్షం డిమాండ్ మేరకు ఒకరోజు నిర్వహించాలనుకున్న అసెంబ్లీ సమావేశాన్ని వారం వరకూ పొడిగించారు. తర్వాత తెలుగుదేశం, వైకాపా ఎమ్మెల్యేలు ఒకరిపై ఒకరు విమర్శించుకుంటూ వ్యక్తిగత విషయాలను తవ్వుకున్నారు. సభలో లేని, రాజకీయాలకు సంబంధం లేని మహిళా వ్యక్తిత్వాన్ని దెబ్బతీసేలా వైకాపా ఎమ్మెల్యేలు విమర్శించారని తెలుగుదేశం ఆరోపించింది. చంద్రబాబు తెదేపా కార్యాలయంలో మీడియా సమావేశం నిర్వహించి విలపించారు. అంతేకాదు, తను ఈ సభను బహిష్కరిస్తున్నానని, తిరిగి ముఖ్యమంత్రిగానే అడుగు పెడతానని ప్రతిజ్ఞచేశారు. కోపించిన తెలుగుదేశం పార్టీ రాష్ట్ర వ్యాప్తంగా నిరసన కార్యక్రమాలు

ప్రజలకు ఏం

నిర్వహించింది. మీడియా సమావేశాల్లో వైకాపాను దుమ్మెత్తిపోశారు. వైకాపా కూడా తక్కువేమీ తినలేదు. వారు కూడా ఢీ అంటే ఢీ అన్నట్లుగా మాట్లాడారు. వీరి తిట్లపూరాణం మీడియాలో సోషల్ మీడియా లోనూ ఘాటుగా సాగుతోంది. చర్చలలో, ప్రసారాలలో ఒకరిపై ఒకరు విశృంఖల కథనాలు, తిట్లతో కాలక్షేపం చేస్తుంటే ప్రజలు అనస్థించు కుంటున్నారు. వైసీపీ, తెదేపా తమ రాజకీయ స్వార్థం కోసం తప్పు ప్రజా సమస్యలపై దృష్టి పెట్టకపోవడాన్ని ప్రశ్నిస్తున్నారు.

అసెంబ్లీని ప్రజల సమస్యలను పరిష్కరించే వేదికగా కాకుండా తమ అహంకారం, అధికార మదం, ఆరోపణలు, సవాళ్లు, హెచ్చరికలు, తిట్లు తిట్టుకునే వేదికగా మార్చేశారు. గంటలకు గంటలు, రోజుల తరబడి అవహేళన, ప్రతిసవాళ్లతో అసెంబ్లీ హోరెత్తిపోతోంది. చంద్రబాబు ప్రభుత్వంలో వైకాపాపై తెలుగుదేశం ఎమ్మెల్యేలు అవహేళనతో ప్రవర్తించారు. ఇప్పుడు వైకాపా నాయకులు అంతకుమించి చేస్తున్నారు. ఇవే కాకుండా అధికార,

చంద్రబాబు

ప్రతిపక్ష నాయకులు ఒకరిపై ఒకరు చేసుకుంటున్న వ్యక్తిగత ఆరోపణలు సభా బహిష్కారానికి దారితీస్తున్నాయి. గతంలో ఉమ్మడి ఏపీలో ఎన్టీఆర్, తమిళనాడులో జయలలిత అధికారవక్తంతో గొడవపడి అధికారం వచ్చాకే సభలోకి వస్తామని ప్రతిజ్ఞలు చేశారు. జగన్ ప్రతిపక్ష నాయకుడిగా ఉన్నప్పుడు కూడా సభను బహిష్కరించారు. చివరి ఏడాది వైకాపా ఎమ్మెల్యేలంతా అసెంబ్లీకి హాజరు కాలేదు. వైకాపా అధికారంలోకి వచ్చాక ఇప్పుడు చంద్రబాబు కూడా సభను బహిష్కరిస్తూ ముఖ్యమంత్రిగానే అడుగుపెడతానని ప్రకటించారు. తాము కూడా అసెంబ్లీకి వెళ్లమని తెదేపా ఎమ్మెల్యేలు నిర్ణయించుకున్నట్లు ప్రచారం జరుగుతోంది. ఈ రెండు పార్టీలు ఈ విధంగా రాజకీయ వైరాలతో సభను బహిష్కరించడం, జరిగినప్పుడు కూడా సమస్యలపై చర్చ గాక వ్యర్థ వివాదాలతో కాలం వృథా కావడం బాధాకరం, ఇది ప్రజలకు తీవ్రనష్టం. పార్టీలు రాజకీయాల అర్థం మార్చివేశాయి. మనం ప్రజాస్వామ్యంలో ఉన్నాం. ఈ సమాజంలో ప్రజల కోసం పని చేయడం పాలక, ప్రతిపక్షాల బాధ్యత. అసెంబ్లీని బహిష్కరించడం వల్ల సమస్యలపై అర్థవంతమైన చర్చ జరిగే అవకాశం ఉండదు. పాలకపక్షాన్ని సరైన దారిలో పెట్టి సలహాలు, సూచనలు ఇచ్చే అవకాశం ఉండదు. తమ

కక్షపూరిత సంభాషణలకు, దుర్భాషణలకు వేదిక కావడం అత్యంత విపాదకరం. ప్రజా సమస్యలను పక్కన పెట్టి ఆడపడుచులపై వ్యక్తిగత దూషణలకు దిగడం అరాచక పాలనకు నాంది పలుకుతుందని భాజపా జాతీయ ప్రధాన కార్యదర్శి దగ్గుబాటి పురంధరేశ్వరి విమర్శించారు. ఈ చర్యను భాజపా రాష్ట్ర శాఖ కూడా ఖండించింది. సభలో లేని వ్యక్తులనుద్దేశించి మాట్లాడడం సభా మర్యాద కాదు అనేది స్పీకర్కు తెలియని విషయమేమీ కాదు. సభలో లేని మహిళను అన్యోపదేశంగానైనా బిడ్డల పుట్టుకను వివాదాస్పదం చేయడం, నిందారోపణలు చేయడం లైంగిక వేధింపుల కిందకే వస్తుంది. అత్యున్నత శాసనసభలో ఈ రకమైన లైంగిక సంభాషణలను

తురగా నాగభూషణం

ప్రవర్తన మాత్రమే శాశ్వతమని గ్రహించాలి. మహిళలను ఉద్దేశించి చేసే సైగలు సైతం లైంగిక వేధింపుల కిందకే వస్తాయని ఇండియన్ పీనల్ కోడ్ నిర్వచిస్తోంది. అభ్యంతరకర పదాలను ఉపయోగించారన్న వార్తలు అన్ని ప్రముఖ పత్రికల్లో వచ్చాయి.

సందేశమిస్తున్నారు?

గురించి ఆలోచించి, మంచిచేస్తారనే ఉద్దేశంతోనే ప్రజలు నాయకులను నమ్మి ఓట్లువేసి గెలిపించి ప్రజాప్రతినిధులుగా అసెంబ్లీకి వంపుతున్నారు. ఇప్పుడు అసెంబ్లీని బహిష్కరించడం వల్ల ప్రజలు వారికి అప్పగించిన బాధ్యతను ఎలా నెరవేరుస్తారు? తప్పుగా ఎవరు మాట్లాడినా వారిపై చర్య తీసుకోవాలి. కోర్టులు ఉన్నాయి. అంతే తప్ప సభ నుంచి వెళ్లిపోవడం సరైన ప్రతిస్పందన కాదని ప్రజలు అంటున్నారు. రెండున్నరేళ్లు మిగిలిన శాసనసభా కాలాన్ని వినియోగించుకుంటేనే ప్రజల సమస్యలపై పోరాడే అవకాశం ఉంటుంది.

మహిళలను కించపరచడం తగదు!

ఇంత ఉద్రిక్తతలకూ కేంద్ర బిందువు రాజకీయాలకు సంబంధం లేని మహిళ వ్యక్తిత్వం హరించేలా అసెంబ్లీలో దూషించడం. ఇది ప్రతి ఒక్కరూ ఖండించాల్సిందే. రాజకీయాల్లో విమర్శలు, ప్రతివిమర్శలు సహజం. విమర్శలు ప్రజా సమస్యలపై జరగాలి గాని వ్యక్తిగత విమర్శలు తగవు. సమస్యలపై చర్చించే ప్రజా వేదికగా ఉండాలైనా శాసనసభ...

నిరోధించాల్సిన బాధ్యత, చర్యలు తీసుకోవాల్సిన బాధ్యత స్పీకర్దే. ప్రజలకు బాధ్యత వహిస్తామని, రాజ్యాంగాన్ని పరిరక్షిస్తామని, చట్టాలను గౌరవిస్తామని ప్రకటించి, ప్రమాణం చేసి, ప్రజాప్రతినిధులుగా ఎన్నికైన వారు ప్రతిపక్షాలను మరీ ముఖ్యంగా ప్రతిపక్ష నాయకుడిని లక్ష్యంగా చేసుకుని దూషించడం శాసనసభకు, శాసనసభా నాయకుడికి గౌరవప్రదం కాదు. కొందరు ఎమ్మెల్యేలు మాట్లాడిన తీరు అత్యంత ఆక్షేపణీయంగా ఉంది. ఆఫ్ డి రికార్డు మాట్లాడినా చుట్టూ ఉన్న ఎమ్మెల్యేలు, విలేకరులు అందరూ జరిగిందేమిటో, మాట్లాడిందే మిటో విన్నారు. దీనిపై స్పీకర్ విచారించి, అసభ్య సంభాషణలు చేసిన ఎమ్మెల్యేలపై చర్య తీసుకోవాలి. మహిళలను గౌరవించడం మాత్రమే కాదు... మహిళల కోసం చేసిన చట్టాలను రక్షించాల్సిన బాధ్యత కూడా శాసనసభ స్పీకర్కు ఉంది. అసెంబ్లీలో ఏమి మాట్లాడినా చెల్లుబాటువుతుందనే ధోరణికి అడ్డుకట్ట వేయాలి. అధికారం, సభలో మంద బలం ఎప్పుడూ శాశ్వతం కాదని, కేవలం మన హృదయానందం,

ఆ పదాలు మహిళల లైంగికతను కించపరుస్తూ పదజాలం వాడినప్పుడు కచ్చితంగా వారిపై కేసు నమోదు చేయాలి. స్పీకర్ విజ్ఞతతో ఆలోచించి చట్టపరమైన చర్యలు చేపట్టాలి. ఇప్పటికే ఒక ఎమ్మెల్యే చేసిన లైంగిక దూషణలు యూట్యూబ్లో ప్రసారమవుతున్నాయి. శాసన సభ్యుల నైతిక ప్రవర్తనపైన చర్యలు చేపట్టాల్సిన బాధ్యత కూడా వారి మీద ఉంది. మహిళలకు సాధికారత కల్పిస్తున్నామని గొప్పలు చెప్పుకుంటూ, నీచ పదజాలాన్ని వాడే తమ ఎమ్మెల్యేలను సమర్థించుకోవడం ముఖ్యమంత్రికి సరికాదు. ఇప్పటికైనా ముఖ్యమంత్రి తన పార్టీ ఎమ్మెల్యేలను హెచ్చరించి, తప్పును బహిరంగంగా ఒప్పుకోవాలి. ఆడపడుచులను గౌరవించడం అనేది మన సంస్కృతి. అటువంటి సంస్కృతిని రాబోయే తరాలకు అందించాలి. ఈ అరాచక సంస్కృతిని ఆపేయాలి. ప్రజా సమస్యలపై పోరాడాలి. రాబోయే తరాలకు బంగారు బాట వేసేలా మన నడవడిక ఉండాలి.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

అలికిడిని అర్థం చేసుకున్న మాకలి, “లోపలికి అనుమతి ఉంది!” కేకవేసింది. పూజగది ద్వారం సమీపానికి వచ్చిన భటుడు,

“రాజమాత ఆజ్ఞమేరకు వద్దాది అతిథులవారిని సమాలోచన మందిరానికి చేర్చాం. మిగిలినది తమ ఆనతి!” వినయంగా తలవంచి వల్లింపు చేశాడు.

“మేం చెప్పేవరకూ వారిని అక్కడే విడిది చేయించండి. మా మాటకోసం మీరు ఎదంగా వేచి ఉండండి!”

రాచగన్నియ భటుని పురమాయించింది. అదేశం అందుకున్న ఉద్ధారకుడు పెద్దల దృష్టి నుంచి తొలగిపోయాడు. మరోసారి అసలు మాటల వైపు వస్తున్నట్టుగా గన్నియ తన సందేహాలను తల్లి వద్ద బయటపెట్టింది.

“వద్దాది దిగువరాజ్యం. దిగువ మర్కాలు తెలిసిన రాజ్యం. సంప్రదాయం, సంస్కృతి, భాష, ఆచారం, వ్యవహారం అన్నింటా మనకి వ్యతిరేకమే. అలాంటప్పుడు పెళ్లిబంధాలు ఎలా నిలవగలవు?” అడగనే అడిగింది.

అలికించిన మాకలి గొంతున పచ్చివెలక్కాయ వడ్డట్టయింది. వెంకటేశుడు ఎప్పటిలాగానే

వెరితరగా మొహం పెట్టాడు. తేరుకున్న మాకలి, ‘చెప్పవలసినదానికంటే ఇప్పటికే ఎక్కువగా కూతురికి చెప్పిఉన్నాను. రాజ్య సంక్షేమమే కాకుండా గన్నియ జీవితమూ ఈ విషయంతో ముక్తకృమై ఉంది. ఇంతకుమించి తను చెప్పకూడదు. పక్కవారి బతుకులను గురించిన గీతలను దాటకూడదు.’ లోలోనే తలపోసింది. మరుక్షణమే కర్తవ్యనిష్ఠతో,

“పాలకోసం రాళ్లు మోసి తీరాలన్నది నా అభిమతం. అయినప్పటికీ మీ మనుగడకు సంబంధించిన నిర్ధారణలు మీరే చేయవలసి ఉంటుంది. మీ తీర్పులే అంతిమం. వద్దాది రాయబారిని పిలిపిస్తాను. ఆయనతోనే మాట్లాడండి. చెప్పవలసిందేదో చెప్పి పంపండి. ఈ పర్వాన్ని ఇంక సాగదీయవద్దు.” అంటూనే ఉద్ధారకుణ్ణి కేకవేసి పిలిచింది. వెంకటేశుడు, రాచగన్నియ ఏం మాట్లాడతారోననేది తనకు అనవసరమన్నట్టుగా ప్రణవశర్మను ప్రవేశపెట్ట వలసిందిగా ఆనతి ఇచ్చేసింది. అనుకోని ఈ ఘటనకు బిడ్డలిద్దరూ తొలుత తత్తరపడినా జరగాల్సింది జరుగుతుంది అన్నట్టుగా ఉండిపోయారు.

మాకలిశక్తి అదేశాలు విడుదలైన కొద్దిసేపటికే ప్రణవశర్మ పూజాగృహానికి విచ్చేశాడు. వచ్చినవెంటనే పాలవెల్లిలో కొలువుతీరిన నీలకంఠునికి భక్తిగా నమస్సులు చెల్లించాడు. మనసులోనే శివుని స్తుతిస్తూ కొన్ని క్షణాలు ఉండిపోయాడు. ఆ మీదట నందరాచ ప్రతినిధుల సమీపానికి వచ్చాడు. వారికి వందనాలు

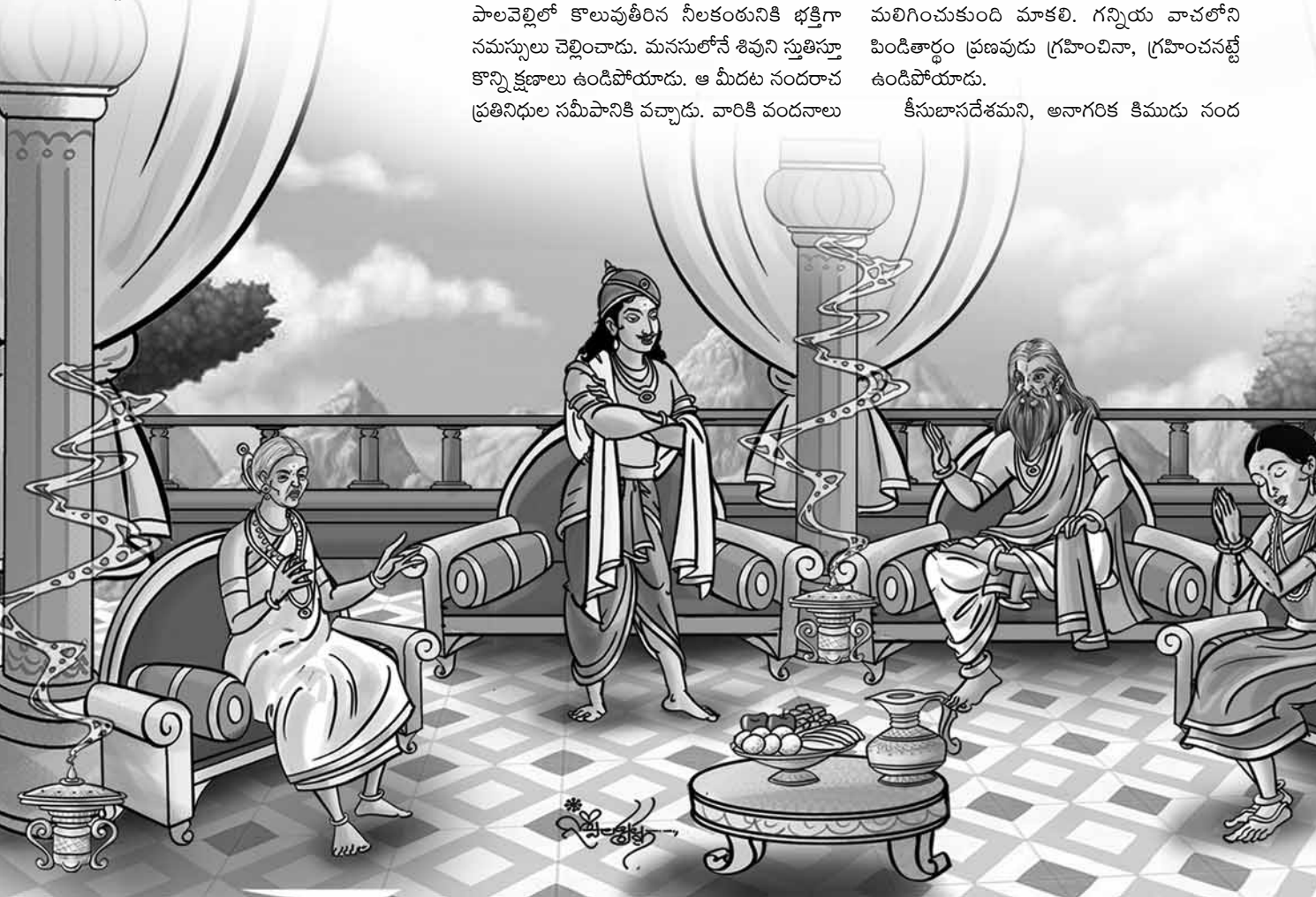
అర్పణ చేశాడు. ప్రతినమస్కారాలు అందుకున్నాడు. వారు అభ్యర్థించిన మీదట ఉచితాననాన్ని స్వీకరించాడు. పులుకూపులుకూ అందరినీ చూస్తూ ఉండి పోయాడు. మాట మాత్రం బయల్పడలించలేదు.

కాలం కొంచెంసేపు అక్కడ లయమందినట్టుగా అయింది. సృష్టి మొత్తం స్తంభీభూతమైనట్టే అయింది. ముందుగా కదిలింది రాచగన్నియే. మాకలి తల పోసింది అదే. ఏ అంశం మీదనయినా ఓంప్రదంగా మాట్లాడేది గన్నియే. వెంకటేశుడు చెల్లిమాటకు కట్టుబడేవాడే కానీ మరొకటి కాదు. ఆమె తలచి నట్టుగానే కుమార్తె అందుకుంది. ఎదురుగా కూర్చున్న ప్రణవశర్మకు చేతులు జోడించి జోర పలుకుతూ,

“కీసుబాసదేశము.. కిముడు నందపురము.. మీకు స్వాగతం చెబుతోంది. మా మర్కాలు మిమ్ము సావధానులను చేసినట్టుగా భావిస్తాం!” మన్ననగా మాట్లాడినట్టు మాట్లాడింది. అయినప్పటికీ ఆ మాటల్లోని కాసంతగా కలగలిసి ఉన్న వెటకారపు ఛాయలు మాకలిశక్తికి, ప్రణవులవారికి అర్థం కాకపోలేదు.

‘ఇంత పెదసరం పెద్దల సమీపాన కూడదు.’ కూతురుతో అనాలనే ఉన్నా లోలోపలే ఈ మాటను మలిగించుకుంది మాకలి. గన్నియ వాచలోని పిండితార్థం ప్రణవుడు గ్రహించినా, గ్రహించనట్టే ఉండిపోయాడు.

కీసుబాసదేశమని, అనాగరిక కిముడు నంద

డా॥ చింతికిం
శ్రీనివాసరావు

పురమనీ వడ్డాదివారే కాదు. దిగువరాజులందరూ ఎగువ దేశమైన నందాన్ని సతనిత్యమూ వెక్కిరింత పెడుతుంటారనేది ప్రణవశర్యకు తెలియిందికాదు. ఆ సంగతే గుర్తుచేస్తున్నట్టుగా ఇప్పుడు గన్నియ ముదలకిస్తోందనీ ఆయనకు తోచకపోలేదు. అయినా నయమనాన్నే శరణువేదాడు. ప్రణవయ్య సామాన్యుడు కాదు. ఇలాంటి వ్యవహారాలన్నీ వడ్డాదిలో నడిపించి తలపండించుకున్నవాడు. పట్టుబట్టి ఎప్పుడో దాటినవాడు. అసలైన వ్యవహార. సినలైన తగుమనిషి. చక్కని తీర్పురి. పట్టిన పనిని సానుకూలం చేసుకునేదాకా పట్టుబడిన మనిషి నోరుపెట్టి వ్యాజ్యాన్ని పాడుచేయడం అతని జీవితంలోనే లేదు. అందుకే ఆయన అడుగిడిన చోటల్లా శుభోజయం. అలా అని మాట దగ్గర మాట వచ్చినప్పుడు సంగిరిపింగిరిగా వ్యవహరిస్తాడనీ అనుకునే వీలేదు. అది అతని తత్వానికే పడదు. ఆయన మంచికి మంచి. చెడ్డకి చెడ్డ. గట్టికి గట్టి. మెత్తకు మెత్త. అందుకే పరి షక్ష్మమానస చతురునిగా వాక్కులు వండి వార్చాడు.

“యువరాణీ రాచ గన్నియ వలికిన స్వాగతవచనాల గూడా రాన్ని గ్రహించక పోలేదు. ఇరుగద్దెలకూ కల్యాణకంకణాలను ధరించజేయాలన్న కాంక్షతో వచ్చినవాణ్ణి. అంతకు అంతగా మాటలు వలకడం మంచిది కాదు. ఇక కీసుబాసలంటున్నారు. రాజ్య యశోచంద్రికలు ఆ చంద్రతారార్యమూ నిలిచి ఉంటాయి గానీ భాషలతో ఏం పని!

అవి చలనశీలమైనవి. అనునిత్యమూ మార్పులు చెందుతూ ఉండేవి. వాటిపై ఆలోచన ఎందుకు?” తెలివిగా ప్రణవశర్య ముక్తాయించేసరికి మాకలిశక్తి మోదం పొందింది. వెంకటేశుడి చిత్తమూ స్థిమితపడింది. గన్నియ మాత్రం వడ్డాదిమంత్రి తన మనసు మొత్తాన్నీ ఔపోసన పట్టేశాడన్న ఇంగితానికి వచ్చింది. ఆ వెంటనే తనదేం తప్పుకాదన్నట్టుగా,

“నేనేం మాటవరసకు చెప్పిన స్వాగతం కాదది. మనసులోంచి వచ్చినదే.” సర్దుకోబోయింది. అంత సర్దుబాటు ఆ పిల్లకు అవసరం లేదన్నట్టుగా,

“మాటలు వరుసును బట్టి కూడా వెదలివస్తాయని నాకు తెలియదా అమ్మా! పెళ్లి చేసుకోవాల్సింది నువ్వు రేపు వడ్డాది మహారాణివయితే నిన్ను సేవించు కోవాల్సిన ధర్మం నాది.” నిబద్ధతగలిగిన రాజో ద్యోగిలా వలికాడు. గన్నియ విచిత్రపడిపోయింది.

‘ఎంతలో ఎంతగా వాక్యకోవిదుడయ్యాడీ అమాత్యతేఖరుడు. చాకచక్యమంటే ఇతనిదేను. అందుకే నేటికీ వడ్డాది సింహాసనం పరాయివారితో అంటు కాలేదు.’ మదిలోనే అనుకుంటూ,

“ప్రణవయ్యా! వడ్డాదికీ, నందానికీ అందమైన వివాహబంధం సాధ్యమేనంటారా? బహుభంగుల భేదాల ఎగువ దిగువ అధికారపీఠాలు బాసికాలు కట్టుకుంటే బంధుసూత్రాలు బిగుసుకుంటాయంటారా? వాళ్లది దుకాణం మీద బియ్యం, దుక్కుమీద ముక్క తంతు. మాది కోసుకుని, తెంపుకుని, కొట్టుకుని మింగే వంతు. జరగరానిది జరిగితే రెండు దేశాలకూ ముప్పేనే.” అదగవలసిన ప్రశ్నలన్నీ అదగనట్టుగానే తెలివిగా వేలార్చింది. చెల్లెలి వాదన తమందవు వెంకటేశుణ్ణి కొద్దిపాటిగా కదిలించింది.

‘వరుసాచ్చాక ఏదో ఒక పెళ్లి పేల్చుకోక తప్పుదు కదా! సింహాసనం కోసమే అయితే అలాంటి వివాహం చేసుకోవడానికి అభ్యంతరం ఏంటట.’ లోలోనే వినుక్కున్నాడు. మాకలిమాత ఈ విధాన యోచించలేదు.

‘అదగవలసిందే. ఈ పట్టున గన్నియ ఎన్ని సందేహాలు తీర్చుకుంటే అంతమందిదే. పెళ్లయ్యాక

భార్యాభర్తలకు పొరపొచ్చాలు రావడం మంచిది కాదు.’ మాదిరిగా తలచింది.

ప్రణవశర్య రాచగన్నియ అంతరంగాన్ని గ్రహించాడు.

“పిల్ల గట్టిగా మాట్లాడవచ్చునేమోగానీ బుద్ధిగలది. అంత్య నిష్ఠురం కంటే ఆది నిష్ఠురమే మంచిదన్న ఆ పాప భావనను తక్కువచెయ్యలేం.’ అనుకుంటూ గన్నియకు సరైన జవాబులిచ్చేందుకు సిద్ధపడ్డాడు.

“మెరకపల్లాలు రెండూ భిన్నమైనవని, వాటి నడత, నడక విభిన్నమైనవని నాకూ తెలిసిందేనమ్మా! అయితే ఇవన్నీ మనుషులు సృష్టించుకున్నవే గనక మానవప్రకృతీ వీటిని పరిమార్చగలదు. మీరు మరో ఆలోచన పెట్టుకోకండి. అటు వడ్డాదిని ఆశించి పావులు కదుపుతున్న ముప్పురుల సంఖ్య నానాటికీ పెరుగుతున్నట్టే, ఇటు నందరాజ్యాన్నీ దత్తం చేసుకునేందుకు కొందరు దుర్మార్గులు తహతహ లాడుతున్నారు. ఈ తరుణంలో మనం మేల్కొనవలసి ఉంది. అప్పుడెప్పుడో గజపతులు ఈ పద్ధతిలోనే మీతో వియ్యమంది నందాన్నీ, కటకాన్నీ కాపాడుకున్న వైనం ఎలా మరువగలం?” ఉన్నదున్నట్టుగా చెప్పేశాడు.

కటకం గజపతుల అంశం ఎప్పుడయితే ప్రస్తావనకొచ్చిందో అప్పుడిక పూజామందిరమంతా మరింత మౌనం పట్టినట్టుగా మారిపోయింది. ఈ మౌనానికి తగినట్టుగానే తైలదీపాలు ఆరిపోవడంతో దీపనిర్వాణగంధం ప్రజ్వలిల్లింది. అప్పటివరకూ దేవతామూర్తుల ముందు వెలువడిన గంధపు సువాసనలు మెల్లగా గది గవాక్షాలనుంచి బాహ్య ప్రపంచంలోకి చేరిపోయాయి. ఈ సమయంలోనే మాకలిశక్తి కంఠం ఖంగుమంది.

“విప్రులవారూ! నాదొక మనవి.” చిన్నమెత్తు అలసత్వమూ లేకుండా ఈ మాటలు దొర్లించింది. ఇందుకు బదులుగా,

“చెప్పండమ్మా!” శర్య స్పందించాడు.

“మీరొక్కపరి వడ్డాది మంత్రి అనే సంగతి మరచిపోండి. నందపురపు పురోహితులని తల పోయండి. మీరుయితే పల్లం నుంచి వచ్చిన ఈ ప్రతిపాదనను నందప్రభువులతో అంగీకరింప జేస్తారా?” చిక్కుపత్న ఏదో చిలకరించినట్టుగా మొహం

పెడుతూ మాకలి అడిగేసింది.

ఇదే అదనుగా ప్రణవయ్య చెలరేగిపోయాడు. ఏమాటకు ఆ మాటగానే చెప్పాలి. నందం, వడ్డాది గద్దేశక్తులు రెండూ అతనికి ఇష్టదేవతలే. అందుకే దొరికిన అవకాశాన్ని వదిలిపెట్టకూడదనుకున్నాడు. నోరుపెంచేశాడు.

“నేనే నందపురమంత్రినయితే ఈ కుండమార్పిళ్లకు ఒప్పుదల ప్రకటిస్తాను. మా రాజు చేత ప్రకటింప జేస్తాను. మరో అడుగు ముందుకువేసి చెబుతున్నాను. ఇదే నా పరిస్థితి అయితే నా కుమార్తెను వడ్డాది కోడలుగా వంపుతాను. వడ్డాదివారి పుత్రికను కోడలిగా తెచ్చుకుంటాను. జన్మంటూ ఎత్తాక ఒకానొక దశ వరకే స్వార్థం. రాజ్యం విషయానికి వచ్చినప్పుడు అమాయక జనమే కళ్ల ముందు మెదలాలి. సొంత ప్రయోజనం ఎప్పుడూ జాతి ప్రయోజనాలకంటే తక్కువే. శత్రు సంకెళ్లతో చెరసాలలో గడవడంకంటే, మనం సుఖిస్తూ మన ప్రజలను సుఖింపజేస్తూ ఉండటమే మంచిది. అందినవాడికి ఆకు వెయ్యాలి. అందని వాడికి కేక వెయ్యాలి.” నిర్మోహమాటంగా, నిర్మోహంగా, కంచుధక్కలో మోగిపోయాడు.

ఇదేక్షణాన అతని మాటలే సరైనన్నట్టుగా భైరవదుర్గ విగ్రహానికి అలంకరించిన మందారాలు శుభసూచకంగా ప్రతిమ పాదాలమీద రాలాయి. అనుకోని ఈ ఘటన అందరినీ చకితులను చేసింది. అప్పటికిగానీ గన్నీయ స్థిరత్వం పొందలేదు. ఆమె మనసు మెత్తబడటం మొదలైంది. ఆ మెత్తబాటులోనూ ‘చాప చిరిగినా చదరంత..’ చందంగా,

“మేం శివభక్తులం. వారు నారాయణ సేవకులు. మేం శైలోద్భవులం. శిల వంశీయులం. వారు గంగపుత్రులు. మత్స్యరాజులు. మా స్థాయి శివ సముద్రం. వారు ఆ సాగరంలో తిరుగాడే చేపపిల్లలు. మేం విక్రమార్కుని వారసులం. మాది ఘన వాకాటక చరిత. వడ్డాదికి గతంలో మేం ఎంతగానో సాయపడ్డాం.” గన్నీయ గునిసింది.

ఆమె మెల్లగా మాట్లాడినా అదేదో అస్తిత్వపు ఘోషగానే వినబడింది ప్రణవశర్మకి. పైగా తన సింహాసనాన్ని ఆ పిల్ల తక్కువ చేస్తున్నట్టుగానూ అనిపించింది. అతగాడు మరిక ఆగలేకపోయాడు. అసలే ప్రణవశర్మ పేరుకు తగ్గట్టుగానే ఓంకార స్వరం. ఇకనేం. ఆ స్వరాన్ని శంఖం చేసి పలికించేశాడు. ఆ పలికింపులన్నీ గన్నీయకే గుచ్చుకునేలా ఆమె కళ్లలోకి చూస్తూ స్వరచాలన సాగించేశాడు.

“మీరు శివభక్తులా! కాదన్నదెవరు. అయితే మేమేం తక్కువ? మాది నారాయణ సైన్యం. శివుడి భార్య పార్వతి ఎవరు? నారాయణి కాదా! ఆమె మా నారాయణుని సోదరి కాదా? మీరు సముద్రం కావచ్చు. మేం మామూలు చేపలం కాదు. సాక్షాత్తూ విష్ణుమూర్తి అత్తిన మత్స్యవతారులం.” ఆవేశమేదో పొంగిపొరలి వస్తున్నప్పటికీ దాన్ని సాధ్యమైనంతగా

తగ్గించుకుని తేటగానే అనేశాడు శర్మ. అప్పటికీ ఆగలేదు, “ఒకప్పుడు నందపురపు ప్రతాపంగరాజు, మా వడ్డాది ప్రతాపవీరార్జునదేవుడూ స్నేహితులు. అనంతరకాలంలో మీ గంగరాజు మా అర్జునదేవుడూ మిత్రులు. ఎవరు ఎవరికీ ఎక్కువగా సాయాలు చేసేసుకోలేదు. సమఉజ్జీలుగానే మెలిగారు. దేవేంద్రుని కాలంలో కొంత మార్పువచ్చిన మాట నిజం. ఆ మార్పు వడ్డాదిలోనే కాదు. నందరాజ్యం సహా సకల సామ్రాజ్యాల్లోనూ వచ్చిన కాలమహిమ. ఆ మహా మహిమను తట్టుకుని నిలిచేందుకే ఇప్పటి ఈ ప్రయత్నం. ప్రస్తుతాంశ విచారణ మేలు. గత జల సేతుబంధనాలు మంచివి కావు. మీలో విక్రమార్కుని జన్మవులు ఉండవచ్చు. వడ్డాదివారూ తక్కువకారు. వారు పాండవుల అంశలు.” ఘంటారావమై గణగణలాడిపోయాడు.

ఈ మాటలన్నీ మాకలిశక్తికి, వెంకటేశుడికి బాగా

జన్మల ప్రారంభాలను పోగొట్టుకునేందుకు ఘోరమైన తపస్సు మొదలెట్టాడు. దీన్ని భంగపరచాలన్న యోచనతో మంజుఘోష అనే అప్పరసను మత్స్యనది సమీపానికి ఇంద్రుడు పంపించాడు. ఆమె ప్రేమ పాశానికి బందీ అయ్యాడు సారంగుడు. అతనికి తపోభంగమైంది. ఇదంతా ఇంద్రుడి పన్నాగమని తెలుసుకున్న సారంగుడు మత్స్యనదిలో చేపగా పుట్టమని మంజుఘోషను శపించాడు. అప్పటికే మునివల్ల గర్భం ధరించిన మంజుఘోష చేపగా నీళ్లలో ఈడుతూనే ముద్దులొలికే బాలుని కన్నది. అతనే సత్యమార్తాండుడు. పెరిగిపెద్దయిన ఈ శౌర్యశాలి మత్స్యరాజ్యాన్ని స్థాపించాడు. సత్యమార్తాండుని బలపరాక్రమాలు తెలుసుకుని జయత్సేనుడనే రాజు తన కుమార్తెనిచ్చి వివాహం చేశాడు. నాటినుంచీ మత్స్యరాజ్యం విష్ణుభగవానుని ఆదిదేవునిగా తలుస్తూ, విరాట దేశమై విరాజిల్లుతోంది.” ఎప్పుడయితే

“మేం శివభక్తులం. వారు నారాయణ సేవకులు. మేం శైలోద్భవులం. శిల వంశీయులం. వారు గంగపుత్రులు. మత్స్యరాజులు. మా స్థాయి శివ సముద్రం. వారు ఆ సాగరంలో తిరుగాడే చేపపిల్లలు. మేం విక్రమార్కుని వారసులం. మాది ఘన వాకాటక చరిత. వడ్డాదికి గతంలో మేం ఎంతగానో సాయపడ్డాం.” గన్నీయ గునిసింది.

నచ్చాయి. రాచగన్నీయ మాత్రం అదోలా అయి పోయింది. ఉద్వేగపూరితంగా, స్వీరితంగా, ప్రణవ నాదంలా శర్మ సారిస్తున్న పదబంధాల ఉదుటుకు కొద్దిగా డబ్బిపోయినట్టుగానూ అయింది. ప్రణవశర్మ మరింతగా మాట్లాడితే కఠినమైన మరికొన్ని చురకలు తగులుతాయేమోననే బెంగతో బుర్రవేలేసుకుని కూర్చుండిపోయింది.

గన్నీయ ఈ మాదిరిగా అనుకున్నా మాకలిశక్తి మాత్రం శర్మ వాగ్విన్యాసాన్ని ఇంకాస్త చూపితేనే తన పిల్లలకు అసలు విషయాలన్నీ బోధపడతాయన్నట్టుగా భావించింది. ఆమె మనసును ఎరింగినట్టుగా శర్మ తన పదవిలాసాన్ని కొనసాగించాడు.

వడ్డాదిప్రభువుల నిజవారసత్వాన్ని గళప్రస్తారాన ఈ మాదిరిగా పలికించాడు.

“మత్స్యవంశం విష్ణువు కాలం నాటిది. విష్ణువు నాభినుంచి బ్రహ్మ ఉదయించాడు. అతని కుమారుడు అత్రి. అత్రి కొడుకు కశ్యపుడు. ఇతని వంశంలోని వాడు సారంగముని. ఒకానొక సందర్భంలో ఆకాశయానం చేస్తున్న సారంగుడు ముకుంద పర్వతాన్ని ఆనుకుని నిష్కామంగా సాగిపోతున్న మత్స్యనదిని చూశాడు. ఆ నదిఒడ్డుకు చేరి గత

ప్రణవశర్మ మత్స్యరాజ్య చరిత్రను గర్వంగా చెప్పు కుంటూ వెళ్లాడో మాకలిశక్తి ఆనందం అర్జవమైంది. వెంకటేశుడూ ఉబ్బితబ్బిబ్బయ్యాడు. మత్స్యరాజ్యం తక్కువది కాదని రాచగన్నీయూ తెలుసుకుంది. అంతటితో శర్మ వదిలిపెట్టలేదు.

“విక్రమార్కం, విరాటం కలిసిమెలిసి ఉంటే విలసిల్లుతాయి. వచ్చిన సదవకాశాన్ని పోగొట్టుకుంటే వికలమై విపర్ణమవుతాయి. నిర్ణయం మీదే.” చెప్పవలసిన చివరిముక్కలూ చెప్పేసి చెమటపట్టిన ముఖాన్ని తుడుచుకుంటూ ఆసనం మీద స్థిరత పొందాడు. ప్రసంగధారగా శర్మ చెప్పిన విశేషాలు తెలుసుకున్న మాకలిశక్తి ఏమనుకుందో ఏమో. మరుక్షణంలోనే,

“ఈ సంబంధాలు చేసుకోవడం మాకు సమ్మతమే. వడ్డాదితో వియ్యం మాకు సమ్మోదమే. వడ్డాది దేవేంద్రాలు ఇకమీదట నందపురం కోడలు. మా వెంకటేశుని సతి. నందరాజ్యం రాచగన్నీయ మెట్టినిల్లు వడ్డాది మత్స్యదేశం. ఆమెకు దేవేంద్రుడే పతిదేవుడు. ఈ కుండమార్పిడి పెళ్లిళ్లే ఇరురాజ్యాలు సంక్షేమాల పొదరిళ్లు.” ఎవరు ఏమంటారోననే మొగమాటాల్లేకుండా చెప్పేసింది.

(ఇంకా ఉంది)

భారత

అత్యున్నత

క్రీడాపురస్కారాల

చరిత్రలో సరికొత్త

అధ్యయనానికి నరేంద్ర

మోదీ నేతృత్వంలోని ప్రభుత్వం

తెరతీసింది. ఒకరికి కాదు, ఇద్దరికి

కాదు, ఏకంగా 12 మంది క్రీడాప్రముఖులకు

మేజర్ ధ్యాన్ చంద్ ఫేల్డర్ త్త పురస్కారం ప్రధానం చేసి

సంచలనం సృష్టించింది. గత రెండు దశాబ్దాల కాలంలో

జాతీయ అత్యున్నత క్రీడాపురస్కారాన్ని భారీ సంఖ్యలో ఇచ్చి

సత్కరించడం ఇదే మొదటిసారి.

ప్రతిభకు 'ఫేల్డర్ త్తా' భిషేకం!

దేశంలోని పలు రంగాలలో వినూత్న మార్పులు, విప్లవాత్మక చర్యలు చేపడుతూ తనకుతానే సాటిగా నిలిచిన నరేంద్ర మోదీ ప్రభుత్వం క్రీడా రంగంలో సైతం సరికొత్త సాంప్రదాయానికి నాంది పలికింది. వివిధ క్రీడల్లో అంతర్జాతీయ, జాతీయ స్థాయిల్లో దేశానికి ఖ్యాతి తెచ్చిన క్రీడాకారులు తగిన గౌరవం, గుర్తింపు కోసం సంవత్సరాల తరబడి వేచిచూసే సంస్కృతికి స్వస్తిపలికింది. భారత అత్యున్నత క్రీడాపురస్కారాలను అర్జునై నవారికి ప్రధానం చేయటంతోపాటు సముచితంగా సత్కరించి, వెన్నుతట్టడం ద్వారా అందగా నిలిచింది.

12 మందికి ఫేల్డర్ త్త

భారత క్రీడారంగంలో అత్యున్నత పురస్కారం ఫేల్డర్ త్తను మాజీ ప్రధాని రాజీవ్ గాంధీ పేరుతో ఇవ్వడం 1991లో ప్రారంభించారు. నాటినుంచి గత ఏడాది వరకూ ఒకరు, ఇద్దరు లేదా ముగ్గురు

మాత్రమే ఈ గౌరవాన్ని పొందుతూ వచ్చారు. దేశంలోని మెజార్ డీ ధ్యాభిమానుల విజ్ఞప్తి మేరకు కొద్దిమాసాల క్రితమే రాజీవ్ గాంధీ ఫేల్డర్ త్త పురస్కారం పేరును భారత హాకీ పితామహుడు మేజర్ ధ్యాన్ చంద్ ఫేల్డర్ త్త అవార్డుగా ప్రభుత్వం మార్పు చేసింది. అంతేకాదు, అవార్డు గ్రహీతలకు అందచేసే నగదు పురస్కారాన్ని 8 లక్షల రూపాయల నుంచి 25 లక్షల రూపాయలకు పెంచింది.

సాధారణంగా జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో నాలుగు సంవత్సరాల కాలంపాటు నిలకడగా రాణించిన క్రీడాకారులకు ఫేల్డర్ త్త, అర్జున అవార్డులను ప్రధానం చేసి ప్రోత్సహిస్తున్నారు. విఖ్యాత శిక్షకులకు ద్రోణాచార్య అవార్డులను సైతం ఇస్తున్నారు. కరోనా దెబ్బతో ఏడాది ఆలస్యంగా జరిగిన టోక్యో ఒలింపిక్స్ లో అత్యుత్తమంగా రాణించిన పతక విజేతలతో పాటు, వివిధ క్రీడల్లో గత నాలుగేళ్లుగా అత్యుత్తమ ప్రదర్శన కనబరచిన క్రీడాకారులు సైతం ఫేల్డర్ త్తకు దరఖాస్తులు పంపారు.

పారదర్శకంగా ఎంపిక!

క్రీడాపురస్కార గ్రహీతల ఎంపికలో ప్రభుత్వం పూర్తి పారదర్శకతను పాటించింది. అర్హులకు మాత్రమే అవార్డులు అందేలా చర్యలు చేపట్టింది. సుప్రీంకోర్టు మాజీ న్యాయమూర్తి ముకుందమ్ శర్మ అధ్యక్షతన పలువురు మాజీ క్రీడాదిగ్గజాలు, ప్రముఖ క్రీడాపాత్రికేయులు సభ్యులుగా ఎంపిక సంఘాన్ని ఏర్పాటు చేసింది. వివిధ క్రీడాసమాఖ్యల ద్వారా

క్రీడాకారులు పంపిన దరఖాస్తులను పరిశీలించి అర్హులైన వారిని ఎంపిక చేసింది. వివిధ క్రీడలకు చెందిన 12 మంది చాంపియన్లకు మేజర్ ధ్యాన్ చంద్ ఫేల్డర్ త్త పురస్కారాన్ని ప్రకటించింది. వీరిలో టోక్యో ఒలింపిక్స్ స్వర్ణపతక గ్రహీత నీరజ్ చోప్రా (అథ్లెటిక్స్), రవికుమార్ (పురుషుల కుస్తీ), లవ్లీనా బోర్గెయిన్ (మహిళా బాక్సింగ్), మన్ ప్రీత్ సింగ్, శ్రీజీవ్ (హాకీ), అవనీ లేఖరా (పారా షూటింగ్), సుమిత్ యాంటిల్ (పారా అథ్లెటిక్స్) ప్రమోద్ భగత్ (పారా బ్యాడ్మింటన్), కృష్ణనగర్ (పారా బ్యాడ్మింటన్), మనీష్ నర్వాల్ (పారా షూటింగ్), మిథాలీ రాజ్ (మహిళా క్రికెట్), సునీల్ చెత్రి (ఫుట్ బాల్) ఉన్నారు.

క్రికెటర్ శిఖర్ ధావన్ తో సహా 35 మంది క్రీడాకారులకు అర్జున అవార్డులను ప్రకటించారు. వివిధ క్రీడలకు చెందిన ఐదుగురు అత్యుత్తమ శిక్షకులకు జీవనసాఫల్య పురస్కారాలను సైతం కేంద్ర క్రీడామంత్రిత్వశాఖ ప్రకటించింది. రాష్ట్రపతి భవన్ లో జరిగిన పురస్కార ప్రధాన కార్యక్రమంలో రాష్ట్రపతి రామ్ నాథ్ కోవింద్ అవార్డులను అంద చేశారు. అంతర్జాతీయ స్థాయిలో పతకాలు సాధించిన క్రీడాకారులు తగిన గుర్తింపు, అవార్డులు, రివార్డుల కోసం వేచిమాడటం, పైరవీలు చేయడం, రోడ్లక్కి ఆందోళన చేయటం లాంటి గత అనుభవాలను దృష్టిలో ఉంచుకొన్న మోదీ ప్రభుత్వం తగిన చర్యలు తీసుకోవడం ద్వారా ప్రతిభకు పట్టాభిషేకం చేయటం అభినందనీయం.

క్రీడా కృష్ణ, 84668 64969

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

ఆఫ్ఘాన్ భద్రతకు ఉమ్మడిగా పోరాడుదాం!

ఆఫ్ఘానిస్తాన్ పాలనా పగలను తాలిబన్ ఆగస్టు 15న కైవసం చేసుకున్నారు. ఆఫ్ఘానిస్తాన్లో తాలిబన్తో పటిష్టంగా వ్యవహరించడానికి భారత్ రంగంలోకి దిగింది. యూఎన్ఎస్సీ ప్రెసిడెన్సీ హోదాలో 'యూఎన్ఎస్సీ తీర్మానం 2593'ను భారత్ తీసుకువచ్చింది. ఆగస్టు 30న ఆ తీర్మానం ఆమోదం పొందింది. ఇతర దేశాలను బెదిరించడానికి, దాడులు చేయడానికి లేదా టెర్రరిస్టులకు ఆశ్రయం కల్పించడం, వారికి శిక్షణఇవ్వడం వంటి కార్యకలాపాలకు ఆఫ్ఘానిస్తాన్ భూభాగాన్ని వినియోగించరాదని యూఎన్ఎస్సీ తీర్మానం డిమాండ్ చేసింది.

దేశాన్ని వీడాలని ఆకాంక్షించే ఆఫ్ఘాన్ పౌరులు, విదేశీయుల సురక్షిత నిష్క్రమణ, యూఎన్ ఏజెన్సీలకు దేశంలోనికి ప్రవేశం, ఆఫ్ఘాన్కి సాయం అందించే దిశగా జరిగే ప్రయత్నాల బలోపేతం, మహిళలు, మైనార్టీలు, పిల్లల హక్కుల పరిరక్షణతో పాటుగా ఒక సమ్మిళిత, సంప్రదింపుల నుంచి ఉద్భవించిన రాజకీయ స్థిరత్వానికి సదరు తీర్మానం పిలుపు నిచ్చింది. ఇతర తీర్మానాలకు భిన్నంగా యూఎన్ఎస్సీ తీర్మానం ప్రత్యేకతను సంతరించుకుంది. ఆఫ్ఘానిస్తాన్లో పరిస్థితిపై అంతర్జాతీయంగా ఏకాభిప్రాయాన్ని సాధించడంలో అనిర్వచనీయమైన నాయకత్వ పటిమతో భారత్ ముఖ్య భూమికను పోషించింది. ఆఫ్ఘాన్లో ఆపద్ధర్మ ఇన్చార్జ్గా తాలిబన్ను గుర్తించిన తొలి తీర్మానం ఇదే కావడం

విశేషం. తద్వారా ఆఫ్ఘానిస్తాన్లో తాలిబన్ హయంలోని వాస్తవికతకు తాను గమనించాననే సంకేతాన్ని భారత్ ఇచ్చింది. అలాగని తాలిబన్తో వాణిజ్య కార్యకలాపాలకు లేదా తాలిబన్ను గుర్తించడానికి భారత్ సిద్ధంగా ఉందని కాదు. అదే సమయంలో ఆ దేశంలో కార్యకలాపాల్లో తన ప్రమేయాన్ని ఇది అనివార్యం చేసింది. కొత్త విధానానికి మద్దతు పలుకుతున్నట్లుగా భారత రాయబారి దీపక్ మిట్టల్ నేతృత్వంలో ఒక ప్రతినిధుల బృందం దోహాలో తాలిబన్ రాజకీయ ప్రతినిధి షేర్ మహమ్మద్ స్టాన్కెజాయితో చర్చలు జరిపింది. భారతీయుల సురక్షిత, సకాల స్వదేశాగమనం కోసం విజ్ఞప్తి చేసింది.

ప్రతిపాదిత ఢిల్లీ సెక్యూరిటీ డైలాగ్కు కొద్దివారాల ముందు, మాస్కో ఫార్మాట్ సమావేశం జరుగుతున్న వేళ అక్టోబర్ 21న జేపీ సింగ్ నేతృత్వంలోని భారతీయ ప్రతినిధుల బృందం తాలిబన్ ప్రతినిధులను కలిసింది. ఆఫ్ఘాన్కు మానవీయ సాయం అందించడంలో తన సంసిద్ధతను వ్యక్తంచేసింది. జీ20 శిఖరాగ్ర సదస్సును ఉద్దేశించి ఆన్లైన్లో ప్రసంగించిన సందర్భంగా ఆఫ్ఘానిస్తాన్లో పరిస్థితి నానాటికి క్షీణిస్తున్న వైనం పట్ల ప్రధాని నరేంద్ర మోదీ ఆందోళన వ్యక్తంచేశారు. ఆఫ్ఘాన్కు ఎలాంటి ఆంక్షలులేని తక్షణ మానవీయ సహాయం అందాల్సిన ఆవశ్యకతను ప్రస్తావించారు. భారత్ ఆది నుంచి ఆఫ్ఘాన్ ప్రజలకు అండగా ఉంటున్నది. అక్కడి ప్రజల ఆకాంక్షలకుగుణంగా అనేక అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను భారత్ నిర్వహించింది. ఆహార సంక్షోభం పెరిగి పోతున్న నేపథ్యంలో 50,000 మెట్రిక్ టన్నుల గోధుమలను పంపించాలనే ఆలోచనలో భారత్

ఉంది. కానీ అటునుండి స్పందన లేదు.

మరోవైపు తాలిబన్ చేతుల్లోకి ఆఫ్ఘానిస్తాన్ వెళ్లిపోవడాన్ని తనకు అనుకూలంగా మార్చుకున్న పాకిస్తాన్ తన చెప్పుచేతల్లో నడిచే ప్రభుత్వాన్ని అక్కడ ఏర్పాటుచేసి మరింత పట్టు సాధించింది. గడచిన మూడు మాసాలుగా ఆఫ్ఘానిస్తాన్ తీవ్రమైన మానవీయ సంక్షోభంలో కొట్టుమిట్టాడుతోంది. ఆకలి, కరవు కాటకాలు వేలాడి కుటుంబాలను వేధిస్తున్నాయి. పాలన స్తంభించిపోయింది. ఆ దేశం నుంచి పెద్ద ఎత్తున వలసలు, భద్రతకు ముప్పు వాటిల్లే పరిణామాలు పొరుగు దేశాలకు కంటిమీద కునుకు లేకుండా చేస్తున్నాయి. అనిశ్చితి చేతులుదాటిపోతున్న తరుణంలో ఆఫ్ఘానిస్తాన్ అభివృద్ధిలో భాగస్వామిగా, ఆ దేశం నుంచి ఎదురవుతున్న భద్రతాపరమైన సవాళ్లను పరిగణనలోకి తీసుకోవడంలో ఒక బాధ్యతాయుతమైన పాత్రను భారత్ పోషించింది. ప్రాంతీయ దేశాలతో చర్చకు పిలుపునిచ్చింది.

ఆఫ్ఘానిస్తాన్లో భద్రత, సుస్థిరత విషయంలో కీలక పాత్ర పోషించే రష్యా, ఇరాన్, తజికిస్తాన్, తుర్కమెనిస్తాన్, కజకిస్తాన్, కైర్గిజస్తాన్, ఉజ్బెకిస్తాన్లకు చెందిన ఎన్ఎన్ఎలతో భారత ఎన్ఎన్ఎ అజిత్ దోవల్ నవంబర్ 10న ఢిల్లీ సెక్యూరిటీ డైలాగ్ను నిర్వహించారు. 'విద్వంసకారుడు శాంతిదూత కాలేరు' అన్న నానుడిని నిజం చేస్తున్నట్లుగా పాకిస్తాన్ ఎన్ఎన్ఎ యూసుఫ్ మొయిద్ భారత్ ఆహ్వానాన్ని తోసిపుచ్చారు. చైనా కూడా అదే బాట పట్టింది. ముందుగా నిర్ణయించిన అంశాలను సాకుగా చూపి సమావేశానికి దుమ్మా కొట్టింది. అయితే ఢిల్లీ డైలాగ్ జరిగిన మరునాడు పాకిస్తాన్ నిర్వహించిన ట్రియోకా ఫ్లస్ సమావేశానికి చైనా ప్రత్యేక రాయబారి

హాజరుకావడం గమనార్హం.

ధీల్లీ డైలాగ్ పై నిపుణుల అభిప్రాయాలను చెనాకు చెందిన ది గ్లోబల్ టైమ్స్ ప్రచురించింది. పాకిస్తాన్ కు పిడుగుపాటు అన్నట్లుగా ప్రాంతీయ వ్యవహారాల్లో తన ప్రభావ ప్రదర్శనకు ఈ సమావేశాన్ని వినియోగించుకోవాలని భారత్ ఆశించిందని గ్లోబల్ టైమ్స్ పేర్కొంది. చెనా, పాకిస్తాన్ దేశాల గైర్వాజరుతో భారత్ ఆతిథ్యంలో జరిగిన సమావేశం ఆశించిన ఫలితాలను ఇవ్వకపోవచ్చు అని అభిప్రాయపడింది. భారత్ చేస్తున్న ప్రయత్నాలను అణచివేయడానికి 'ఐరన్ బ్రదర్స్' కట్టుబడి ఉన్నారనే విషయాన్ని సైతం స్పష్టంచేసింది. ఆఫ్ఘానిస్తాన్ పై భారత్ తో చర్చకు పాకిస్తాన్ ఎప్పుడూ వెనకాడుతూనే ఉంటుంది. చర్చకు వచ్చిన పక్షంలో ఆఫ్ఘాన్ పై తన ఆధిపత్యానికి ఎక్కడ గండిపడుతుందో అనే బెంగ పాకిస్తాన్ ది. ఆఫ్ఘాన్ లో భారత్ చేపట్టిన అభివృద్ధి కార్యక్రమాలను ప్రపంచం ముందు చిన్నబుచ్చడానికి పాకిస్తాన్ నిత్యం ప్రయత్నిస్తూ ఉంటుంది.

ఎన్ఎస్ఎస్ స్థాయి చర్చలకు గైర్వాజరైన పాకిస్తాన్ నిర్ణయాన్ని భారత్ తప్పు పట్టింది. ఇదే అభిప్రాయాన్ని యూఎస్ కాంగ్రెషన్ లో రీసెర్చ్ సర్వీస్ సైతం వ్యక్తంచేసింది. తాలిబన్ కు మద్దతు ఇవ్వడంతో పాటుగా అచిరకాలంగా ఆ దేశ వ్యవహారాల్లో ఒక విద్వంసకరమైన పాత్రను పాకిస్తాన్ పలు సందర్భాల్లో పోషించిందని పేర్కొంది. దశాబ్దాలుగా దక్షిణాసియాలో ఆర్థికపరమైన ఐక్యతకు ఒక అడ్డుకట్టగా పాకిస్తాన్ నిలిచింది. ప్రస్తుతం ఆఫ్ఘాన్ లో ప్రాంతీయ సహకారం విషయంలోనూ పాకిస్తాన్ అదే తీరుగా వ్యవహరిస్తోంది. ఆఫ్ఘానిస్తాన్ ద్వారా మధ్య ఆసియాపై వ్యూహాత్మక పట్టును పాకిస్తాన్ ఆశిస్తున్నది. అదేసమయంలో ఓబీవోఆర్ సజావుగా సాగాలని చెనా కోరుకుంటున్నది. చెనా, పాకిస్తాన్ ల భౌగోళిక, రాజకీయ ఆకాంక్షలకు ఆఫ్ఘాన్ కీలకంగా నిలిచింది. అక్కడ తాలిబన్ పగలు చేపట్టడం ఇరు దేశాల ఆకాంక్షలను నెరవేర్చుకోవడానికి అందివచ్చిన అవకాశంగా మారింది. అంతర్జాతీయ ఏకాభిప్రాయాన్ని తోసిరాజని తాలిబన్ కు పాకిస్తాన్, చెనా మద్దతు ఇస్తున్నాయి. రష్యా ఇటు ధీల్లీ డైలాగ్ లో అటు ట్రియోకా ప్లస్ సడస్ లో పాలుపంచుకుని మధ్యే మార్గాన్ని అనుసరిస్తోంది. అదే సమయంలో రష్యా

డా. రామహరిత

వైఖరిని ఆ దేశ ప్రతినిధులు తమ ప్రకటనలతో ప్రతిబింబించారు. తాలిబన్ తో చర్చలు జరుపుతూనే అక్కడి ప్రభుత్వాన్ని గుర్తించాలనే వైఖరికి ఆ దేశ రాయబారి జమీర్ కబులోవ్ మద్దతు తెలిపారు. రష్యా పాలుపంచుకోవడంతో ధీల్లీ డైలాగ్ కు మరింత బలం చేకూరింది. ఆఫ్ఘానిస్తాన్ భద్రతపై చర్చకు భారత్ ఆతిథ్యమివ్వాలనే ఆలోచనను ప్రతిపాదించింది రష్యా అని ఎన్ఎస్ఎస్ అజిత్ దోవల్ తెలిపారు. భద్రతకు సంబంధించి ఆఫ్ఘానిస్తాన్ నుంచి వచ్చే ముప్పుల గురించి ఇరాన్, రష్యాతో పాటుగా మధ్య ఆసియా దేశాలకు బాగా తెలుసు. గతంలో తాలిబన్ ఆఫ్ఘాన్ ను విలన రోజుల్లో చోటుచేసుకున్న దుష్పరిణామాలను ఆయా దేశాలు మరచిపోలేదు. సరిహద్దుల వెంబడి చోటుచేసుకున్న హింస ఇప్పటికీ ఆయా దేశాలను అశాంతికి గురిచేస్తున్నది.

ఈ క్రమంలో భారత్ నాయకత్వాన్ని సంబంధిత దేశాలు గుర్తించాయి. ఏడుదేశాలకు చెందిన ఎన్ఎస్ఎస్ ధీల్లీ డైలాగ్ కు హాజరుకావడం దీనికి నిదర్శనం. ఆఫ్ఘానిస్తాన్ లో సుస్థిరత లక్ష్యంగా ఒక స్పష్టమైన ప్రణాళికను భారత్ రూపొందించింది. శాంతియుతమైన, సురక్షితమైన, సుస్థిరమైన ఆఫ్ఘానిస్తాన్ ఏర్పాటు దిశగా అన్ని దేశాలు మద్దతు ప్రకటించాయి. అదే సమయంలో ఆఫ్ఘాన్ లో సార్వభౌమత్వం, ఏకత, భౌగోళిక ఐక్యత, ఆ దేశ అంతర్గత వ్యవహారాల్లో జోక్యనివారణకు సంఘీభావం తెలిపాయి. ఈ నిర్ణయం ఆఫ్ఘాన్ ను రక్షా కవచంగా భావించే పాకిస్తాన్ కి గొడ్డలిపెట్టు. తమ భౌగోళిక, రాజకీయ ప్రయోజనాలకు అనుకూలంగా అక్కడి పరిస్థితులను వాడుకోవాలనుకుంటున్న 'ఐరన్ బ్రదర్స్' వ్యూహానికి ఇది పూర్తిగా వ్యతిరేకమైనది. టెర్రరిజం ఆర్థిక మూలాలు సహా టెర్రరిజానికి సంబంధించిన ప్రతి అంశాన్ని కూకటివేళ్లతో పెకిలించి వేయాలనే దృఢసంకల్పాన్ని ప్రాంతీయ దేశాలు తీసుకున్నాయి. 'మంచి', 'చెడు' టెర్రరిజం సిద్ధాంతం సాకుగా టెర్రరిస్టు ఏజెన్సీలకు ఊపిరిపోసే దుశ్చర్యలకు చెనా, పాకిస్తాన్ లు పాల్పడుతున్నాయి. ప్రపంచమంతటా విస్తరిస్తున్న టెర్రరిజాన్ని సమూలంగా నిర్మూలించే దిశగా ఒక అంతర్జాతీయ చర్యకు ఏడుదేశాల సంయుక్త ప్రకటన పిలుపునిచ్చింది.

తాజాగా వెలువడిన యూఎస్ గణాంకాల ప్రకారం ప్రపంచంలో 85శాతం మాదకద్రవ్యాలు ఆఫ్ఘానిస్తాన్ లోనే ఉత్పత్తి అవుతున్నాయి. అదే ఆ దేశానికి ప్రధాన ఆదాయ వనరుగా మారింది. జిహాదీ ఉద్యమాన్ని కొనసాగించే క్రమంలో మాదకద్రవ్యాల వాణిజ్యం ద్వారా వచ్చే నిధులకోసం తాలిబన్ తపించి పోతున్నారు. తాలిబన్ ప్రాబల్యంతో మాదకద్రవ్యాల అక్రమ రవాణా మరింత పెరిగిపోయింది. నార్కో టెర్రరిజం బాధితుల్లో ధీల్లీ డైలాగ్ లో పాలుపంచుకున్న దేశాలు కూడా ఉన్నాయి. వేర్పాటువాదం, సీమాంతర

తీవ్రవాదం, మాదకద్రవ్యాల అక్రమ రవాణా బెడదపై పోరాటానికి ఒక సమష్టి సహకారానికి ధీల్లీ డైలాగ్ పిలుపునిచ్చింది. పాలన, మానవీయ సాయంలో అందరి భాగస్వామ్యంతోనే సుస్థిరమైన ఆఫ్ఘానిస్తాన్ సాధ్యమనే నిర్ణయాన్ని ఈ సమావేశం ప్రకటించింది. ఒక బహిరంగతమైన, సమ్మిళిత ప్రభుత్వ ఆవశ్యకత, మహిళలు, పిల్లలు, మైనార్టీల హక్కుల పరిరక్షణ లాంటి విషయాల్లో ధీల్లీ డైలాగ్ తన వైఖరిని సరైన పంథాలో స్పష్టంచేసింది. ఆఫ్ఘాన్ లో అన్నివర్గాల ప్రజలకు అవసరమైన సాయం అందించడంలో ఒక కీలకమైన భూమికను కొనసాగించాలని ఈ సమావేశం యూఎస్ ఓ ఏజెన్సీలకు పిలుపునిచ్చింది.

పాలకులకు అతీతంగా ఆఫ్ఘాన్ పౌరులను ఆదుకోవడంలో భారత్ ఎప్పుడూ ముందుంటున్నది. చెనా, పాకిస్తాన్ ల అసహజమైన బంధం ఒక ప్రాంతీయ సహకార ప్రణాళికను వట్టాలు తప్పించడానికి ప్రయత్నిస్తున్నప్పటికీ ఆఫ్ఘాన్ పట్ల తనకు గల నిబద్ధతను భారత్ నిలబెట్టుకుంటూ వస్తున్నది. ఆఫ్ఘానిస్తాన్ లో శాంతి, సుస్థిరతల పునరుద్ధరణలో తనకు గల చట్టబద్ధమైన ఆసక్తులను నొక్కి చెప్పింది. ఆఫ్ఘాన్ కోసం ఒక ఆచరణాత్మక వైఖరిని భారత్ ఆపాదించుకుంది.

అస్థిరమైన ఆఫ్ఘానిస్తాన్ ఒక విపత్తుగా రూపు దాల్చుతున్నది. తాలిబన్ 2.0ను ఒక సమ్మిళితమైన, బహిరంగ చేతనశక్తిగా ప్రపంచానికి చాటిచెప్పడానికి ఇటీవల కాలంలో మృదువైన స్వభావాన్ని ప్రదర్శిస్తున్నారు తాలిబన్. కానీ అడ్డా అదుపూ లేకుండా కొనసాగుతున్న హింసాత్మక ఘటనలు, మైనార్టీలే లక్ష్యంగా జరుగుతున్న దాడులు వారి సహజసిద్ధమైన స్వభావాన్ని ఎత్తిచూపుతున్నాయి. ధీల్లీ సెక్యూరిటీ డైలాగ్ తక్షణ ఫలితాలను అందించలేకపోవచ్చు. కానీ ఆఫ్ఘాన్ విషయంలో భారత్ కు గల అచంచలమైన కట్టుబాటును చెప్పకనే చెప్పింది.

అను: మహేష్ ధూలిపాళ్ల

తెలుసుకుందాం

వేదనారాయణస్వామి ఆలయం

చిత్తూరు జిల్లాలోని నాగలాపురం గ్రామంలో ఈ ఆలయం కొలువుదీరింది. ఇక్కడి విగ్రహాన్ని స్వయంభువుగా చెబుతారు. గర్భగుడిలో ఉన్న ఈ మత్స్యావతార మూర్తికి ఇరు పక్కల శ్రీదేవి, భూదేవి ఉన్నారు. స్వామివారి చేతిలో సుదర్శన చక్రం ఉంటుంది. స్వామివారి నడుముకు దశావతార వద్దానం ఉంటుంది. ఈ దేవాలయ ప్రాకారాలను శ్రీకృష్ణదేవరాయలు నిర్మించారని చరిత్రకారులు చెబుతారు. జీర్ణావస్థలో ఉన్న ఈ దేవాలయ ప్రాకారాలను ఇప్పుడు తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు జీర్ణోద్ధరణ చేస్తోంది.

కథ

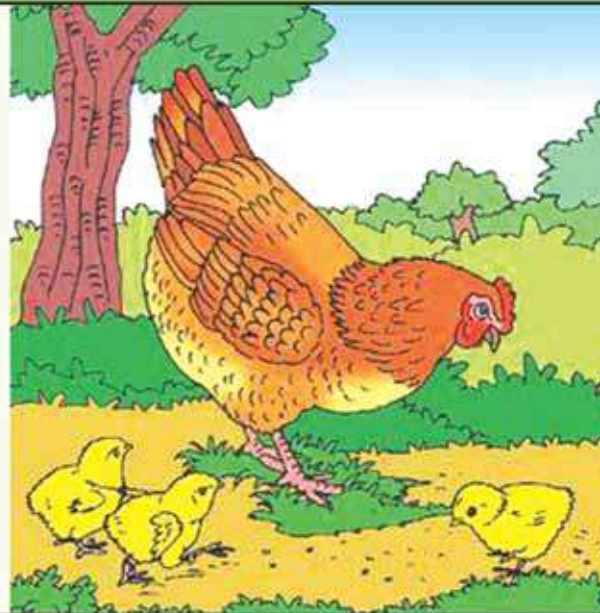
సహజ స్వభావం

ఒక ఊరి చివర విశాలమైన ప్రాంగణంలో ఓ ఇల్లు ఉండేది. ఆ ఇంటి యజమానికి కోళ్లను పెంచడం చాలా ఇష్టం. ఎప్పుడూ గుడ్డు పెట్టే కోళ్లు, చిన్నపిల్లలను పొదిగిన కోళ్లు ఉండేవి. యజమాని కుమారుడు చాలా అల్లరివాడు. ఆ అబ్బాయి ఒకరోజు ఆడుకోవడానికి దగ్గరలో ఉన్న కొండల్లోకి వెళ్లాడు. అక్కడ ఆ అబ్బాయికి గద్ద గుడ్డు ఉన్న గూడు కనిపించింది. అక్కడ గద్ద ఉండేమోనని చుట్టుపక్కల చూశాడు. కాని ఎక్కడా కనిపించకపోవడంతో గూట్లో నుంచి ఒక గుడ్డు తీసుకున్నాడు. అది పగిలిపోకుండా జాగ్రత్తగా చిన్న సంచిలో దాచిపెట్టి, దానిని ఇంటికి తీసుకెళ్లి కోడిగుడ్డ మధ్యలో ఉంచాడు.

కోడి తన గుడ్డతో పాటు ఆ గుడ్డును కూడా పొదిగింది. గద్ద కూడా పిల్ల అయింది. కోడి పిల్లలతో గద్దపిల్ల కూడా కలిసి తిరుగుతూ ఉండేది. తాను కోడిపిల్లను కాను, గద్ద పిల్లననే సంగతి దానికి తెలియదు. కోడిపిల్లలు ఏం చేస్తే అది కూడా అలాగే చేసేది.

గాలిలో ఎగురుతున్న పక్షులని చూసి “నేను వాటిలాగా ఎగరగలిగితే ఎంత బావుంటుందో, నేను కోడిపిల్లను కాబట్టి వాటిలాగా గాలిలో ఎగరలేను” అనుకునేది.

ఒకరోజు పైన ఎగురుతున్న ఒక గద్ద కోడిపిల్లలతో పాటు తిరుగుతున్న గద్దపిల్లను చూసింది. అది తమ జాతికి చెందినదని గుర్తించింది. వెంటనే గద్దపిల్ల దగ్గరకు వెళ్లి

పద్యం

వేరుపురుగు చేరి వృక్షంబు జెఱచును
చీడపురుగు చేరి చెట్టు చెఱచు
కుత్తితుండు చేరి గుణపంతు చెఱచురా
విశ్వదాభిరామ! వినుర వేమ!

భావం : ఓ వేమనా! ఓ మహా వృక్షమును అడుగు భాగమున చేరిన వేటు పురుగు ఆ వృక్షమును చంపివేయును. ఒక చీడ పురుగు ఆ చెట్టును నాశనం చేయును. అలాగే దుర్మార్గుడు మంచివారిని చెదగొట్టును కదా! అని భావం.

శ్లోకం

ఆరోగ్యమాన్యమవిప్రవాసః
సర్వర్షమప్యైః సహ సంప్రయోగః
స్వప్రత్యయా వృత్తిరభీతివాసః
షడ్వీరలోకస్య సుఖాని రాజన్ ॥

భావం : ఆరోగ్యం, అప్పులు లేకపోవడం (ఉదర పోషణ నిమిత్తం), దూర ప్రదేశాలకు వెళ్లవలసిన అవసరం లేకపోవడం (ఉన్న ఊళ్లో ఉద్యోగం) మంచివాళ్లతో సహవాసం, ఆత్మవిశ్వాసంతో కూడిన జీవనోపాధి (స్వంత ఉపాధి), భయం లేని నివాసం.
- ఈ ఆరు మనిషికి సుఖాన్ని కలిగించేవి.

జ త ప ర చం డి

ఇక్కడున్న పదాలకు పక్కనున్న పదాల్లో ఏవి సరిపోతాయో కనుక్కోండి.

ఐరన్ జాబ్బీ	60 సంవత్సరాలు
సిల్వర్ జాబ్బీ	5 సంవత్సరాలు
గోల్డెన్ జాబ్బీ	75 సంవత్సరాలు
డైమండ్ జాబ్బీ	25 సంవత్సరాలు
ప్లాటినం జాబ్బీ	50 సంవత్సరాలు

‘గూడొల్లం 91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044-1045-1046-1047-1048-1049-1050-1051-1052-1053-1054-1055-1056-1057-1058-1059-1060-1061-1062-1063-1064-1065-1066-1067-1068-1069-1070-1071-1072-1073-1074-1075-1076-1077-1078-1079-1080-1081-1082-1083-1084-1085-1086-1087-1088-1089-1090-1091-1092-1093-1094-1095-1096-1097-1098-1099-1100-1101-1102-1103-1104-1105-1106-1107-1108-1109-1110-1111-1112-1113-1114-1115-1116-1117-1118-1119-1120-1121-1122-1123-1124-1125-1126-1127-1128-1129-1130-1131-1132-1133-1134-1135-1136-1137-1138-1139-1140-1141-1142-1143-1144-1145-1146-1147-1148-1149-1150-1151-1152-1153-1154-1155-1156-1157-1158-1159-1160-1161-1162-1163-1164-1165-1166-1167-1168-1169-1170-1171-1172-1173-1174-1175-1176-1177-1178-1179-1180-1181-1182-1183-1184-1185-1186-1187-1188-1189-1190-1191-1192-1193-1194-1195-1196-1197-1198-1199-1200-1201-1202-1203-1204-1205-1206-1207-1208-1209-1210-1211-1212-1213-1214-1215-1216-1217-1218-1219-1220-1221-1222-1223-1224-1225-1226-1227-1228-1229-1230-1231-1232-1233-1234-1235-1236-1237-1238-1239-1240-1241-1242-1243-1244-1245-1246-1247-1248-1249-1250-1251-1252-1253-1254-1255-1256-1257-1258-1259-1260-1261-1262-1263-1264-1265-1266-1267-1268-1269-1270-1271-1272-1273-1274-1275-1276-1277-1278-1279-1280-1281-1282-1283-1284-1285-1286-1287-1288-1289-1290-1291-1292-1293-1294-1295-1296-1297-1298-1299-1300-1301-1302-1303-1304-1305-1306-1307-1308-1309-1310-1311-1312-1313-1314-1315-1316-1317-1318-1319-1320-1321-1322-1323-1324-1325-1326-1327-1328-1329-1330-1331-1332-1333-1334-1335-1336-1337-1338-1339-1340-1341-1342-1343-1344-1345-1346-1347-1348-1349-1350-1351-1352-1353-1354-1355-1356-1357-1358-1359-1360-1361-1362-1363-1364-1365-1366-1367-1368-1369-1370-1371-1372-1373-1374-1375-1376-1377-1378-1379-1380-1381-1382-1383-1384-1385-1386-1387-1388-1389-1390-1391-1392-1393-1394-1395-1396-1397-1398-1399-1400-1401-1402-1403-1404-1405-1406-1407-1408-1409-1410-1411-1412-1413-1414-1415-1416-1417-1418-1419-1420-1421-1422-1423-1424-1425-1426-1427-1428-1429-1430-1431-1432-1433-1434-1435-1436-1437-1438-1439-1440-1441-1442-1443-1444-1445-1446-1447-1448-1449-1450-1451-1452-1453-1454-1455-1456-1457-1458-1459-1460-1461-1462-1463-1464-1465-1466-1467-1468-1469-1470-1471-1472-1473-1474-1475-1476-1477-1478-1479-1480-1481-1482-1483-1484-1485-1486-1487-1488-1489-1490-1491-1492-1493-1494-1495-1496-1497-1498-1499-1500-1501-1502-1503-1504-1505-1506-1507-1508-1509-1510-1511-1512-1513-1514-1515-1516-1517-1518-1519-1520-1521-1522-1523-1524-1525-1526-1527-1528-1529-1530-1531-1532-1533-1534-1535-1536-1537-1538-1539-1540-1541-1542-1543-1544-1545-1546-1547-1548-1549-1550-1551-1552-1553-1554-1555-1556-1557-1558-1559-1560-1561-1562-1563-1564-1565-1566-1567-1568-1569-1570-1571-1572-1573-1574-1575-1576-1577-1578-1579-1580-1581-1582-1583-1584-1585-1586-1587-1588-1589-1590-1591-1592-1593-1594-1595-1596-1597-1598-1599-1600-1601-1602-1603-1604-1605-1606-1607-1608-1609-1610-1611-1612-1613-1614-1615-1616-1617-1618-1619-1620-1621-1622-1623-1624-1625-1626-1627-1628-1629-1630-1631-1632-1633-1634-1635-1636-1637-1638-1639-1640-1641-1642-1643-1644-1645-1646-1647-1648-1649-1650-1651-1652-1653-1654-1655-1656-1657-1658-1659-1660-1661-1662-1663-1664-1665-1666-1667-1668-1669-1670-1671-1672-1673-1674-1675-1676-1677-1678-1679-1680-1681-1682-1683-1684-1685-1686-1687-1688-1689-1690-1691-1692-1693-1694-1695-1696-1697-1698-1699-1700-1701-1702-1703-1704-1705-1706-1707-1708-1709-1710-1711-1712-1713-1714-1715-1716-1717-1718-1719-1720-1721-1722-1723-1724-1725-1726-1727-1728-1729-1730-1731-1732-1733-1734-1735-1736-1737-1738-1739-1740-1741-1742-1743-1744-1745-1746-1747-1748-1749-1750-1751-1752-1753-1754-1755-1756-1757-1758-1759-1760-1761-1762-1763-1764-1765-1766-1767-1768-1769-1770-1771-1772-1773-1774-1775-1776-1777-1778-1779-1780-1781-1782-1783-1784-1785-1786-1787-1788-1789-1790-1791-1792-1793-1794-1795-1796-1797-1798-1799-1800-1801-1802-1803-1804-1805-1806-1807-1808-1809-1810-1811-1812-1813-1814-1815-1816-1817-1818-1819-1820-1821-1822-1823-1824-1825-1826-1827-1828-1829-1830-1831-1832-1833-1834-1835-1836-1837-1838-1839-1840-1841-1842-1843-1844-1845-1846-1847-1848-1849-1850-1851-1852-1853-1854-1855-1856-1857-1858-1859-1860-1861-1862-1863-1864-1865-1866-1867-1868-1869-1870-1871-1872-1873-1874-1875-1876-1877-1878-1879-1880-1881-1882-1883-1884-1885-1886-1887-1888-1889-1890-1891-1892-1893-1894-1895-1896-1897-1898-1899-1900-1901-1902-1903-1904-1905-1906-1907-1908-1909-1910-1911-1912-1913-1914-1915-1916-1917-1918-1919-1920-1921-1922-1923-1924-1925-1926-1927-1928-1929-1930-1931-1932-1933-1934-1935-1936-1937-1938-1939-1940-1941-1942-1943-1944-1945-1946-1947-1948-1949-1950-1951-1952-1953-1954-1955-1956-1957-1958-1959-1960-1961-1962-1963-1964-1965-1966-1967-1968-1969-1970-1971-1972-1973-1974-1975-1976-1977-1978-1979-1980-1981-1982-1983-1984-1985-1986-1987-1988-1989-1990-1991-1992-1993-1994-1995-1996-1997-1998-1999-2000-2001-2002-2003-2004-2005-2006-2007-2008-2009-2010-2011-2012-2013-2014-2015-2016-2017-2018-2019-2020-2021-2022-2023-2024-2025-2026-2027-2028-2029-2030-2031-2032-2033-2034-2035-2036-2037-2038-2039-2040-2041-2042-2043-2044-2045-2046-2047-2048-2049-2050-2051-2052-2053-2054-2055-2056-2057-2058-2059-2060-2061-2062-2063-2064-2065-2066-2067-2068-2069-2070-2071-2072-2073-2074-2075-2076-2077-2078-2079-2080-2081-2082-2083-2084-2085-2086-2087-2088-2089-2090-2091-2092-2093-2094-2095-2096-2097-2098-2099-2100-2101-2102-2103-2104-2105-2106-2107-2108-2109-2110-2111-2112-2113-2114-2115-2116-2117-2118-2119-2120-2121-2122-2123-2124-2125-2126-2127-2128-2129-2130-2131-2132-2133-2134-2135-2136-2137-2138-2139-2140-2141-2142-2143-2144-2145-2146-2147-2148-2149-2150-2151-2152-2153-2154-2155-2156-2157-2158-2159-2160-2161-2162-2163-2164-2165-2166-2167-2168-2169-2170-2171-2172-2173-2174-2175-2176-2177-2178-2179-2180-2181-2182-2183-2184-2185-2186-2187-2188-2189-2190-2191-2192-2193-2194-2195-2196-2197-2198-2199-2200-2201-2202-2203-2204-2205-2206-2207-2208-2209-2210-2211-2212-2213-2214-2215-2216-2217-2218-2219-2220-2221-2222-2223-2224-2225-2226-2227-2228-2229-2230-2231-2232-2233-2234-2235-2236-2237-2238-2239-2240-2241-2242-2243-2244-2245-2246-2247-2

భారత స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు

బోయినపల్లి

వెంకట రామారావు

సిద్ధిపేట జిల్లా, బెజ్జండి మండలం, తోటపల్లి గ్రామంలో సెప్టెంబర్ 2, 1920న జన్మించారు.

చిన్న వయస్సులోనే సమరయోధుడిగా పేరుపొందారు. క్విట్ ఇండియా ఉద్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. 1947-48లో రజాకార్లకు వ్యతిరేకంగా పోరాడి 12 మాసాల కారాగారశిక్ష పొందారు. ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమంలోనూ పాల్గొన్నారు. తోటపల్లి గాంధీగా మన్ననలందుకున్న ఈయన అక్టోబర్ 27, 2014న మరణించారు.

జనరల్ నెస్టెడ్

1. ప్రపంచంలోనే ఎత్తైన పట్టణం ఏది?
2. సర్దార్ వల్లభభాయి పటేల్ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం ఎక్కడుంది?
3. ఏ ఖండాన్ని 'పక్షులఖండం' అని పిలుస్తారు?

ఇంకా ఇతర ప్రశ్నలు (జ్ఞాపకం) గ్రహీతలందరికీ (ఎల్లై) గ్రహీతలందరికీ : రూపొందించిన

మెదడుకు మేత

నాలుగు కాళ్లున్నా
నడువజాలడు?

సంగ్రహ : రూపొందించిన

మంచిమాట

నిన్నటి కంటే నేడు నీ
వివేకం పెరగకపోతే నీ
జీవితంలో ఓ రోజు
వ్యర్థమైపోయిందని
తెలుసుకో..

వారింది. గద్దను చూసి భయపడి కోడి పిల్లలన్నీ పారిపోయాయి. గద్దపిల్ల కూడా పారిపోతుంటే పట్టుకుని అపింది. గద్దపిల్ల భయంతో కళ్లు మూసుకుంది. అప్పుడు ఆ గద్ద "భయపడకు, నేను నిన్ను ఏమీ చేయను. నువ్వు కోడిపిల్లవు కాదు. వాటితో ఎందుకు తిరుగుతున్నావో తెలుసుకోవాలని వచ్చాను" అన్నది. గద్దపిల్ల అశ్చర్యపోయింది. దాని మాటలు నమ్మబుద్ధి కాలేదు. "నువ్వు అబద్ధం చెబుతున్నావు. నన్ను ఎత్తుకుపోవటానికి వచ్చావు" అంది. "నేను నిన్ను ఎత్తుకు పోవటానికి వచ్చి ఉంటే ఇంతసేపు నీతో మాట్లాడేదాన్ని కాదు. వెంటనే ఎత్తుకెళ్లిపోయేదాన్ని. నువ్వు ఎవరో, నీ శక్తి ఏమిటో తెలియచెప్పటానికి వచ్చాను" అని చెప్పింది.

"నేను గద్ద పిల్లనైతే ఇతర పక్షుల మాదిరిగా గాలిలో ఎగిరేదాన్ని కదా" అని ప్రశ్నించింది. ఇదంతా గమనిస్తున్న కోడి "నువ్వు కూడా వాటిలాగే ఎగరగలవు. కానీ నువ్వు కోడిపిల్లవనే భావంతో ఉండటం వలన ఎగిరే ప్రయత్నం ఎప్పుడూ చేసి ఉండవు" అని చెప్పింది. "అయితే నేను ఎగరగలనా?" అని ఉత్సాహంగా గద్దపిల్ల అడిగింది. "అవును ఎగరగలవు. ఎలా ఎగరాలో నేర్చుతాను" అన్నది గద్ద. నెమ్మది నెమ్మదిగా ఎగరటం నేర్పింది. గద్దపిల్ల గాలిలో ఎగరటం మొదలుపెట్టింది. తన కోరిక నెరవేరినందుకు అది చాలా సంతోషించింది. తనకు ఎగిరే శక్తి ఉందని తెలియచెప్పినందుకు గద్దకు కృతజ్ఞతలు తెలిపింది. గద్దపిల్లకు కోడిపిల్లల స్వభావం పోయి గద్దల సహజ స్వభావం వచ్చింది. ★

విందు.. వినోదం... పెండ్లి.. పేరంటం...

అన్నింటా మీ నేస్తం.

క్రేన్

వక్క పలుకులు

వీటికి సాటి మరేవి లేవు

www.craneindia.net

శ్రీరంధ్ర సుబ్బారావు మరియు శ్రీమతి గ్రంధి లక్ష్మీవరమమ్మ

ఇప్పుడు మీ కోసం
సరికొత్త ప్యాకింగ్లో
సరికొత్త రుచులతో

మేషం : అశ్విని, భరణి, కృత్తిక 1వ పాదం

ముఖ్య కార్యక్రమాలలో విజయం. సేవా, ధార్మిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటారు. ఆశ్చర్యకరమైన సంఘటనలు ఎదురవుతాయి. స్థిరాస్తి వివాదాలు పరిష్కారంలో చొరవ తీసుకుంటారు. వాహనాలు, భూములు కొనుగోలు చేస్తారు. ఉద్యోగులకు విధుల్లో అనుకూల పరిస్థితి. కళాకారులకు కార్యసిద్ధి, రచయితలు, క్రీడాకారులకు పురస్కారాలు. 3,4 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. అనారోగ్యం. దుర్గాదేవి స్తోత్రాలు పఠించండి.

వృషభం : కృత్తిక 2,3,4 పాదాలు, రోహిణి, మృగశిర 1,2 పాదాలు

ఆస్తి వివాదాలు తీరతాయి. ఉద్యోగయత్నాలు ఫలిస్తాయి. విద్యార్థులు ప్రతిభ చాటుకుని గుర్తింపు పొందుతారు. వాహనాలు, భూములు కొంటారు. వ్యాపారస్తులు విస్తరణ చర్యలు చేపడతారు. ఉద్యోగులకు శ్రమ ఫలిస్తుంది. రాజకీయవేత్తలు పదవులు దక్కించుకుంటారు. కళాకారులు, పరిశోధకులకు నూతనోత్సాహం. 29,30 తేదీల్లో అనుకోని ప్రయాణాలు. మానసిక ఆందోళన. కుటుంబంలో చికాకులు. లక్ష్మీస్తోత్రాలు పఠించండి.

మిథునం : మృగశిర 3, 4 పాదాలు, ఆర్ద్ర, పునర్వసు 1, 2, 3 పాదాలు

మీ ఆత్మవిశ్వాసం, పట్టుదల అందర్ని ఆకట్టుకుంటాయి. ఏ పని చేపట్టినా అవలీలగా పూర్తిచేస్తారు. సమాజంలో పేరుప్రతిష్టలు ఇనుమడిస్తాయి. ఆస్తి వివాదాలు కొలిక్కి వస్తాయి. ఇంటి నిర్మాణయత్నాలు ముమ్మరం చేస్తారు. కష్టం ఫలించే సమయం. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులు విధుల్లో ఆటంకాలు అధిగమిస్తారు. 1,2 తేదీల్లో అనారోగ్యం. దూరప్రయాణాలు. బంధువులతో తగాదాలు. గణేశాష్టకం పఠించండి.

కర్కాటకం : పునర్వసు 4వ పాదం, పుష్యమి, ఆశ్లేష

ఆదాయం పెరిగి ఉత్సాహాన్నిస్తుంది. నిరుద్యోగుల యత్నాలలో పురోగతి. స్థిరాస్తి వివాదాలు తీరతాయి. కొన్ని అంచనాలు నిజం చేసుకుంటారు. ముఖ్య కార్యక్రమాలు విజయవంతంగా పూర్తి చేస్తారు. వ్యాపారులు ఆశించిన లాభాలు గడిస్తారు. ఉద్యోగులకు ఉన్నతాధికారుల నుంచి ప్రశంసలు, ప్రమోషన్ అవకాశాలు. 3,4 తేదీల్లో ధనవ్యయం. స్నేహితులతో కలహాలు. నవగ్రహ స్తోత్రాలు పఠించండి.

సింహం : మఖ, పుబ్బ, ఉత్తర 1వ పాదం

ఆదాయం తగ్గి అప్పులు చేస్తారు. ఆరోగ్యంపై శ్రద్ధ వహించండి. హామీలపై తొందరపడ్డూ. ఆధ్యాత్మిక కార్యక్రమాలలో పాల్గొంటారు. విద్యార్థులకు శ్రమాధిక్యమే. వ్యాపారులు సాధారణ లాభాలు ఆర్జిస్తారు. ఉద్యోగులకు అదనపు బాధ్యతలు మీదపడతాయి. రచయితలు, క్రీడాకారులు లక్ష్యాలు సాధిస్తారు. 2,3 తేదీల్లో శుభవార్తా శ్రవణం. విందువినోదాలు. విష్ణుసహస్రనామ పారాయణ చేయండి.

కన్య : ఉత్తర 2, 3, 4 పాదాలు, హస్త, చిత్త 1,2 పాదాలు

ఆర్థిక పరిస్థితి మెరుగుపడుతుంది. విద్యార్థులు అనుకున్న అవకాశాలు దక్కించుకుంటారు. వివాహ యత్నాలు ఫలిస్తాయి. వాహనాలు, ఆభరణాలు కొనుగోలు చేస్తారు. వ్యాపారులకు లాభసాటిగా ఉంటుంది. రాజకీయవేత్తలకు పదవులు లభిస్తాయి. కళాకారులు, క్రీడాకారులు ప్రతిభ చాటుకుంటారు. 4,5 తేదీలలో వ్యయప్రయాసలు. అనారోగ్యం. ఆకస్మిక ప్రయాణాలు. శివాష్టకం పఠించండి.

తుల : చిత్త 3,4 పాదాలు, స్వాతి, విశాఖ 1,2,3 పాదాలు

గతంలో జరిగిన పొరపాట్లు సరిదిద్దుకుని పనులు పూర్తిచేస్తారు. ఆలోచనలు కార్యరూపం దాలుస్తాయి. ఒక సంఘటన మీ ఆలోచనలు మారుస్తుంది. నిరుద్యోగులు పోటీ పరీక్షల్లో విజయం సాధిస్తారు. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు పదోన్నతులు. క్రీడాకారులు, పరిశోధకులకు నూతనోత్సాహం. 29,30వ తేదీల్లో వ్యయప్రయాసలు. బంధు విరోధాలు. విష్ణు సహస్రనామ పారాయణ చేయండి.

వృశ్చికం : విశాఖ 4వ పాదం, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ

ఆలోచనలు కార్యరూపం దాలుస్తాయి. ఆదాయం పెరిగి రుణబాధలు తొలగుతాయి. శుభకార్యాల రీత్యా ఖర్చులు. వ్యాపారులు పెట్టుబడులు సమకూర్చుకుంటారు. ఉద్యోగులకు విధి నిర్వహణలో అవాంతరాలు తొలగుతాయి. పారిశ్రామికవేత్తలకు సంతోషకరమైన సమాచారం. కళాకారులు, రచయితలకు ఉత్సాహవంతంగా ఉంటుంది. 4,5 తేదీలలో స్వల్ప అనారోగ్యం. ఆదిత్య హృదయం పఠించండి.

ధనుస్సు : మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1వ పాదం

ఇంతకాలం పడిన కష్టం ఫలిస్తుంది. కీలక

సింహంభట్ల సుబ్బారావు

6300674054

సమాచారం అందుతుంది. రాబడి సంతృప్తికరంగా ఉండి అవసరాలు తీరతాయి. వాహన యోగం. విద్యార్థులు సత్తా చాటుకుంటారు. వ్యాపారులకు విస్తరణ యత్నాలు సఫలం. ఉద్యోగస్తులకు ప్రోత్సాహకరంగా ఉంటుంది. కళాకారులు, పరిశోధకులకు కార్యసిద్ధి. 2,3 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. ఆరోగ్యసమస్యలు. గణేశాష్టకం పఠించండి.

మకరం : ఉత్తరాషాఢ 2,3,4 పాదాలు, శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పాదాలు

కొన్ని కార్యక్రమాలు నెమ్మదిస్తాయి. మీ అంచనాలు కొన్ని నిజం కాగలవు. భూములు, వాహనాలు కొనుగోలు చేస్తారు. పాతబాకీలు వసూలవుతాయి. విద్యార్థులకు శుభవార్తలు అందుతాయి. వ్యాపారులకు ప్రగతి. క్రీడాకారులు, రచయితలకు అనుకూల సమాచారం. 29,30 తేదీలలో మానసిక అశాంతి. ఆరోగ్య సమస్యలు. దూరప్రయాణాలు. గణపతిని పూజించండి.

కుంభం : ధనిష్ఠ 3,4 పాదాలు, శతభిషం, పూర్వాభాద్ర 1,2,3 పాదాలు

స్థిరాస్తి వివాదాలు పరిష్కరించుకుంటారు. ఆదాయం సంతృప్తికరంగా ఉంటుంది. వాహనాలు, భూములు కొనుగోలు చేస్తారు. వ్యాపారులకు తగింత లాభాలు అందుతాయి. ఉద్యోగులకు విధుల్లో ఆటంకాలు తొలగుతాయి. పారిశ్రామికవేత్తల యత్నాలు ఫలిస్తాయి. కళాకారులు, వైద్యులకు మంచి గుర్తింపు, అనుకోని అవకాశాలు. 30,1 తేదీల్లో అనుకోని ఖర్చులు. శివస్తోత్రాలు పఠించండి.

మీనం : పూర్వాభాద్ర 4వ పాదం, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి

ఆలోచనల అమలులో ఆటంకాలు అధిగమిస్తారు. విద్యార్థుల ప్రతిభ వెలుగులోకి వస్తుంది. ఉద్యోగయత్నాలు సానుకూలం. ఈ వారం విలాసవంతంగా గడుపుతారు. ఆశ్చర్యకరమైన సంఘటనలు ఎదురవుతాయి. కళాకారులు అవకాశాలు దక్కించుకుంటారు. పరిశోధకులు, శాస్త్రవేత్తలకు విజయాలు. 2,3 తేదీల్లో వృథా ఖర్చులు. బంధువిరోధాలు. దుర్గాదేవి స్తోత్రాలు పఠించండి.

ఆధారాలు

అడ్డం

1. దెబ్బి ఏళ్లు నిండిన పండుగ (7)
6. ఎడము (2)
7. దవనము అనే సువాసన మొక్కయే! (3)
9. ఇక్కడి వినాయకుడు ప్రసిద్ధుడు (4)
11. మన్మథుడు (4)
12. మేనమామ (3)
14. భూమి (3)
19. వదినె (4)
20. జనని (2)
21. మంగళంపల్లి వాగ్గేయకారుని పేరు (5)
22. గొప్పతనము (3)
24. త్రాసు (3)
25. లక్ష్మి (2)
27. ఒకనాటి తెలుగు సినీ ప్రసిద్ధ హాస్యనటుడు (3)
29. భర్త (2)
30. జవాను (3)

నిలువు :

1. త్రోవ, వరుస (3)
2. బొట్టు (3)
3. దేవయజ్ఞము (2)
4. నమస్కారం (3)
5. ఆలకింపడు (3)
6. ఈ పాండురంగారావు ప్రసిద్ధ కథకుడు, పత్రికా సంపాదకుడు (3)
8. స్త్రీ (3)
10. ధర్మావీటర్లో ఉండేది, రసాయన పదార్థం (4)
11. కెరటం (2)
13. చెత్త (2)
15. మకరందము (3)
16. మత్తు (3)
17. థ్యాంక్స్ (5)
18. బీరువా, తనాబి (4)
19. దేవుడిచ్చినా పూజారి ఇవ్వనిదట ! (3)
21. ఏనుగు కాలు కట్టే గొలుసు (2)
22. దేహాళి, వాకిటి క్రిందిభాగం (3)
23. నాగలి (3)
26. ఇది పూని మారేడుకాయ చేసినట్టు అని సామెత! (2)
27. రాత్రి (2)
28. కొండ (2)

మా చిరునామా : పదరసం, జాగృతి వారపత్రిక, 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-27

పదరసం-344

	1		2		3		4		5
6							7	8	
9		10				11			
				12	13				
	14						15		16
17				18		19			
20			21						
		22						23	
24				25	26		27		28
		29			30				

పదరసం - 344

పేరు :

చిరునామా:.....

పిన్ కోడ్ : మొబైల్ :

సమాధానాలను పైగడులలో పూరించి, కత్తిరించి కవర్ పై పదరసం నెం. వేసి 2021 డిసెంబర్ 13 లోగా జాగృతికి పంపండి. సరైన సమాధానాలు రాసిన వారిని విజేతలుగా ప్రకటిస్తాం. ఒకరిని లాటరీ ద్వారా ఎంపికచేసి నగదు బహుమతి అందచేస్తాం. తుది నిర్ణయం జాగృతి యాజమాన్యందే.

పదరసం - 340 సమాధానాలు

1	రా	ఫా	రి	ధ	ర	ద్వా	జ	హ	తు
6	ఉ	హ్న	ప	హ్న	క్ష	హ్న	వా	సి	క
9	త్వ	ర	ప	హ్న	హ్న	రా	మా	య	జం
12	ల	హ్న	గో	హ్న	ధ	రి	త్రి	హ్న	ప్ర
14	హ్న	మా	య	తి	హ్న	క్ష	హ్న	హ్న	హ్న
17	అ	హ్న	మ	హ్న	కి	హ్న	అ	క్ష	త
20	అ	క్ష	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న
22	5	హ్న	గ	క	మి	హ్న	య్య	హ్న	హ్న
24	హిం	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న
26	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న
28	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న	హ్న

విజేతలు: ఎ.నాగేంద్రమణి, ఎ.శారద, జి.అభిరామభరద్వాజ, కె.వి.రమణమూర్తి, పి.రాజేశ్వర్ రావు, టి.తులశమ్మ, జి.ఆర్.రెడ్డి, కె.వి.ఎస్.ఎస్.మూర్తి, సి.గిరిజాశంకరరావు, టి.ఉదయశ్రీ, టి.రామ ప్రకాష్, బి.ఇందుశేఖర్-హైదరాబాద్, వి.రామలింగాచారి-యాదరిగిగుట్ట, టి.యశస్వి-కామారెడ్డి, వి.ఉమామహేశ్వరశర్మ, ఐ.బ్రహ్మాండస్వామి, డి.బాబు-ప్రకాశం, వి.లక్ష్మి-కాకినాడ, సి.హెచ్. జ్యోతి-మేడ్చల్, జి.శ్రీనివాస్, కె.అల్లీరాణి, జి.రవీంద్ర, పి.సీతామహాలక్ష్మి-చిత్తూరు, ఎస్.రాజు-కర్నూలు, శ్రీవతి పుద్దిపాళె, శ్రీవతి పూర్ణ కుమారి-ఒంగోలు, డా॥బి.ధన్వంతరి-మచిలీపట్నం, టి.ఎస్.ఆర్.అంజనేయులు, పి.వెంకట విజయలక్ష్మి-తూర్పుగోదావరి, కె.నరసింహస్వామి-భువనేశ్వర్, ఎస్.కృష్ణమూర్తి-బెంగళూరు.

బహుమతి పొందిన విజేత : ఎస్.కృష్ణమూర్తి-బెంగళూరు

స్వరాజ్య సమరయోధుల వివరాలను ఆసక్తిగా రాసుకుంటున్న విద్యార్థులు

కార్యక్రమంలో ఏర్పాటు చేసిన పుస్తక ప్రదర్శన శాలలు

జాగృతి సంచికలు పరిశీలిస్తున్న అతిథులు, పక్కన సాహిత్యనికేతన్ పుస్తక విక్రయకేంద్రం

సాహితీ ఉత్సవానికి హాజరైన అతిథులు

తామెవరో, ఎటువంటి ఘనచరిత్రకు వారసులారీ
మన భావితరాలకు తెలియాలి గదా!
ఆ దృష్టితో రూపొందించినదే ఈ బాల పుస్తకమాల

భారత భారతి

భారత భారతి బాల పుస్తకమాలగా ఇప్పటికీ వెలువడిన
169 పుస్తకాలు విడివిడిగా ఒక్కొక్కటి 15 రూపాయలు.
మొత్తం సేటి 2200 రూ.లకే లభిస్తుంది.

సాహిత్యనికేతన్

3-4-852, కేశవనిలయం,
బర్మత్ పురా, హైదరాబాద్ - 27.
దూరవాణి : 040-27563236

సాహిత్యనికేతన్

ఏలూరురోడ్, గవర్నరుపేట,
విజయవాడ - 2.
దూరవాణి : 9440643348

From:

JAGRITI Telugu Weekly

Jagriti Bhavan, H.No.3-4-228/4/1,

Lingampally, Kachiguda, Hyderabad-500027

email : jagritiweekly@gmail.com, web : jagritiweekly.com

Date of Publication Every Monday : 29.11.2021

Date of Posting Every Friday & Saturday

Postal Regn. No. HSE/1052/2021-2023

RNI Regd. No. 3270/57

Volume : 74 Issue : 05

MAHAVEER GROUP OF INSTITUTIONS

(AN ISO 9001-2008 CERTIFIED INSTITUTION)

Estd : 2001

Courses Offered :

B.Tech	ECE EEE CSE IT MECH. CIVIL AERO	PG
M.Tech	DE & CS VLSI PE & ES CSE SE AMS	MBA

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

INSTITUTE OF SCIENCE & TECHNOLOGY

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2009

Courses Offered :

Polytechnic	DECE DEEE DCME DME DCE
--------------------	--------------------------------

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

Institute of Science & Technology Polytechnic (2nd Shift)

(Approved by AICTE, Affiliated to SBTET Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2010

Courses Offered :

B.Tech	ECE EEE CSE MECH.
---------------	-------------------------

Counseling Code : AARM

AAR MAHAVEER

ENGINEERING COLLEGE

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: aarm.admissions@gmail.com | website : aarm.ac.in

Estd : 2014

Courses Offered :

B.Com	Computers & General	B.Sc	MSCs
--------------	---------------------	-------------	------

MAHAVEER DEGREE COLLEGE

For Arts, Commerce & Science

(Approved by Telangana Govt. - Affiliated to Osmania University)

Email: mdc.admissions@gmail.com | website : mahaveerdegreecollege.com

Sponsored by **MAHAVEER EDUCATIONAL SOCIETY**

FOR NRI / MANAGEMENT SEATS

Ph: 040-29880079, 29880086, 29880089, 29880081, 29880087

Cell : 9542001907, 9849944411

Vyasapuri, Bandlaguda, Post : Keshavgiri, Hyderabad - 500 005.